

Mevlana

Kalkınma Ajansı

Development Agency

MEVLANA KALKINMA AJANSI

**Covid-19 Salgınının
TR52 (Konya- Karaman)
Bölgesindeki
Ekonomik ve Sosyal Etkileri**

Bu raporun hazırlanması sırasında desteklerini esirgemeyen başta **“Yönetim Kurulumuz”** olmak üzere;

Daha önce yapmış oldukları anket çalışmasını bizimle paylaşan ve mülakatlarımıza katılıp paylaştıkları bilgiler için;
“Konya Sanayi Odasına”,

Yürüttükleri Covid-19 Anket Çalışmasına Ajansımızı da dâhil eden ve anketleri ile ajanstan beklentileri araştıran aynı zamanda bu süreçte mülakatlarımıza katılıp paylaştıkları bilgiler için; **“Konya Ticaret Odasına”,**

İdari verileri temin etme noktasında yardımcı olan;
“SGK Genel Müdürlüğüne, MEDAŞ’ a, Karaman İŞKUR İl Müdürlüğüne”,

Derinlemesine mülakatlarımıza katılan ve yaşanan süreçle ilgili bilgilere ulaşmamıza yardımcı olan

“Karaman Sanayi ve Ticaret Odasına, Konya-Karaman Ticaret Borsalarına, Konya-Karaman Esnaf ve Sanatkarlar Odasına, Konya-Karaman’daki 36 ilçe Tarım ve Orman Müdürlüklerine, Konya-Karaman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Konya-Karaman İl ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerine, Konya-Karaman il ve ilçe OSB Yönetimlerine, Konya Teknokent Yönetimine, Konya INNOPARK Yönetimine, Karaman İŞGEM Yönetimine TURSAB’A, Konya Yumurta Üreticileri Birliğine, Üzümlü-Huğlu-Beyşehir Tüfek Üreticileri Kooperatif ve STK’larına”

Ayrıca Anketlerimize Katılarak sorularımızı yanıtlayan **“Konya-Karamandaki Tüm Sanayicilerimize- Esnaf ve Sanatkarlarımıza”**

Her Türlü Destekleri İçin
TEŞEKKÜR EDERİZ

**Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 4110 sayılı Yasa ile değişik 5846 sayılı FSEK, uyarınca kullanılmadan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekilde ve yöntemle islenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.*

***”Bu raporda yer alan değerlendirmeler uzman görüşü olup sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde T.C. Mevlana Kalkınma Ajansı’nın kurumsal görüş ve yaklaşımını yansıtmamaktadır.*

Haziran, 2020

İÇİNDEKİLER

1	GİRİŞ	6
2	YÖNTEM	7
3	EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLER	8
3.1	Konya	8
3.1.1	Konya’da Covid -19 Salgını Sonrası İşletmelerin Genel Durumu Nedir?	8
3.1.2	Salgın Sonrası Konya’da İstihdam ve İşsizlikteki Nasıl Bir Değişim Oldu?	9
3.1.3	Salgında Konya’da Tedarik Zinciri Açısından Kırılmalar ve Fırsatlar Nelerdir?	10
3.1.4	Salgın Konya’daki işletmeler için ne tür fırsat ve tehditler yarattı?	11
3.1.5	Konya Ticaret Odası ve MEVKA Ortak Saha Araştırması	12
3.1.6	Konya İlçelerinin SGK İstihdam Verileri	13
3.1.7	Konya’da OSB’ler salgından nasıl etkilendi?	19
3.1.8	Salgın Döneminde Konya’da Elektrik Tüketimi	24
3.1.9	Konya’da Sektörlerin Dış Ticaret Yapısı Salgından Nasıl Etkilendi?	27
3.1.10	Konya’da Salgından Görece Daha Fazla Etkilenen Sektörler	34
3.1.11	Konya Tarımı Pandemiden Ne Şekilde Etkilendi?	41
3.1.12	Konya Turizmi Pandemiden Ne Şekilde Etkilendi?	45
3.1.13	Konya’da Eğitim Pandemiden Ne Şekilde Etkilendi?	46
3.2	Karaman	49
3.2.1	Karaman’da Covid -19 Salgını Sonrası İşletmelerin Genel Durumu Nedir?	49
3.2.2	Salgın Sonrası Karaman’da İstihdam ve İşsizlikteki Nasıl Bir Değişim Oldu?	51
3.2.3	Karaman ve İlçelerinin SGK İstihdam Verileri	51
3.2.4	Salgında Karaman’da Tedarik Zinciri Açısından Kırılmalar ve Fırsatlar Nelerdir?	53
3.2.5	Salgın Karaman’daki işletmeler için ne tür fırsat ve tehditler yarattı?	54
3.2.6	COVID-19 Sürecinde Karaman OSB	55
3.2.7	Salgın Döneminde Karaman’ın Elektrik Tüketimi	56
3.2.8	Karaman’da Esnaf Salgından Nasıl Etkilendi?	60
3.2.9	Karaman’da Sektörlerin Dış Ticareti Salgından Nasıl Etkilendi?	61
3.2.10	Karaman Tarımı Salgından Nasıl Etkilendi?	66
3.2.11	Karaman Turizm Salgından Nasıl Etkilendi?	67
3.2.12	Karaman’da Salgının Eğitime Etkisi Ne oldu?	68
4	TEKNOLOJİ VE ALTYAPI	71
4.1	Bölgede Ar-Ge ve Yenilik Odaklı Kurumlarda Salgının Etkisi	71
4.1.1	Innorpark	71
4.1.2	Konya Teknokent	71
4.1.3	Karaman İŞGEM	72
5	POLİTİKA ÖNERİLERİ VE YERELİN BEKLENTİLERİ	73
5.1	Konya’dan Politika Beklentileri	73
5.2	Karaman’dan Politika Beklentileri	75
6	KAYNAKÇA	77

ŞEKİLLER

Şekil 1 2020 yılı beklentileriniz ne yöndedir?	8
Şekil 2 2021 yılı beklentileriniz ne yöndedir?	8
Şekil 3 Covid-19 krizi sonrası firmaların genel durumu ile ilgili öngörüler nelerdir	9
Şekil 4 Firmanızın Çalışan Sayısına Göre Yatırımlar Ne Yönde Değişecek	9
Şekil 5 Covid-19 ile girdi fiyatlarınızda değişme durumu var mı?	10
Şekil 6 Firmaların tedarikçiler ile ilgili yeni düzenleme durumu var mı?	11
Şekil 7 Firmaların Covid-19 sürecinde en çok endişelendiren hususlar nelerdir?	12
Şekil 8 Covid-19 sürecinden dolayı şirketiniz için bazı fırsatlar oluştu mu?	12
Şekil 9 Akşehir OSB Elektrik Tüketim Verileri	22
Şekil 10 Seydişehir OSB Elektrik Tüketim Verileri.....	23
Şekil 11 Konya İlinin Kullanım Türlerine Göre Elektrik Tüketimi Dağılımı.....	24
Şekil 12 Konya İli Aylık Elektrik Tüketimleri MWh	25
Şekil 13 Konya İli Toplam İhracatı	27
Şekil 14 Motorlu kara taşıtları ve Motorları ihracatı(\$)	28
Şekil 15 Gıda Ürünleri ve İçecek İhracatı(\$)	28
Şekil 16 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat İhracatı(\$)	29
Şekil 17 Ana Metal Sanayi İhracatı(\$)	29
Şekil 18 Plastik ve kauçuk ürünleri İhracatı(\$).....	30
Şekil 19 Tarım ve Hayvancılık İhracatı(\$)	30
Şekil 20 Hububat İhracatı (\$)	31
Şekil 21 Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar, bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları ihracatı (\$).....	32
Şekil 22 Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları İhracatı (\$) ..	32
Şekil 23 Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb ihracatı (\$).....	32
Şekil 24 Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb İthalatı (\$)	33
Şekil 25 Tıbbi ve cerrahi teçhizat ile ortopedik araçlar ihracatı (\$)	33
Şekil 26 2020 yılı beklentileriniz ne yöndedir?	49
Şekil 27 2021 yılı beklentileriniz ne yöndedir?	50
Şekil 28 Corona virüs krizi sonrası firmaların genel durumu ile ilgili öngörü durumu	50
Şekil 29 Firmanızın çalışan sayısı * yatırımlar Ne Yönde Değişecek.....	51
Şekil 30 Corona virüs ile girdi fiyatlarınızda değişme durumu var mı?	53
Şekil 31 Firmaların tedarikçiler ile ilgili yeni düzenleme durumu var mı?	54
Şekil 32 Firmaların Corona Sürecinde en çok endişelendiren hususlar nelerdir?.....	54
Şekil 33 Karaman Elektrik tüketiminin kullanım türlerine göre dağılımı	57
Şekil 34 Karaman İli Aylık Elektrik Tüketimleri (MWh).....	58

Şekil 35 Karaman İli Toplam İhracatı (\$)	61
Şekil 36 Gıda Ürünleri ve İçecek İhracatı(\$)	62
Şekil 37 Hububat İhracatı(\$)	62
Şekil 38 Değirmencilik Ürünleri, Malt, Nişasta, İnülin, Buğday Gluteni İhracatı (\$)	63
Şekil 39 Şeker Ve Şeker Mamulleri İhracatı(\$)	63
Şekil 40 Yenilen Sebzeler Ve Bazı Kök Ve Yumrular İhracatı (\$)	64
Şekil 41 Yenilen Meyveler Ve Sert Kabuklu Meyveler İhracatı (\$)	64
Şekil 42 Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler, Nükleer Reaktörler, Bunların Aksam Ve Parçaları İhracatı (\$)	64
Şekil 43 Plastikler Ve Mamulleri İhracatı (\$)	65
Şekil 44 Motorlu Kara Taşıtları, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler Ve Diğer Kara Taşıtları, Bunların Aksam, Parça, Aksesuarı İhracatı (\$)	65
Şekil 45 Sabun, Deterjan, Temizlik, Cilalama Maddeleri; Parfüm; Kozmetik Ve Tuvalet Malzemeleri İhracatı (\$)	66

TABLolar

Tablo 1 Konya ilinin kullanım türlerine göre elektrik tüketimi (MWh)	24
Tablo 2 Yıllara göre Konya ili elektrik abone sayıları	25
Tablo 3 Karaman İli Tüketim (MWh)	56
Tablo 4 Karaman İli Elektrik Abone Sayıları	58

1 GİRİŞ

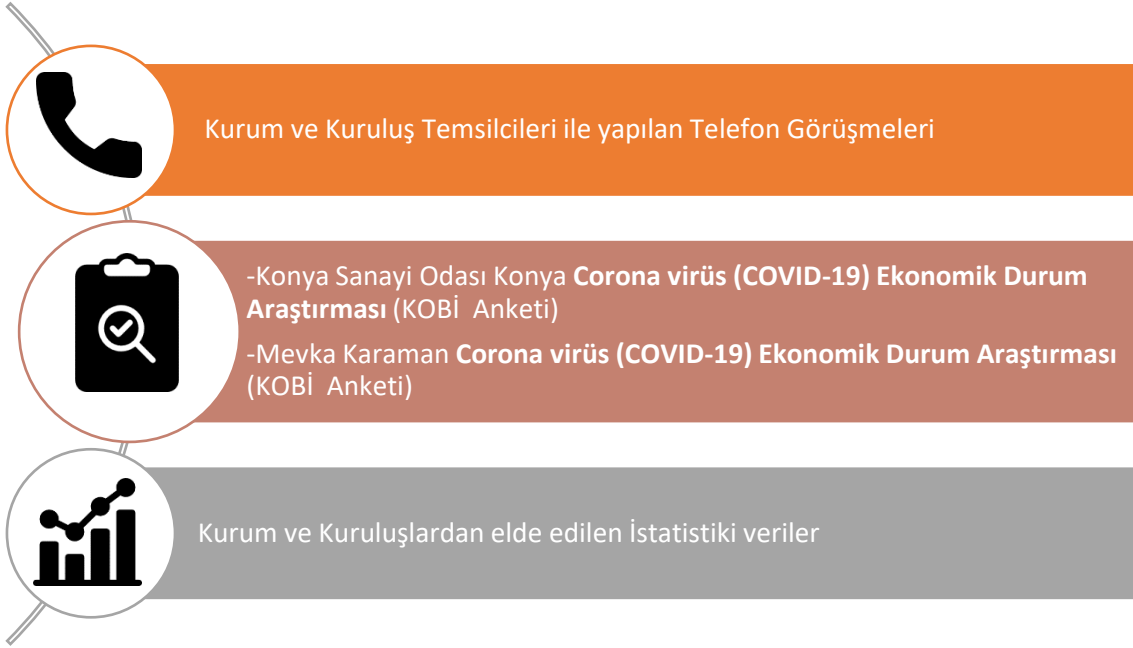
Gerek dünyada gerekse ülkemizde etkili olan COVID-19 salgını eğitimden sağlığa; sanayiden turizme kadar sosyo- ekonomik hayatın her alanını etkilemektedir. Bu durum geniş bir yüzölçümüne sahip olan ülkemizde farklı alt coğrafyalarda etkisini farklı şekilde hissettirebilmektedir. Bu ise salgına yönelik yerel ya da bölgesel düzeyde etki ve değerlendirme analizlerinin yapılmasını elzem kılmaktadır.

Ulusal düzeyde alınan etkili kararlar sayesinde salgının gidişatı ülkemizde önemli ölçüde yavaşlatılmıştır. Ancak yukarıda belirtildiği gibi salgının gidişatı, doğurduğu sonuçlar her il ve bölge açısından farklı olduğu için yerel ve bölgesel düzeyde kararların alınması da gerekebilmektedir. İşte bu nedenle bu çalışma TR52 Düzey 2 Bölgesi illeri olan Konya ve Karaman'da salgının yol açtığı problemlerin bölgedeki istihdam, üretim, gelir, dış ticaret, tarım, sanayi, turizm ve eğitim gibi başlıklarda inceleyerek ve il düzeyinde etkilerini ortaya koymaya çalışarak ulusal politika geliştirme sürecine yerelden katkı sağlamayı ana amaç edinmiştir. Çalışmanın bir diğer amacı ise Mevlana Kalkınma ajansı tarafından Konya ve Karaman illerinde önümüzdeki dönemde yürütülecek çalışmalara altlık teşkil etmesidir. Konya kısmı için çalışma çok büyük oranda Konya Sanayi Odası tarafından yürütülen saha verilerine ve ajans tarafından yerel ve bölgesel düzeydeki kurum temsilcileri ile birebir görüşmelere dayanmaktadır. Böylelikle bu rapor aynı zamanda COVID-19 salgını ile ilgili Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen ve nicel verilere dayanan ana çalışmayı il ve bölge düzeyinde elde edilen nitel veri ile destekler nitelikte olacaktır

2 YÖNTEM

Geçtiğimiz Mart ayından bu yana COVID-19 salgınının ulusal düzeyde etkilerini ölçmek amacıyla farklı kurum ve kuruluşlar tarafından raporlar yayınlanmaktadır. Bu çalışmanın bilgi temini noktasında üç önemli bileşeni bulunmaktadır. Birincisi Konya ili özelinde Konya Sanayi Odası tarafından salgının KOBİ'ler üzerindeki etkilerini ölçmek amacıyla 500 KOBİ ile yapılan derinlemesine anket çalışmasıdır. Bu çalışma ile Konya'daki işletmelerin salgın ile ilgili mevcut durumları ve ileriye dönük beklentileri ortaya konmuştur. İkincisi ajans tarafından Konya ve Karaman illerinde Kurum ve kuruluş temsilcileri ile yapılan telefon görüşmelerinden elde edilen verilerdir. Üçüncüsü ise doğrudan yereldeki kurum ve kuruluşlardan elde edilen istatistiki verilerdir. Bu veriler gömülü bilgiyi ortaya çıkarması ve salgının yerelde yarattığı etkiyi ortaya koyması bakımından oldukça önemlidir ve doğrudan ulusal politika önerilerini besleyecektir.

İl ve Bölge Düzeyinde Veri Elde Etme Bileşenleri

3 EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLER

3.1 Konya

Konya Saha Araştırması (KSO)

Konya Sanayi Odası salgın döneminde oldukça etkili bir hamle yaparak salgının etkilerini ortaya koyan bir saha çalışması yürütmüştür. Toplam 500 adet KOBİ ile yapılan anketin sonuçları ilgili bölümlerde kaynak gösterilerek paylaşılmıştır.

3.1.1 Konya’da Covid -19 Salgını Sonrası İşletmelerin Genel Durumu Nedir?

Konya Sanayi Odası çalışmasında Konya’da Covid -19 salgını ile beraber işletmelerin genel olarak 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin beklentileri sorulmuştur. Salgın nedeni ile firmalar 2020 yılının oldukça kötü geçeceğini düşünmektedir. ¹

Şekil 1 2020 yılı beklentileriniz ne yöndedir?

Kaynak: Konya Sanayi Odası Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

Bunu aksine 2021 yılının ise işletmelerde salgının sona ermesi ile birlikte büyümenin ve ilerlemenin olacağı yönünde bir algı mevcuttur.

Şekil 2 2021 yılı beklentileriniz ne yöndedir?

Kaynak: Konya Sanayi Odası Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

Araştırmaya katılan firmalara “Covid-19 Krizi Sonrası Firmaların Genel Durumu İle İlgili Öngörüler” sorulduğunda %46,2’si durağanlık, %25,8’inin belirsizlik ve %9,4’ü küçülme öngördükleri cevabını verirken %18,6’sı büyüme öngördüğü cevabını

¹ Konya Sanayi Odası, Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

vermişlerdir. Covid-19 sonrası firmalar her ne kadar sürece iyimser baksa da sürecin ne kadar süreceği önemli bir tedirginlik oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan firmalara “Firmaların önümüzdeki dönem için yatırım beklentileri ne yöndedir?” sorusu sorulduğunda %57,4’ü aynı kalacağını ve %11,4’ü azalacağını belirtirken %31,2’si artacağını öngördüklerini belirtmişlerdir. Firmaların 2021 yılındaki olumlu beklentilerine bağlı olarak üçte biri yeni yatırım yapacaklarını belirtmişlerdir. ²

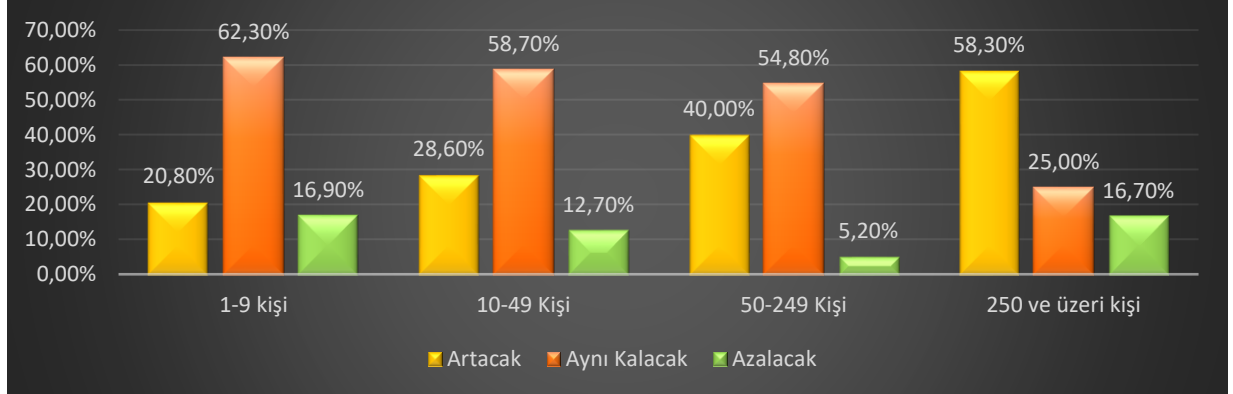
Şekil 3 Covid-19 krizi sonrası firmaların genel durumu ile ilgili öngörüler nelerdir

Kaynak: Konya Sanayi Odası Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

Ayrıca ankette Konya’da salgın sonrası firmaların 1/3’ünün yeni yatırım yapacağını bildirmesi 2021 yılında oldukça iyimser baktıklarına işaret etmektedir.

Şekil 4 Firmanızın Çalışan Sayısına Göre Yatırımlar Ne Yönde Değişecek

Kaynak: Konya Sanayi Odası Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

“Yatırımlar ne yönde değişecek” sorusuna 1 ve 249 çalışanı olan firmalar aynı kalacağını belirtirken 250 ve üzeri çalışanı olan firmalar artacak cevabını vermişlerdir. ³

3.1.2 Salgın Sonrası Konya’da İstihdam ve İşsizlikteki Nasıl Bir Değişim Oldu?

Şüphesiz ki Covid-19 Salgını istihdam ve işsizlik üzerinde önemli etkiler yaratacaktır. Ancak bu etkiler ilden ile farklı olabilir. Emek yoğun ve KOBİ ağırlıklı sanayi yapış olan Konya’da Konya Sanayi Odası tarafından 500 firma ile yapılan saha çalışmasına

² Konya Sanayi Odası Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

³ Konya Sanayi Odası Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

göre işletmelerce firma çalışan sayılarının %57 oranında aynı kalacağını ve %9 oranında azalacağını ve %34 oranında artacağını öngörülmektedir.

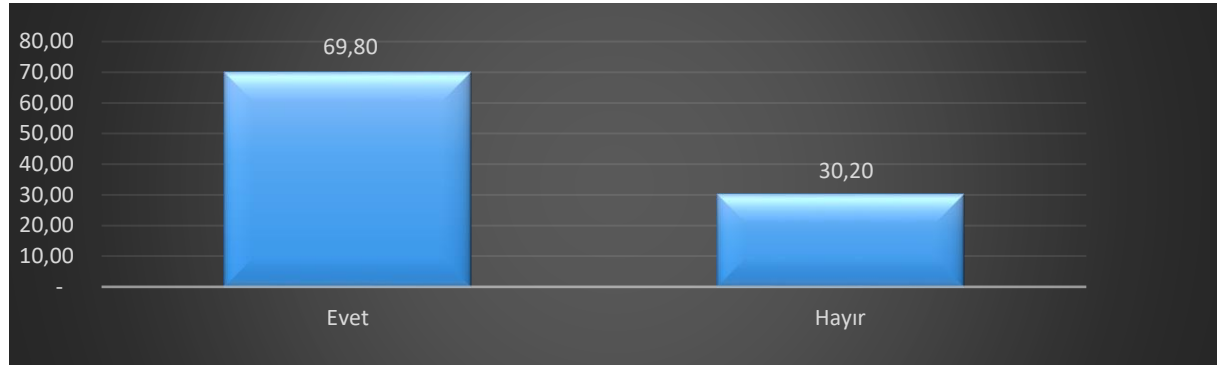
Diğer taraftan yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgilere göre; bu süreçte, 17 Nisan 2020 tarihli geçici işten çıkarma yasağı kararı itibariyle, işten çıkarma yoluna gidilmediği kısmi çalışma ödeneğinden faydalandığı, ücretsiz izne çıkarıldığı bildirilmiştir. Dolayısıyla salgın döneminde istihdam sayılarında azalma olmadığı ancak kayıt dışı çalışanlar varsa bu kesimin işsiz kaldığı bildirilmiştir. Bu süreçten en fazla etkilenen kesimlerden biri de kayıt dışı çalışanlar olmuştur.

Suriyeli nüfusunun Konya’da fazla olduğu bilinmektedir. Arıca birçok Suriyelinin de kayıt dışı çalıştığı dolayısıyla onların da birçoğunun işsiz kaldığı belirtilmiştir.

3.1.3 Salgında Konya’da Tedarik Zinciri Açısından Kırılmalar ve Fırsatlar Nelerdir?

Tedarik zincirindeki aksamaları görebilmek adına ankette girdi fiyatlarına yönelik soru sorulmuştur. Konya sanayi odası tarafından yapılan araştırmaya katılan firmalara “Covid-19 ile girdi fiyatlarınızda değişme durumu var mı?” sorusu sorulduğunda %69,8’i evet cevabını verirken %30,2’si hayır cevabını vermişlerdir. Firmalar daha önceki sorularda maliyetlerinin arttığını belirtmişlerdir. Buna bağlı olarak fiyatlarda da artış oluşunu ortaya koymuşlardır.⁴

Şekil 5 Covid-19 ile girdi fiyatlarınızda değişme durumu var mı?

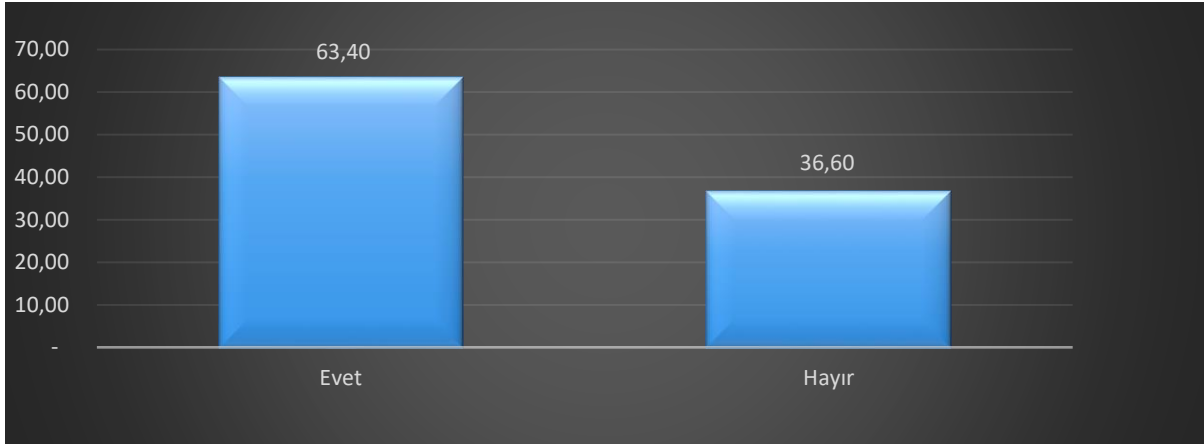

Kaynak: Konya Sanayi Odası Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

“Firmaların tedarikçiler ile ilgili yeni düzenleme durumu var mı?” sorusu sorulduğunda %63,4’ü evet cevabını verirken %36,6’sı hayır cevabını vermişlerdir. Firmalar Covid-19 sürecine hızlı tepki göstererek tedarikçileri ile ilgili yeni düzenlemeler yaptıklarını belirtmişlerdir

⁴ Konya Sanayi Odası Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

Şekil 6 Firmaların tedarikçiler ile ilgili yeni düzenleme durumu var mı?

Kaynak: Konya Sanayi Odası Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

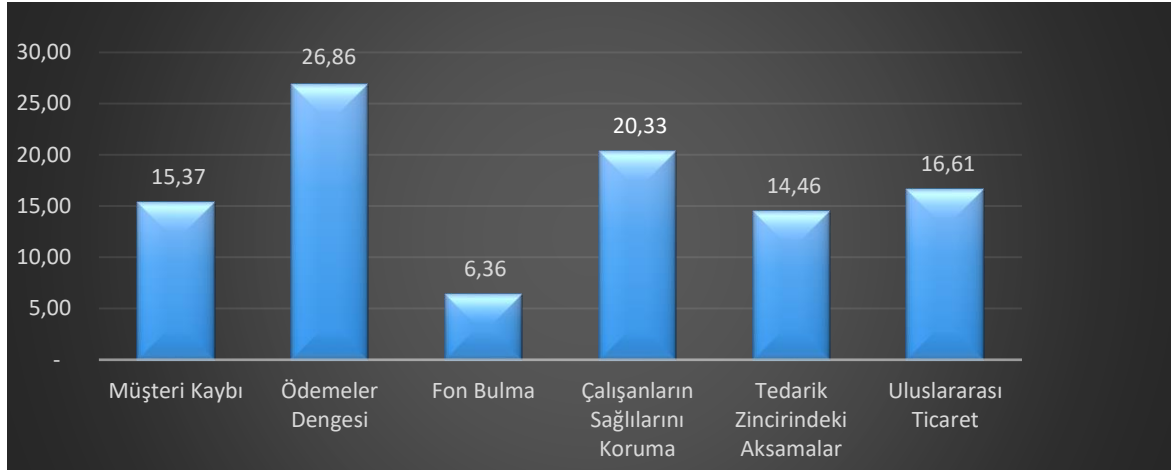
3.1.4 Salgın Konya'daki işletmeler için ne tür fırsat ve tehditler yarattı?

"Krizi ticari bir fırsata çevirmek isteyen girişimciler tek kullanımlık berber önlükleri, tek kullanımlık çatal, bıçak, tabldot, tek kullanımlık eldiven üretimini başlattı"

Araştırmaya katılan firmalara "Covid-19 sürecinde firmanızı endişelen hususlar nelerdir?" diye sordüğümüzda %26,86'sı ödemeler dengesi, %20,33'ü çalışanların sağlıklarını korumak, %16,61'i uluslararası ticaret, %15,37'si müşteri kaybı, %14,46'sı tedarik zincirindeki aksamalar ve %6,36'sı fon bulma olduğunu belirtmişlerdir. Covid-19 sürecinde birçok firmanın işlerine ara vermesi ödemeler dengesini bozmuştur. Çalışan firmalar ise çalışanlarının virüs kapmamaları noktasında gerekli tedbirlerini almışlardır. Ayrıca firmalar gerek yurt içi gerekse yurt dışı pazarlarda oluşan daralmadan önemli ölçüde etkilenmişlerdir.

"Konya'da özellikle başat sektör olan otomotiv sektöründeki duraksamaya paralel olarak bu firmalara hizmet veren hazır yemek şirketleri kapanma noktasına gelmiştir"

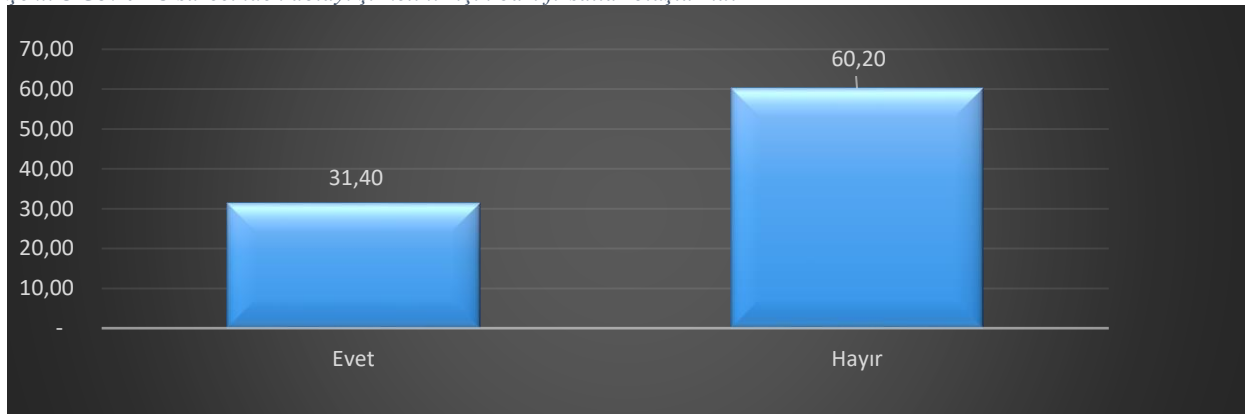
Şekil 7 Firmaların Covid-19 sürecinde en çok endişelendiren hususlar nelerdir?

Kaynak: Konya Sanayi Odası Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

Araştırmaya katılan firmalara “Covid-19 sürecinden dolayı şirketiniz için bazı fırsatlar oluştu mu?” sorusu sorulduğunda %31,4’ü evet cevabını verirken %60,2’si hayır cevabını vermiştir. Özellikle gıda, ambalaj, kimya gibi sektörlerde önemli avantajlar oluşmuştur. ⁵ Bazı işletmeler bu soruya yanıt vermemiştir.

Şekil 8 Covid-19 sürecinden dolayı şirketiniz için bazı fırsatlar oluştu mu?

Kaynak: Konya Sanayi Odası Covid-19 Süreci Ekonomik Durum Araştırması-2020

Konya’da sahada gözlemlenen duruma göre il genelinde tek kullanımlık plastik ürün üreten firma sayılarında yeni artış yaşandı. Krizi ticari bir fırsata çevirmek isteyen girişimciler tek kullanımlık berber önlükler, tek kullanımlık çatal, bıçak, tabldot, tek kullanımlık eldiven üretimini başlattı.

3.1.5 Konya Ticaret Odası ve MEVKA Ortak Saha Araştırması

MEVKA ve Konya Ticaret Odası işbirliği ile işletmelere yönelik anket çalışması tasarlanmıştır ve çalışma halen yürütülmektedir. Sonuçlar daha sonra rapora eklenecektir. Bu aşamaya kadar elde edilen sonuçlar Konya Sanayi Odası tarafından yapılan saha çalışması sonuçları ile büyük oranda örtüşmektedir.

⁵ Konya Sanayi Odası Covid-19 Ekonomik Durum Araştırması-2020

3.1.6 Konya İlçelerinin SGK İstihdam Verileri

Konya ilçeler bazında SGK istihdam verileri incelenmiş olup ilçelerde çalışan sayılarının fazlaca olduğu sektörler ele alınmıştır. Sektörlerde SGK kayıtlarına göre çalışan kişi sayılarının aylara göre COVID-19 öncesi ve sonrası istihdam sayıları incelenmiştir. Buna göre ilçeler tek tek ele alınmıştır. Genel olarak değerlendirecek olursak ilçelerin birçoğunda inşaat sektöründe, tarım ormancılık ve balıkçılık sektöründe ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde istihdamda artış yaşanırken; eğitim ve konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde istihdamda azalma görülmektedir.

Ahırlı

2020 yılının ilk dört ayında toplam istihdamda artış yaşanmıştır. İlçenin önemli değişim gösteren sektörleri inşaat sektörü olup bunun dışında pek bir farklılık gözlenmemektedir. İnşaat sektöründe mart ayında bir önceki aya göre 32 kişi daha istihdam edilmiştir, nisan ayında da 16 kişi daha istihdam edilmiştir. 2020 yılının ocak ayında inşaat sektöründe istihdam edilen kişi sayısı 14 iken nisan ayında bu sayı 64'e yükselmiştir. Bu artışın inşaat sezonunun başlaması ve uzun zamandır durgun olan inşaat sektörüne kredi düşüşlerinin de etkisiyle hareketliliğin gelmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Akören

2020 yılının ilk dört ayında konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ile madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri dışında ciddi bir istihdam değişimi yaşayan sektör bulunmamaktadır. Konaklama ve yiyecek faaliyetlerinde mart ayında 21 çalışan varken bu sayı nisan ayında 13'e gerilemiştir. Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe ise mart ayına kadar istihdamda artış olup mart ayında 19 kişi çalışmaktayken nisan ayında bu sayı 10'a gerilemiştir.

Akşehir

2020 yılının ilk dört ayında ilçenin toplam istihdamında önemli değişimler olmamıştır. Ancak önemli istihdam değişiklikleri inşaat sektörü, eğitim sektörü ve ulaştırma ve depolama sektöründe gerçekleşmiştir. İlçede inşaat sektöründe her ay istihdam seviyesi artmış nisan ayında bir önceki aya göre 210 kişi daha istihdam edilerek sektördeki çalışan sayısı 1.090'a çıkmıştır. Ulaşım ve depolama sektöründe ise mart ayında 585 olan çalışan sayısı nisan ayında 62 kişi azalarak %11 düşüş görülmektedir. Eğitim sektöründe ise; şubat ayında 1.798 çalışan varken nisan ayında bu sayı %14 azalarak 1.541'e düşmüştür.

Altınekin

İlçede inşaat sektörü dışında istihdamda pek bir değişiklik söz konusu olmamıştır. İnşaat sektöründe mart ayında 89 kişi çalışırken bir sonraki ay 40 kişi daha istihdam edilmiştir. Eğitim sektöründe ise şubat ayına göre %8 istihdam azalması olmuştur.

Beyşehir

İlçedeki toplam istihdamda önemli bir değişim olmamakla birlikte nisan ayında bir önceki aya oranla %4 düşüş görülmektedir. Bazı sektörlerde bakıldığında diğer hizmet faaliyetleri alanında mart ayından nisan ayına geçişte istihdam neredeyse üçte bir oranında azalarak 339'den 227 sayısına gerilemiştir. Eğitim sektöründe ise nisan ayına kadar önemli bir değişiklik olmazken nisan ayında bir önceki aya göre yaklaşık 100 kişilik bir azalış yaşanarak sektörde istihdam 889 kişiye düşmüştür. İnşaat sektöründe ise yılın ilk dört ayında düzenli olarak istihdam artışı gerçekleşmiştir. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetlerinde ocak ayına oranla %25 istihdam kaybı olmuştur. İmalat sanayinde nisan ayına kadar istihdamda artış yaşanırken nisan ayında %4 oranında düşüş görülmektedir.

Bozkır

İlçede toplam istihdam 2020 yılı ilk 4 ayında hep artış eğiliminde olmuş son ay %5 oranında artış gerçekleşmiştir. İstihdam sağlayıcı önemli sektörlerde bakıldığında madencilik ve taş ocakçılığında ocak ayına oranla %32, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde %18 istihdam azalması yaşanmıştır. Diğer taraftan inşaat sektöründe ocak ayına oranla yaklaşık 2,4 kat artış gerçekleşmiştir.

Cihanbeyli

İlçede toplam istihdamda önemli bir değişim olmamakla birlikte nisan ayında bir önceki aya göre %2 gibi bir düşüş vardır. İstihdam sağlayan önde gelen iş kollarına bakıldığında konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyeti alanında nisan ayında 30 kişilik bir azalmayla istihdamın 100 kişiye gerilediği ifade edilebilir. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde ocak ayına oranla nisan ayında %20'lik bir artış olmuştur.

Çeltik

İlçede toplam istihdam 2020 yılının ilk dört ayında sürekli artış eğiliminde olmuştur. Ocak ayına göre nisan ayında %17 artış görülmektedir. İnşaat ve madencilik ve taş ocakçılığı sektörlerinde istihdam değişiklikleri görece önemli olmuştur denilebilir. İnşaat sektöründe şubat ayında 6 kişi çalışırken bu sayı nisan ayında 40'a ulaşmıştır. Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe ise yılın ilk dört ayı düzenli bir istihdam artışı gerçekleşmiştir. Ocak ayına oranla yaklaşık 5 katlık bir artış görülmektedir.

Çumra

İlçede toplam istihdamda önemli bir değişim yaşanmamıştır. İnşaat sektöründe istihdam şubat ayında bir önceki aya göre azalırken mart ve nisan aylarında artma eğilimine girmiştir. İnşaat sektöründe nisan ayında 756 kişi istihdam edilmektedir. Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri alanında ise yılın ilk ayı çalışan sayıları düzenli olarak azalmıştır. Ocak ayında sektörde 147 kişi çalışırken bu sayı nisan ayında 107'ye kadar gerilemiştir.

Derbent

İlçede inşaat sektöründe görece az da olsa istihdam artışı olmuştur. Bunun dışında kayda değer bir istihdam değişikliği olmamıştır.

Derebucak

Diğer ilçelerden farklı olarak Derebucak'ta inşaat sektöründe istihdamda ocak ayına oranla nisan ayında %40 düşüş yaşanmıştır. Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektöründe istihdam ise ocak ayına oranla %50 artış göstermiştir. Diğer sektörlerde istihdamda kayda değer bir değişim gözlenmemektedir.

Doğanhisar

İlçede toplam istihdam 2020 yılının ilk dört ayında artış miktarı az olsa da sürekli artış eğiliminde olmuştur. Şubat ayı itibariyle inşaat sektöründeki istihdam düzenli olarak artmıştır. 22 olan çalışan sayısı iki ay içinde iki kattan fazla artışla 52'ye çıkmıştır. Eğitim sektöründe ise ocak ayına oranla %16 istihdam kaybı söz konusudur. İlçedeki diğer sektörlerde önemli bir istihdam değişimi yaşanmamıştır. Tarım, ormancılık ve balıkçılık faaliyet alanında ise az da olsa istihdam yılın ilk dört ayında düzenli olarak artmıştır.

Emirgazi

İlçede toplam istihdam nisan ayında mart ayına oranla %12 düşüş göstermiştir. İlçede istihdamın önemli ölçüde değiştiği sektörler bakarsak, ilk dört ay zarfında eğitim sektöründe şubat ayı itibariyle istihdam az da olsa azalarak 80'den 71'e gerilemiştir. İmalat sektöründe ise görece çok ciddi bir değişim gerçekleşmiş olup, mart ayında 48 kişi istihdam ediliyorken nisan ayında bu sayı 7'ye gerilemiştir. İnşaat sektöründe ise ocak ayına göre %65 oranında bir artış görülmektedir. Diğer sektörlerdeki istihdamda kayda değer bir değişim yoktur.

Ereğli

İlçe toplam istihdamında önemli bir değişim yaşanmamakla birlikte ocak ayına göre nisan ayında %2'lik gibi bir düşüş söz konusudur. İnşaat sektöründe şubat ayı itibariyle düzenli bir istihdam artışı meydana gelmiştir. 1468 kişi şubat ayında istihdam edilirken

bu sayı nisan ayında 1923'e yükselmiştir. Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri alanında ise yılın ilk dört ayında istihdam düzenli bir biçimde azalmıştır. Sektördeki istihdam edilen kişi sayısı 985'ten 870'e gerilemiştir.

Güneysınır

İlçenin toplam istihdamında ocak ayına nazaran nisan ayında %10 oranında bir artış gözlenmektedir. Güneysınır ilçesinde istihdam sayılarında Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe çalışan sayısı ocak ayında 14 iken Mart ayında 58'e yükselmiş Nisan'da ise 45 kişiye düşmüştür. İlçedeki diğer önemli sektörler olan eğitim, imalat, inşaat, konaklama ve yiyecek hizmeti, tarım, ormancılık ve balıkçılık, toptan perakende ticaret, ulaştırma ve depolama sektörlerinde belirgin bir değişim gözlemlenmemiştir.

Hadim

İlçenin toplam istihdamında ocak ayına göre nisan ayında %4 gibi bir düşüş görülmektedir. İmalat sektöründe çalışan kişi sayısı mart ayında 16 iken nisan ayında 24 olmuştur. Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektöründe ocak ayına göre %45, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde yine ocak ayına göre %31 istihdam artışı bulunmaktadır. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde ocak ayına göre nisan ayında %15 istihdam kaybı yaşanmıştır. Diğer ilçelerin aksine inşaat sektöründeki ocak ayına göre %10 civarında istihdam düşüşü olduğu görülmektedir.

Halkapınar

Halkapınar ilçesinde toplam istihdamda önemli bir değişim yaşanmamıştır. Eğitim, imalat, konaklama ve yiyecek hizmeti, madencilik ve taş ocakçılığı, toptan perakende ticaret sektörlerinde belirgin bir değişim olmamıştır.

Hüyük

İlçenin toplam istihdamında nisan ayında ocak ayına göre bir düşüş gözlenmemiştir. Hüyük ilçesinde Eğitim, madencilik ve taş ocakçılığı, toptan ve perakende ticaret, ulaştırma ve depolama sayıları çalışan sayılarında belirgin bir değişim gözlemlenmezken imalat sektöründe çalışan sayısı mart ayında 196 iken, nisan ayında 226 kişiye çıkmıştır. Konaklama ve yiyecek hizmetlerinde çalışan sayısı ocak ayında 125, Mart ayında 103 iken nisan ayında ciddi bir düşüşle beraber 49 kişiye kadar düşmüştür. Bununla birlikte inşaat sektöründe yine ocak ayına oranla %33, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde %18, imalat sektöründe %33 oranında artış söz konusudur.

İlgın

İlgın ilçesinde toplam istihdamda ocak ayına göre nisan ayında %9 civarında istihdam düşüşü görülmektedir. Ulaştırma ve depolama sektörlerinde çalışan sayısı ocak ayına göre %32, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde %26 düşüş yaşanırken madencilik ve taş ocakçılığında %47, imalat %12, inşaat %12 artış

görülmektedir. İmalat sektöründe ocak ayında 791, şubat ayında 836 kişi, mart ayında 773 kişi, nisan ayında 835 kişi çalışmaktadır. Mart ayında çalışan sayılarının düşmesiyle nisan ayında toparlanma gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra mart ayında inşaat sektöründe 524 kişi çalışırken 474 kişiye düşmüştür.

Kadınhanı

Kadınhanı ilçesinde Eğitim, İnşaat, konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri, tarım, ormancılık ve balıkçılık ve ulaştırma ve depolama sektörlerinde çalışan sayılarında belirgin bir değişim gözlemlenmezken, imalat sektöründe mart ayında çalışan sayısı 73 iken 126 ya çıkmıştır. Ayrıca toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektöründe de mart ayında çalışan sayısı 303 iken nisan ayında 349'a yükselmiştir.

Karapınar

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde çalışan sayısı nisan ayında ocak ayına oranla %62 gibi ciddi bir azalma yaşanmıştır.

İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde yine ocak ayına göre %12, imalat %12 inşaat %77 artış gözlenmiştir.

Karatay

Konya'nın merkez ilçelerinden olan Karatay ilçesinde toplam istihdamda önemli bir değişim bulunmamaktadır. Diğer hizmet faaliyetleri, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, Tarım orman ve balıkçılık sektöründe, toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, ulaştırma ve depolama sektörlerinde belirgin bir değişim gözlemlenmezken, eğitimde mart ayında 6506 kişi çalışırken nisan ayında 5295 kişiye düşmüştür. İmalat sektöründe ilçede 28506 kişi çalışırken nisan ayında 27891 kişiye düşmüştür. Yine benzer olarak inşaat sektörü mart ayında 6914 çalışana sahipken, nisan ayında 6291 kişiye düşmüştür. Konaklama sektöründe de çalışan sayılarında düşüş yaşanmıştır. Mart ayında sektörde 1294 kişi çalışırken nisan ayında 1151 kişiye düşmüştür.

Kulu

İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde çalışan sayısı nisan ayında ocak ayına oranla %34, inşaat %22 ve madencilik ve taş Ocakçılığında %51 artış yaşanmıştır. Diğer taraftan eğitim, kamu yönetimi, kültür sanat gibi faaliyetlerde istihdam edilen kişi sayılarında az da olsa düşüşler görülmektedir.

Meram

Meram ilçesinde toplam çalışan sayılarında önemli bir değişim bulunmamaktadır. Eğitim sektöründe çalışan sayısı mart ayında 8824 iken Nisan 8195'e düşmüştür. İnşaat sektöründe ise ocak ayında 3498 kişi, mart ayında 4844 kişi çalışırken nisan ayında 4360 kişi çalışmaktadır. İnşaat sektöründe ocak ayına göre hareketlenme söz konusu iken son bir aylık süreçte bir azalma görülmektedir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde nisan ayında ocak ayına göre %12, azalma olmuştur. Diğer sektörlerde önemli bir değişim yaşanmamıştır.

Sarayönü

Sarayönü ilçesinde toplam istihdamda 2020 yılı ocak-nisan ayları arasında önemli bir değişim görünmemektedir. Ancak sektör detaylarına bakıldığında; ocak nisan ayları arasında çalışan sayısı inşaat sektöründe %10, eğitimde %10, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde %8, ulaştırma ve depolamada %44 azalma görülmektedir. Diğer taraftan tarım ve ormancılık, balıkçılık sektöründe istihdam sayıları mart ayında 393 kişiden 614 kişiye çıkmış olup ocak-nisan ayları arasında çalışan sayısı %87 artış göstermiştir.

Selçuklu

Konya'nın en büyük merkez ilçelerinden biri olan Selçuklu'da toplam istihdam sayısı nisan ayında bir önceki aya göre %4 gibi bir azalma göstermiştir. Eğitim sektöründe ocak ayında 14537 kişi, şubat ayında 16712 kişi, mart ayında 15228 kişi ve nisan ayında 13557 kişiye düşmüştür. Yani şubat-nisan ayları arasında yaklaşık %19 düşüş yaşandığı görülmektedir. Buna ek olarak konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektöründe ocak ayında 7294 kişi, şubat ayında 7241 kişi, mart ayında 7026 kişi nisan ayında ise sektörde çalışan sayıları 5899 kişiye düşerek ocak-nisan ayları arasında %20 oranında bir düşüş yaşanmıştır. Diğer taraftan ocak-nisan arasında inşaat sektöründe istihdam artışı %15 olarak gerçekleşmiştir.

Seydişehir

Konya'nın sosyo-ekonomik olarak gelişmiş ilçelerinden biri olan Seydişehir'de ocak nisan ayları arasında toplam istihdamda önemli bir değişim yaşanmamıştır.

Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe çalışan kişi sayısı ocak-nisan ayları arasında 2,5 kat artarak ciddi bir değişim göstermiştir. Tarım ormancılık ve balıkçılıkta yine aynı aylar arasında istihdamda %24 artış yaşanmıştır.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ise en fazla istihdam kaybının yaşandığı sektör olmuş ocak-nisan ayları arasında %25 azalma yaşanmıştır.

Taşkent

İlçenin toplam istihdamında ocak nisan ayları arasında %17 oranında artış gerçekleşmiştir. Söz konusu artış inşaat sektöründen kaynaklanmakta olup ocak nisan ayları arasında inşaat sektöründe istihdam 3,1 kat artış göstermiştir. Diğer taraftan Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde ocak-nisan ayları arasında %29, ulaştırma ve depolama sektöründe %75, su temini, kanalizasyon atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetlerinde %26 ve eğitimde %9 oranında istihdam azalmıştır.

Tuzlukçu

Tuzlukçu ilçesinde toplam istihdamda ocak-nisan ayları arasında %4 oranında bir düşüş yaşanmıştır. Ancak Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe istihdam sayısı yaklaşık 4 kat artış göstermiştir.

Diğer taraftan yine ocak-nisan ayları arasında imalat %52, toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımında %14 düşüş yaşanmıştır.

Yalıhöyük

İlçede toplam istihdamda ocak-nisan ayları arasında hiç değişim olmamıştır. Zaten İlçede sektörlerde çalışan işgücü sayısı oldukça az olup, sektörler detayında da istihdam sayılarına neredeyse hiç bir değişim yaşanmamıştır.

Yunak

İlçede sektör detaylarına bakıldığında; ocak-nisan ayları arasında inşaat sektöründe çalışan sayısı yaklaşık 2,5 kat artmıştır.

İnşaat sektörünün yanı sıra Madencilik ve taş ocakçılığında %62 ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde %15 artış yaşanmıştır. Diğer taraftan elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe %47, eğitimde %4 ve kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor sektöründe %46 istihdam azalması yaşanmıştır.

3.1.7 Konya’da OSB’ler salgından nasıl etkilendi?

Covid-19 salgının tüm sektörlerle ve OSB’lere en önemli etkilerinden biri de nakliye ve lojistik maliyetlerindeki artış olmuştur. Genel anlamda değerlendirildiğinde; ihracat yapan firmalar ile üretimi ithal girdiye dayanan firmalar gümrüklerin kapanması nedeniyle ciddi sıkıntılar yaşamışlardır. Bu süreçte içinde bulunulan duruma göre esneklik gösterebilen ve hızlı çözüm üretebilen firmalar bir şekilde alternatifler oluştururken diğer firmalar olumsuz yönde etkilenmiştir. Özellikle imalat sanayine yönelik faaliyet gösteren firmalarda idari kadro ya da beyaz yakalı çalışanlar dışında uzaktan çalışmanın çok da mümkün olmadığı dolayısıyla çalışma sistemlerinde bir değişim olmadığı gözlenmektedir. Ancak bazı firmalarda kısmi süreli çalışma, vardiya sürelerinde veya mesai saatlerinde değişim gibi bir takım tedbirler alınmıştır.

Özellikle gıda sanayine yönelik üretim yapan firmalarda normal şartlarda da hijyen tedbirlerinin alındığı ancak salgın döneminde bu tedbirlerin çok daha artırıldığı bununla birlikte hijyene yönelik ürünlerin fiyatlarındaki artışların firmalar için ağır bedellere ulaştığı görülmüştür.

Bu bölümde Konya’da faaliyet gösteren tüm OSB müdürleri ile telefon görüşmeleri yapılarak Covid-19 salgınının etkileri ile ilgili bilgi edinilmeye çalışılmıştır.

Konya Organize Sanayi Bölgesi

- OSB firmaları arasında en fazla otomotiv sektörü olumsuz yönden etkilenmiştir; ikinci olarak ise makine sektörü gelmektedir. Özellikle otomotiv sektöründe ücretsiz izine ayrılma oranlarında diğer sektörlerle göre daha fazla artış yaşandı.
- Gıda, ambalaj ve kimya gibi sektörler salgın genelinde duyulan ihtiyaçtan dolayı olumlu yönde etkilendi ve satışlar arttı.
- Konya OSB’nin elektrik tüketim verilerine göre; 2020 Mayıs ayında 2019 yılının aynı ayına göre %9 bir azalış söz konusudur. İlk dört ayda olumsuz bir değişim bulunmamaktadır. Doğalgaz tüketiminde Nisan ve Mayıs aylarında %4, su tüketiminde ise artış gözlenmektedir.
- Üretim için ara ürün ithal eden sektörlerde mal alımları gerçekleşemediği için tedarik zincirinde aksamalar olduğu ve bu aksamaların üretimi de olumsuz etkilediği belirtilmiştir.

Çumra OSB

- Süt ve gıda sektörü olumsuz etkilenmiştir.
- Salgın öncesine göre ciddi bir değişim gözlenmemekle birlikte emek yoğun sektörlerin bu süreçten daha fazla etkilendiği belirtilmiştir.
- Bu süreçte açılan ve kapanan firma olmamıştır. SGK verilerine göre ilçede imalat sanayinde istihdam sayısı mart ayında bir önceki aya göre %3 azalmıştır. Ancak Nisan ayında artış eğilimine geçmiştir.
- OSB’ye ait elektrik tüketim verileri bulunmamakta olup ilçe genelindeki elektrik tüketimlerinde ilk 5 aylık süre zarfında salgından dolayı azalış yaşanmadığı aksine artış gösterdiği dikkat çekmektedir.
- Çumra OSB’ye yapılacak olan Tarım Kredi Kooperatifi Yem Fabrikası yatırımı beklemeye alındı.
- Sokağa çıkma kısıtlamalarında işçilerin işe gidip gelmelerinde sorunlar yaşanmıştır. İstihdam edilen kesimin ağırlıklı olarak genç nüfus olmasından dolayı 20 yaş altına uygulanan kısıtlama problemlere sebep olmuştur.

Beklentiler

- Devlet tarafından alınan tedbirler konusunda memnuniyet gözlenmiştir.
- Hijyen malzemeleri üretimine destek verilmesi talep edilmiştir.

Ereğli OSB

- En çok gıda ve ihracat yapan mobilya sektörü olumsuz etkilenmiştir.
- İlçede gıda sektörünün ağırlıklı olmasından dolayı süreçten de en fazla etkilenen sektör olmuştur. Adana ve Mersin illeri ile fonksiyonel ilişkilerin fazla olmasından dolayı şehirlerarası kısıtlardan dolayı bir takım problemler yaşanmıştır.
- OSB'ye ait elektrik tüketim verileri bulunmamakta olup ilçe genelindeki elektrik tüketimlerinde ilk 5 aylık süre zarfında salgından dolayı azalış yaşanmadığı aksine artış gösterdiği dikkat çekmektedir.
- Olağandışı bir etkilenme yaşanmamış olup açılan kapanan firma bulunmamaktadır. SGK verilerine göre ilçede imalat sanayindeki istihdamın nisan ayına kadar azalma olmadığı gözlenmekte olup Nisan ayında bir önceki aya göre %2 oranında azalma yaşanmıştır.

Beklentiler

- Tedbirlere uyulmasının sağlanması için ilave önlemler alınmalı ve denetimler daha sıkı yapılmalıdır.
- Gıda sektörüne yönelik destekler öncelikle beklenmektedir.

Karapınar OSB

- Gıda sektöründeki az sayıdaki yeni kurulmuş firmalar olumsuz etkilenmiştir. Bunun dışında pek bir olumsuzluk yaşanmamıştır.
- Yapılan görüşmelerde İlçede yaklaşık olarak %25 oranında istihdamda azalma olduğu tahmini olarak belirtilmiştir. Ancak SGK verileri incelendiğinde; imalat sanayinde istidamda artış olduğu görülmektedir. İlçe genelinde istihdam verileri incelendiğinde; toplam istihdamda artış yaşanmasına karşın Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetlerinde Nisan ayında Ocak ayına göre yaklaşık %40 istihdam kaybı olmuştur.
- Mısır, süt, bulgur yem fabrikaları, motor ekipmanları imalatı sektörlerinde sorunsuz olarak faaliyetler sürdürülmüştür.

Beklentiler

- Gıda alanında destekleyici çalışmalar talep edilmektedir.

Akşehir OSB

- Akşehir OSB’de ciddi bir etkilenme olmamıştır. SGK verilerine göre İlçede imalat sanayi İstihdamında bir azalma olmadığı gibi diğer faaliyet kollarında da ciddi bir değişim olmamıştır. İlçe toplam istihdamı da Mart ayında düşüş gösterse de %1 gibi düşük bir orandadır.
- Üretimde yaklaşık %10’luk bir azalma yaşandığı tahmini olarak belirtilmiştir.
- Çilek başta olmak üzere meyve sektörü talebi karşılamada sıkıntı yaşamıştır.
- Elektrik tüketiminde ciddi bir azalış olmadığı belirtilmiştir. OSB Müdürlüğü kayıtlarına göre OSB içindeki elektrik tüketiminde azalış olmadığı gibi artış olduğu görülmektedir.

Şekil 9 Akşehir OSB Elektrik Tüketim Verileri

	2019 ELEKTRİK TÜKETİMİ (KWH)	2020 ELEKTRİK TÜKETİMİ (KWH)
OCAK	988.789,25	1.236.193,05
ŞUBAT	955.857,46	1.209.941,12
MART	1.009.506,23	1.245.388,76
NISAN	945.021,68	1.232.858,65

Kaynak: Akşehir OSB Müdürlüğü

Ancak MEDAŞ verilerine göre; ilçenin toplam elektrik tüketiminde Mart, Nisan ve Mayıs aylarında 2019 yılının aynı aylarına nazaran azalma olduğu görülmektedir. Özellikle Mayıs ayında elektrik tüketimde yaklaşık %18 azalış olmuştur. Bu azalışın ağırlıklı olarak ticarethanelerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

- İşçi servisleri başta olmak üzere nakliye, lojistik ve diğer sabit giderler artmıştır.

Beyşehir OSB

- Çalışmak isteyen firmalar için Sanayi İl Müdürlüğünden çalışma izni alınmış; hiçbir firma mağdur edilmemiştir. OSB olarak hiçbir sıkıntı olmamıştır.
- SGK verileri incelendiğinde; ilçede imalat sanayinde istihdamın Mart ayına oranla Nisan ayında yaklaşık %3 azaldığı görülmektedir. Toplam istihdamda ise Mart ayında bir artış yaşanmış olup Mart ayına oranla Nisan ayında %4 azalma olmuştur. İlçede en çok etkilenen sektör DİĞER Hizmet Faaliyetlerinde istihdam Nisan ayında bir önceki aya göre %43, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde %20 azalmıştır.
- Savunma sanayi özelinde firmalarda ihracat artışı yaşanmıştır. Ancak bu artış sadece ABD özelinde olduğu; diğer ülkelere olan ihracatın durma aşamasına geldiği bildirilmiştir.

Seydişehir OSB

- Tüm sektörler az da olsa olumsuz etkilenmiştir. Özellikle ihracat yapan firmalar gümrüklerin kapanmasından ötürü daha fazla etkilenmişlerdir. İlçedeki plastik firması ihracat yapamadığından zorluklar yaşamıştır.
- İstihdamda azalma olduğu OSB Müdürlüğü tarafından belirtilmiş olup veriler de bunları doğrulamaktadır. SGK verileri incelendiğinde; imalat sanayinde istihdam edilen personel sayısının Nisan 2020’de Şubat 2020’ye göre yaklaşık %10 civarında azalma olduğu görülmektedir.
- Yeni kurulan işletmeler olumsuz etkilenmiştir. Ancak OSB içinde kapanan firma olmamıştır.
- Bazı kurumlar salgına altyapı yetersizlikleriyle yakalanmışlardır. Özellikle internet hem sağlayıcılar hem kullanıcılar açısından yetersiz kalmıştır.
- Salgın sürecinde OSB firmalarında uzaktan çalışma yapılmadı ancak mesai saatlerinde değişim ya da kısmi süreli çalışmalar oldu.
- Hem Üretim hem de satışlar azalmıştır. Sokağa çıkma yasakları ve şehirlerarası hareket yasağı ilçeyi olumsuz etkilemiştir. Çünkü Seydişehir, Antalya il sınırında yer alan bir ilçedir dolayısıyla insan akımlarının yoğun olduğu ve üretim, satış, istihdam vb. fonksiyonel ilişkilerin gelişmiş olduğu Antalya ili ile sınırların kapanması olumsuz yönde etkilere sebep olmuştur.
- OSB içerisindeki firmaların son iki yıl içerisinde elektrik tüketimi firma sayısındaki artma nedeniyle artmıştır. Ancak salgın döneminde OSB elektrik tüketim verilerine göre; 2019 yılının aynı aylarına göre 2020 Mart ve Nisan aylarında firmaların elektrik tüketiminin azaldığı Mayıs ayında ise arttığı görülmektedir.

Şekil 10 Seydişehir OSB Elektrik Tüketim Verileri

	2019 ELEKTRİK TÜKETİMİ (KWH)	2020 ELEKTRİK TÜKETİMİ (KWH)
OCAK	721.894,888	405.603,472
ŞUBAT	682.006,547	868.851,931
MART	869.522,884	819.749,735
NİSAN	502.910,156	412.738,235
MAYIS	462.171,203	535.304,662

Kaynak: Seydişehir OSB Müdürlüğü

- İlçe genelinde Mart, Nisan ve Mayıs aylarında toplam elektrik tüketiminde düşüş olmuş en fazla düşüş Mayıs ayında %12 azalış şeklinde gerçekleşmiştir.

3.1.8 Salgın Döneminde Konya’da Elektrik Tüketimi

Bu bölümde veriler Meram Elektrik Dağıtım A.Ş.’den (MEDAŞ) temin edilmiştir.

"Konya’da Covid-19’un olumsuz etkisi en çok ticarethaneler üzerinde gözlenmiştir. Salgının sanayi üzerindeki etkisi sınırlı kalmıştır."

Konya ilinin toplam elektrik tüketimleri incelendiğinde; 2018 yılında 2017 yılına göre %5 artış varken bu durum 2019 yılında 2018 yılına göre %1’lik bir azalış göstermiştir. Basit oransal yaklaşımla 2020 yılının ilk beş ayındaki tüketim değerleri ise 2019 yılının beş aylık ortalama tüketimine göre %19 civarında bir azalma gösterdiği yönündedir.

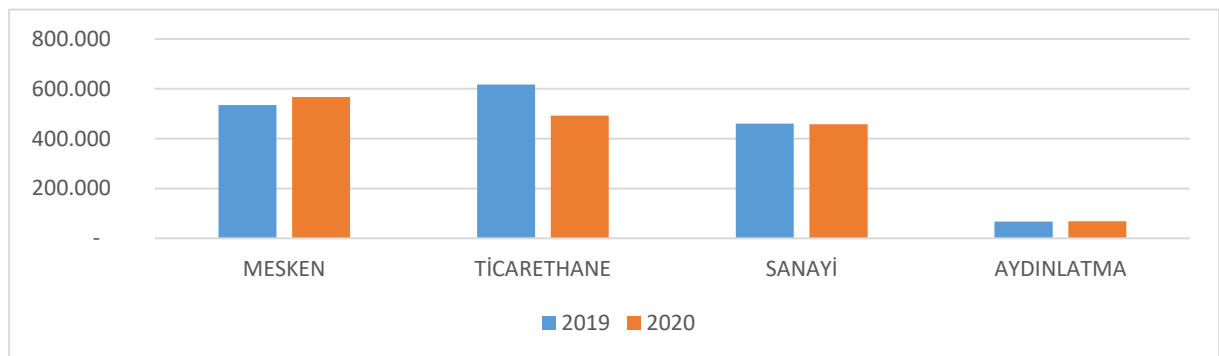
Tablo 1 Konya İlinin Kullanım Türlerine Göre Elektrik Tüketimi (MWh)

	2017 TÜKETİM	2018 TÜKETİM	2019 TÜKETİM	2020 (İlk 5 ay)
MESKEN	1.200.533	1.240.866	1.281.967	567.338
TİCARETHANE	1.560.636	1.572.631	1.479.567	492.640
SANAYİ	1.052.419	1.098.411	1.105.756	457.255
TARIMSAL SULAMA	1.178.529	1.346.092	1.317.440	213.813
AYDINLATMA	139.837	151.807	161.869	68.459
TOPLAM	5.131.955	5.409.806	5.346.598	1.799.506

Kaynak: MEDAŞ; 2020

Konya ilinin elektrik tüketiminin kullanım türlerine göre dağılımı incelendiğinde; 2017-2019 yıllarını kapsayan 3 yıllık süreçte mesken, sanayi ve aydınlatma tüketimlerinde artış varken, ticarethane ve tarımsal sulamada 2019 yılı tüketimleri 2018 yılına göre azalmış görünüyor. Basit oransal yaklaşımla 2020 yılının ilk beş ayındaki tüketim değerleri ise 2019 yılının beş aylık ortalama tüketimine göre, meskenlerde %6,2 artış, ticarethanelerde %20,1 azalış, sanayide %0,76 azalış, aydınlatmada ise %1,5 artış şeklindedir.

Şekil 11 Konya İlinin Kullanım Türlerine Göre Elektrik Tüketimi Dağılımı (5 aylık tüketim)*

Kaynak: MEDAŞ, 2020

*Elektrik kullanım türüne göre 2019 yılı verileri ay bazında olmadığı için 2019 yılı toplam tüketimlerden 5 aya düşen ortalama tüketim esas alınarak kıyaslanmıştır.

Bu durumdan Covid-19'un ortaya çıktığı ve ilerlediği ilk 5 aylık dönemde en çok ticarethaneleri olumsuz etkilediği sanayinin ise bir önceki yılın aynı dönemlerine göre ortalamada çok az bir elektrik tüketimi azalışı sergilediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Covid-19 salgından Konya sanayisinin üretim anlamında çok fazla etkilenmediği görülmektedir. 5 aylık dönem ilde tarımsal sulamanın henüz yoğunlaşmadığı bir dönem olduğu için tarımsal sulamaya yönelik elektrik tüketimleri ile ilgili değerlendirme yapılmamış olup yapılması hatalı olacaktır.

Tablo 2 Yıllara Göre Konya İli Elektrik Abone Sayıları

	2017	2018	2019	2020 (İlk 5 ay)
MESKEN	888.852	917.981	955.037	965.323
TİCARETHANE	212.609	215.063	217.424	218.837
SANAYİ	3.379	4.872	5.497	5.665
TARIMSAL SULAMA	23.934	24.676	25.802	26.359
AYDINLATMA	10.267	10.541	10.772	10.923
TOPLAM	1.139.041	1.173.133	1.214.532	1.227.107

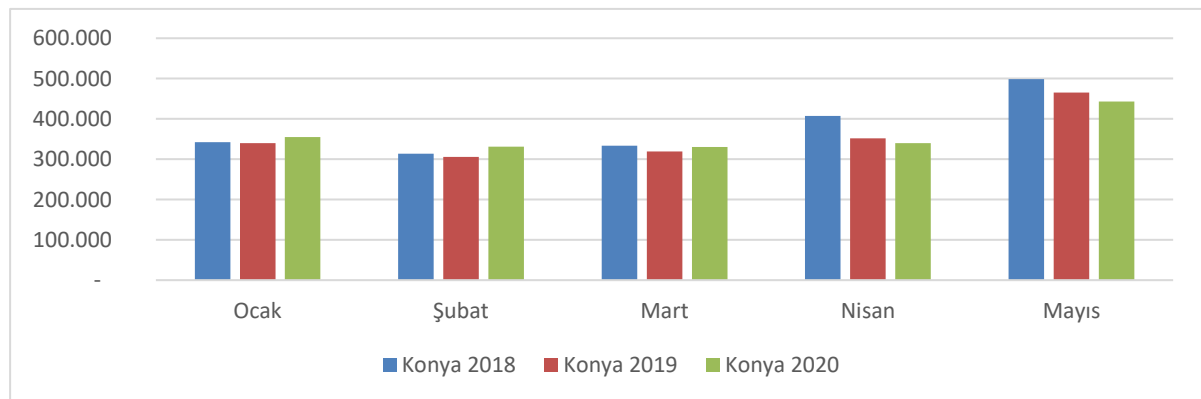
Kaynak: MEDAŞ; 2020

Konya'nın elektrik abone sayıları kullanım türüne göre incelendiğinde; 2017-2020 yıllarını kapsayan 4 yıllık süreçte bir önceki yıla göre artış gösterdiği görülmektedir.

Konya'da sanayideki abone sayısı artışı 2018 yılında 2017 yılına göre %44 üzeri dikkat çekici bir rakama sahiptir. Diğer taraftan yine sanayide 2019 yılındaki artış 2018 yılı abone sayısına göre %12 2020 yılını ilk beş ayındaki abone sayısı ise 2019 yılı abone sayısına göre %3 seviyelerinde artış göstermiş olup artış hızında bir yavaşlama olduğu görülmektedir. Diğer mekânlardaki abone sayısı artışları %1-%4 arası değişen oranlarda artış göstermiş bulunmaktadır. Abone sayıları artarken son yıllarda elektrik tüketiminin azalmasında, yaşanan ekonomik durgunluklar ve COVID 19 gibi hastalık dönemindeki başvuru tedbirlerin etkili olduğu anlaşılmaktadır.

COVID 19'un etkilerinin anlaşılması noktasında ülkemizde görülmeye başlandığı ve bu kapsamda tedbirlerin uygulandığı süreçlere görmek bakımından aylık elektrik tüketimleri incelenmiştir.

Şekil 12 Konya İli Aylık Elektrik Tüketimleri MWh

Kaynak: MEDAŞ; 2020

2018-2020 yıllarını kapsayan 3 yılın ilk 3 ayındaki elektrik tüketimleri Konya’da birbirine yakın seyretmiş olup Mart ayının sonunda COVID 19 sebebiyle uygulanan tedbirlerin etkisi Nisan ve Mayıs aylarındaki elektrik tüketimlerine yansımıştır. Nitekim Nisan ve Mayıs aylarındaki elektrik tüketimleri bir önceki yılın tüketimlerine göre azalış sergilemiştir. Elbette bu aylardaki elektrik tüketimindeki azalışta etkisi olabilecek başka faktörlerinde bulunması muhtemel olmakla birlikte yapılan araştırmalarımızdan elde edilen veriler ışığında COVID 19’un özellikle ticarethane ve sanayi tarafında ciddi olumsuz etkisi olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Kullanım türlerine göre elektrik tüketimleri ve abone sayıları da bu sonucu doğrular nitelikte olup abone sayılarındaki artışlara rağmen ticaret ve sanayide tüketimde azalışlar olmuştur.

Konya’da 3 merkez ilçe dahil toplamda 31 ilçe bulunmaktadır. 2019 yılı toplam elektrik tüketiminin %51,30’luk kısmı bu 3 ilçede yani merkezde gerçekleşmiştir. Diğer kalan %48,70’lik elektrik tüketimi ise kalan 28 ilçede gerçekleşmiştir.

Merkezdeki 3 ilçe arasında ise Selçuklu toplama göre elektrik tüketiminin %21’ini, Karatay ilçesi %19,97’sini, Meram ilçesi ise %10,16’sını gerçekleştirmiş olup ilçe nüfuslarının da bu oranda göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Diğer tarafta ilçelerin tümü göz önüne alındığında sanayisi olan ilçelere ilave tarımsal sulama yoğunluğu bulunan ilçelerdeki tüketimler de nüfusla birlikte ayırt edici bir özellikle karşımıza çıkmaktadır.

2020 ve 2019 yıllarının ilk 5 ayları bu 31 ilçede kıyaslandığında sanayisi olan ilçelerde elektrik tüketimleri özellikle Nisan-Mayıs aylarında ciddi azalışlar gösterirken elektrik tüketimleri artış gösteren ilçelerin ya küçük olduğu ya da tarımsal sulama kaynaklı elektrik tüketimleri yüksek olan yerlerin mevsimsel özellikleri karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak Konya-Karaman illerini kapsayan TR52 bölgesinde COVID 19’un sosyo-ekonomik etkisinin araştırıldığı bu çalışmada elektrik tüketimlerine bakarak ulaşılan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir;

- 2020 yılı elektrik tüketimlerinin 2019 yılının aynı dönemlerine göre Konya’da %19 civarında Karaman’da ise %29 oranında azaldığı görülmüştür.
- Konya ve Karaman illerinde kullanım türüne göre en büyük düşüşün ticarethanelerde olduğu görülmektedir. Konya ilinde sanayinin elektrik tüketiminde de ciddi azalış olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla Konya sanayisi üretim bakımından salgından çok fazla etkilenmemiştir. Karaman’da ise sanayide elektrik tüketiminde azalma olduğu görülmekte olup üretimin salgından olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir.
- Konya ve Karaman illerindeki abone sayıları artmasına rağmen elektrik tüketimlerinin azalmasında COVID 19 salgın döneminde uygulanan tedbirlerle

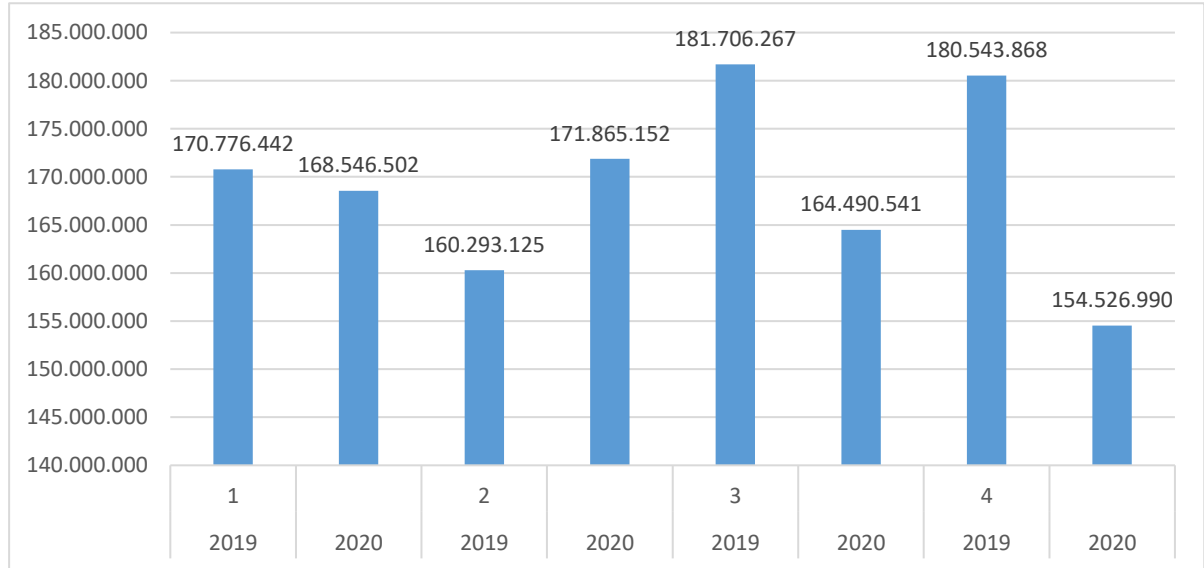
birlikte Dünya genelinde alınan tedbirlerin ve durağanlığın da etkili olduğu anlaşılmaktadır.

- Konya'daki elektrik tüketiminin %51,30'luk kısmı merkez ilçelerde, Karaman'daki elektrik tüketiminin ise %77,7'lik kısmı merkezde gerçekleşmekte olup nüfus yoğunluğu göz ardı edilmeksizin sanayi, ticarethane ve esnafın bu COVID 19 sürecinden olumsuz etkilendiği sonucuna araştırma sonunda ulaşılmaktadır.

3.1.9 Konya'da Sektörlerin Dış Ticaret Yapısı Salgından Nasıl Etkilendi?

Bölgede başat sektörler; Gıda, Makine ve Ekipman İmalatı, Otomotiv Yan Sanayi, Ana Metal, Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı, Kauçuk Plastik sektörleridir. Başat sektörlerin ve salgın dönemi talebin fazla olduğu sektörlerle ilişkin dış ticaret verileri incelenmiş ve salgından ne şekilde etkilendikleri ortaya konulmuştur.

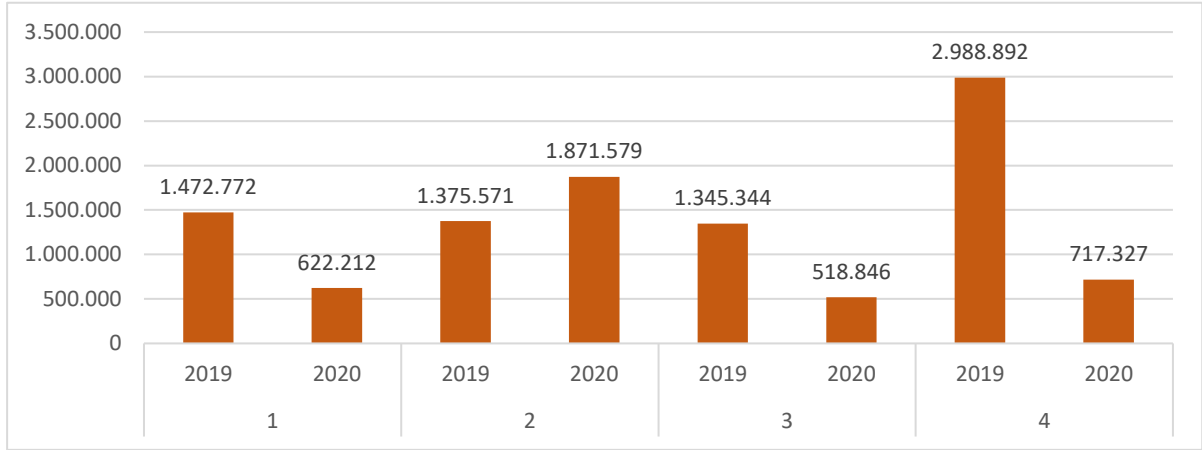
Şekil 13 Konya İli Toplam İhracatı

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Konya ilinin toplam ihracatının 2019 ve 2020 yılları bazında Ocak, Şubat, Mart ve Nisan aylarındaki değişimi incelendiğinde Şubat ayında 2020 yılı bir önceki yıla göre yaklaşık %7 artmıştır. Mart ayında ise 2019 yılındaki ihracat rakamı 2020 yılında yaklaşık %10 düşmüştür. Özellikle 2020 yılının nisan ayında Konya'daki toplam ihracat rakamı 2019 yılına göre yaklaşık %17 gibi büyük bir düşüş yaşamıştır.

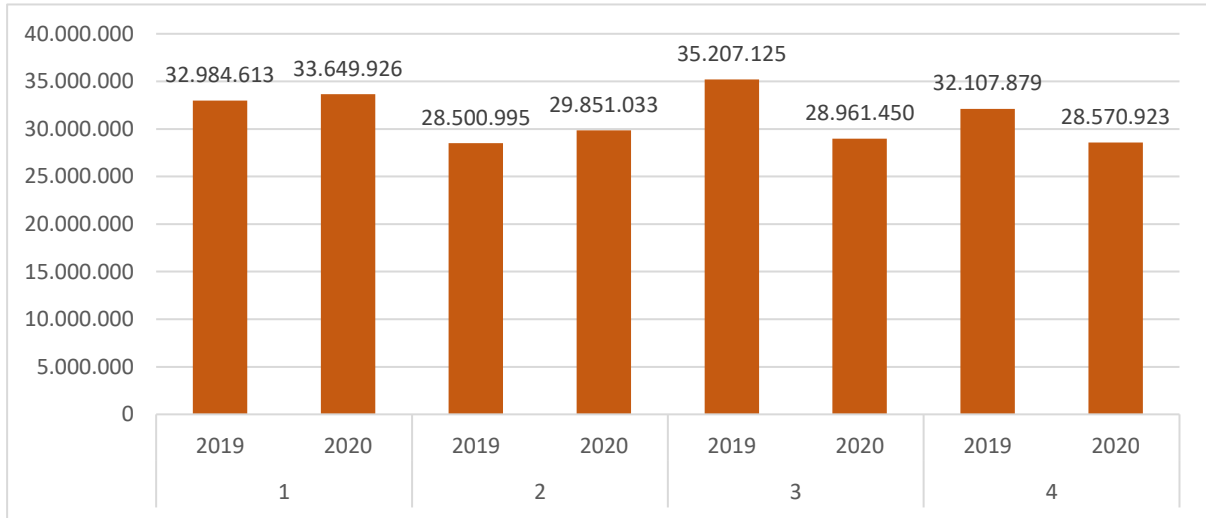
Şekil 14 Motorlu kara taşıtları ve Motorları ihracatı(\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Sektörde özellikle Mart ve Nisan aylarında bir önceki yılın aynı aylarına nazaran ihracatta ciddi bir düşüş yaşanmıştır. Nisan ayında yaşanan %76 oranındaki düşüş sektörün salgından önemli ölçüde etkilendiğini göstermektedir. Bununla birlikte 2019-2020 Nisan ayları arasında Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları ihracatında %20, Motorlu kara taşıtlarının karasörleri ve römorkları ihracatında ise %22 oranında düşüş yaşanmıştır.

Şekil 15 Gıda Ürünleri ve İçecek İhracatı(\$)

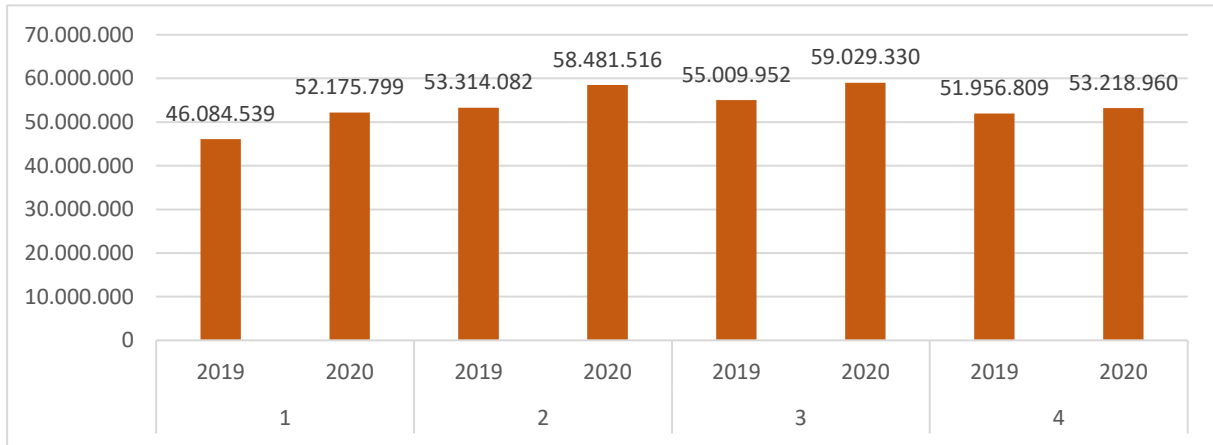
Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Sektörde özellikle Mart ve Nisan aylarında bir önceki yılın aynı aylarına nazaran ihracatta düşüş yaşanmıştır. Mart ayında bir önceki yılın mart ayına göre %18, Nisan ayında ise bir önceki yılın nisan ayına göre yaklaşık %11 düşüş yaşanmıştır. Her ne kadar gıda ve içecek imalatı sektöründe ihracatta düşüş de yaşansa iç piyasadaki talep artışları sektörün salgından olumsuz etkilenmemesini sağlamıştır.

Gıda ve içecek ürünleri imalatında alt kırımlarda da ciddi değişimler göze çarpmaktadır.

- Makarna, şehriye, kuskus vb. unlu mamüller ihracatı 2019 Nisan ayına göre ve 2020 Mart ayına göre 2020 Nisan ayında %49 artış göstermiştir.
- Alkolsüz içecekler, maden ve memba suları ihracatı 2019 Nisan ayına göre 2020 Nisan ayında %40 düşüş göstermiştir.
- İşlenmiş sebze ve meyveler ihracatı 2019 Nisan ayına göre 2020 Nisan ayında %110 artış göstermiştir.
- Kakao, çikolata ve şekerleme ihracatı 2019 Nisan ayına göre 2020 Nisan ayında %48 düşüş göstermiştir.
- Süt ürünleri ihracatında 2019 Mart ayına göre 2020 Mart ayında %54, Nisan ayında ise bir önceki yılın nisan ayına oranla %29 azalma yaşanmıştır.

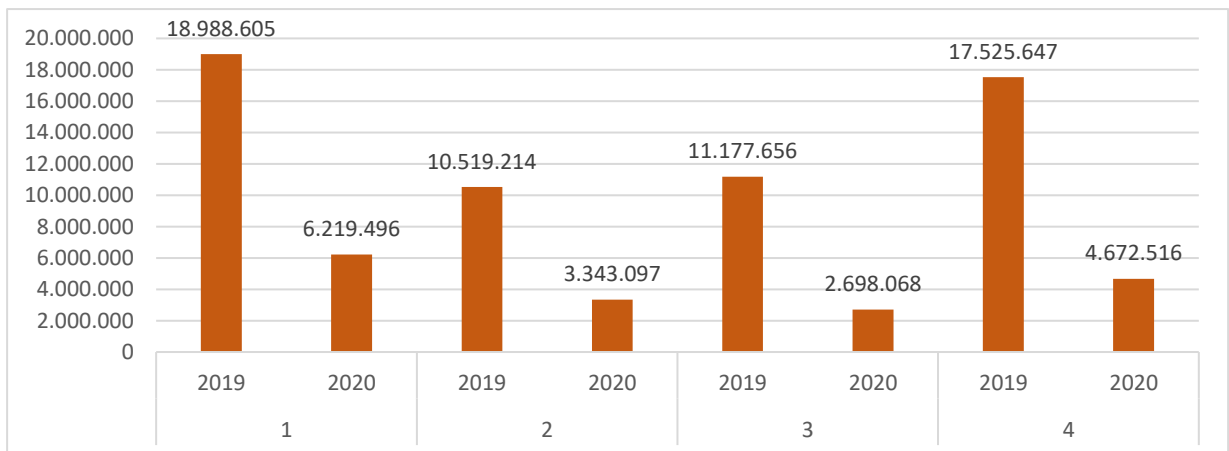
Şekil 16 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat İhracatı(\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Sektörün ihracat rakamları 2020 yılının ilk dört ayında 2019 yılının aynı aylarına göre artış eğilimindedir. Ancak Nisan 2020’de bir önceki aya göre %10 oranında düşüş göstermiştir.

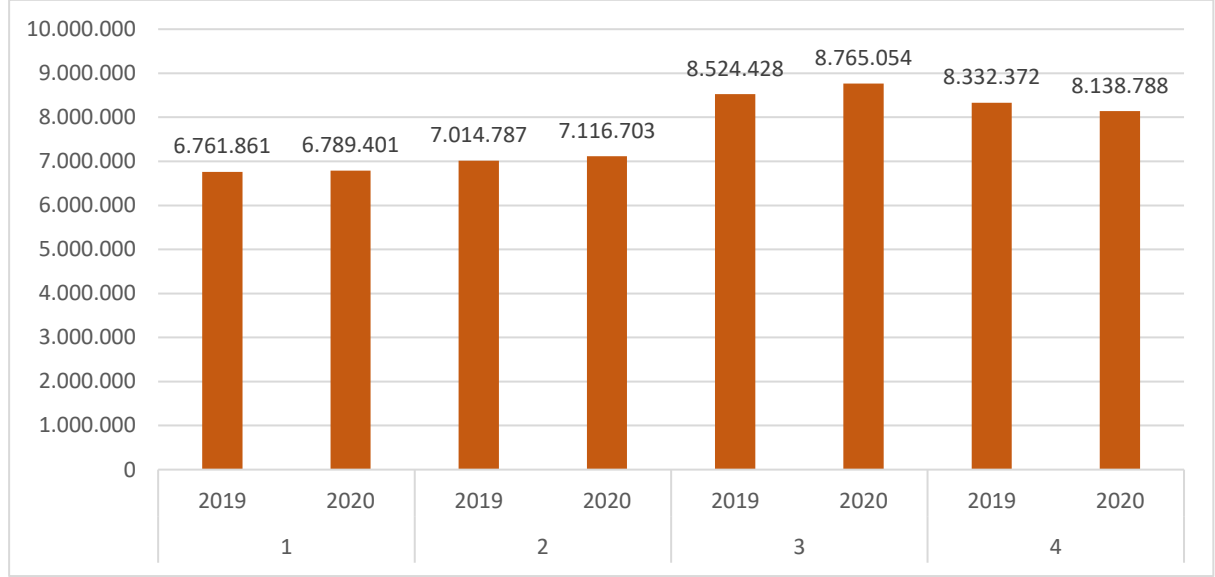
Şekil 17 Ana Metal Sanayi İhracatı(\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Sektörün ihracat rakamlarında 2019 yılına oranla ciddi bir düşüş görülmektedir. Ancak 2018 yılı verileri de incelendiğinde 2019 yılında ciddi bir artış yaşandığı görülmektedir. Dolayısıyla 2020 yılına ihracat rakamlarına yansıyan bu düşüşün Covid-19 salgını ile ne derece alakalı olduğu konusu net olarak ortaya konulamamaktadır. 2020 yılının ilk dört ayı kendi içinde değerlendirildiğinde Mart ayında yaşanan düşüşün salgının etkisinden kaynaklandığını söylemek mümkündür.

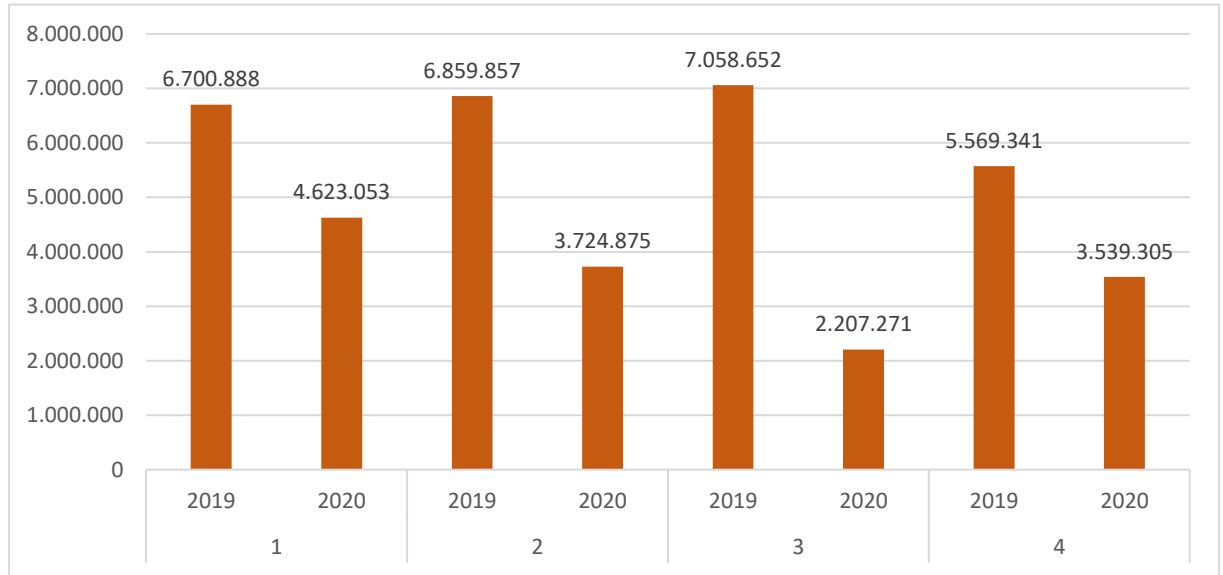
Şekil 18 Plastik ve kauçuk ürünleri ihracatı(\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Plastik ve kauçuk ürünlerin ihracatında önemli bir değişim yaşanmamıştır.

Şekil 19 Tarım ve Hayvancılık ihracatı(\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

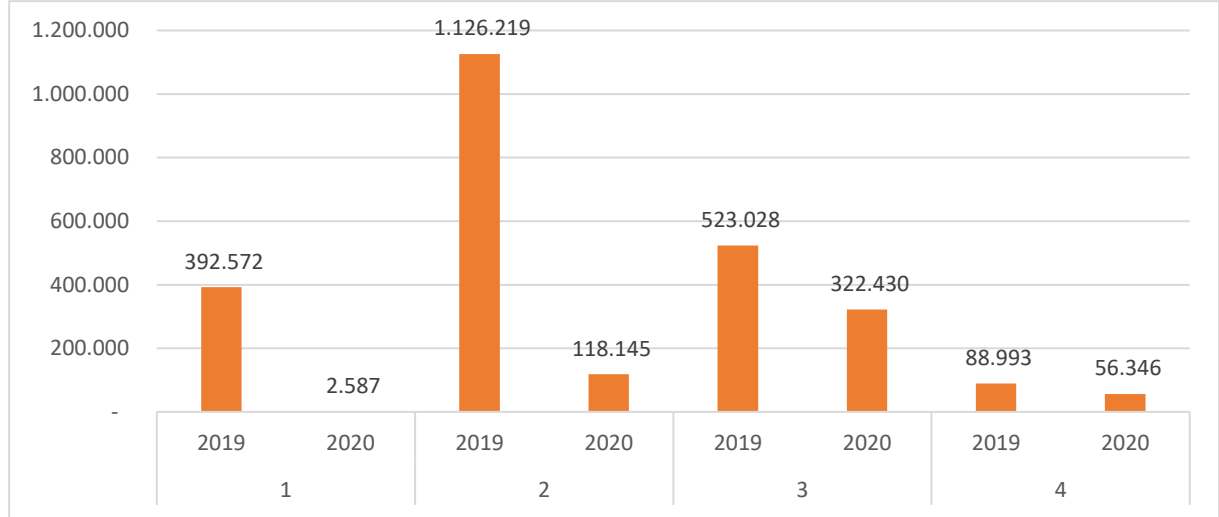
Tarım ve Hayvancılık ihracatında ilk dört ayda 2019 yılının aynı aylarına göre ciddi bir azalış söz konusudur. Özellikle Mart ayında bir önceki yılın Mart ayına oranla %46

düşüş yaşanmıştır. 2020 yılı ilk dört ayı kendi içinde değerlendirildiğinde de Mart ayındaki düşüş göze çarpmakta olup Nisan ayında artış eğilimine girmiştir. Ancak her ne kadar ihracatta azalma olsa da iç piyasadaki talep artışları sektörü olumsuz yönde etkilememiştir.

Tarım ve Hayvancılık sektörünün alt kırılımlarına bakıldığında;

- Hububat ihracatında önemli ölçüde azalma vardır.

Şekil 20 Hububat İhracatı (\$)

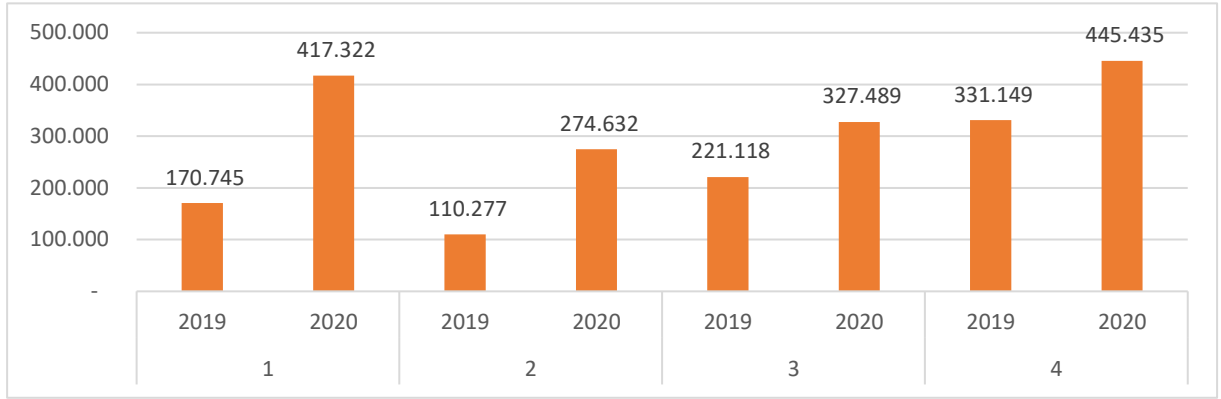
Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

- Meyveler, sert kabuklular, içecek ve baharat bitkilerin ihracatında Mart ayında önceki yılın mart ayına oranla %82, Nisan ayında ise %17 artış gözlenmiştir.
- Sebze, bahçe ve kültür bitkileri ürünleri ihracatında ilk üç ay bir önceki yılın aynı aylarına göre azalma gözlemlenirken Nisan ayında 2019 yılı nisan ayına göre %17 artış görülmektedir.
- Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünlerin ihracatında bir önceki yılın aynı aylarına oranla Şubat ayında %79, Mart ayında %69 düşüş yaşanmıştır. Ancak Nisan ayında 2019 Nisan ayına göre %20 artış olduğu görülmektedir. Şubat ve Mart aylarındaki düşüşün yine salgın ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Başat sektörlerde durum bu şekilde iken salgın dönemi talebin fazla olduğu sektörlerle ilişkin dış ticaret verileri de incelenmiştir.

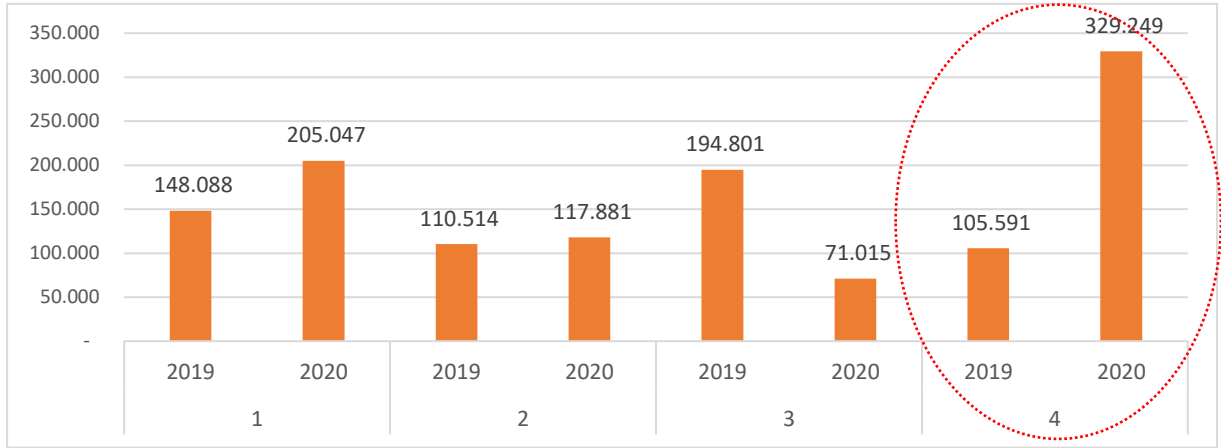
Salgın ile birlikte; Konya’da temizlik malzemelerinin ihracatında geçen yılın ilk 4 ayına göre artış yaşandığı görülmektedir. Örneğin 2019 yılının Nisan ayında 332 bin dolar civarında olan ihracat miktarı 2020 yılının Nisan ayında 445 bin dolara yükselmiştir.

Şekil 21 Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar, bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları ihracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

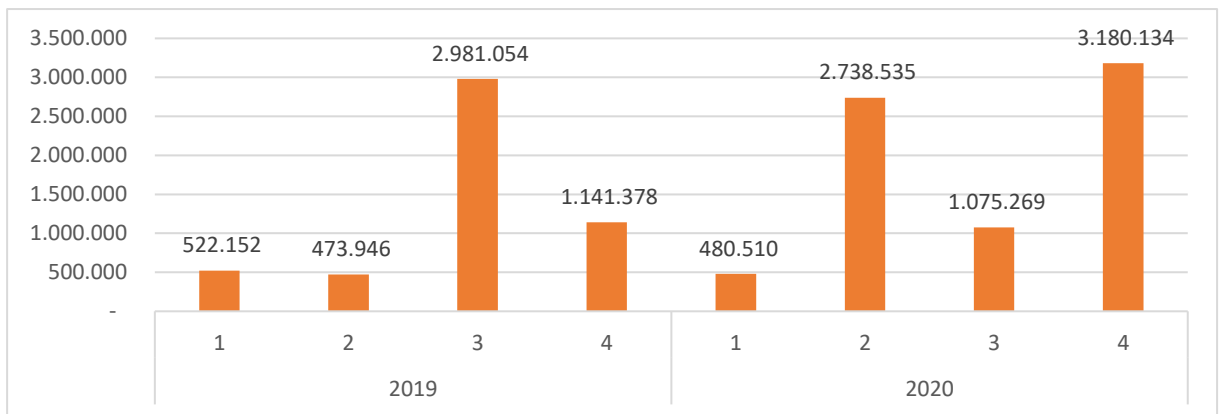
Şekil 22 Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları ihracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Öte yandan Konya’da 2019 yılı Nisan ayında 105 bin dolar civarında olan parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları ürünleri ihracatı 2020 yılının aynı ayında 3 kattan fazla artış göstermiştir. Bu durum salgının bu sektörü oldukça olumlu etkilediğini göstermektedir. Özellikle e ticaret yolu ile yurt dışına yapılan satışlar bunu kanıtlar niteliktedir.

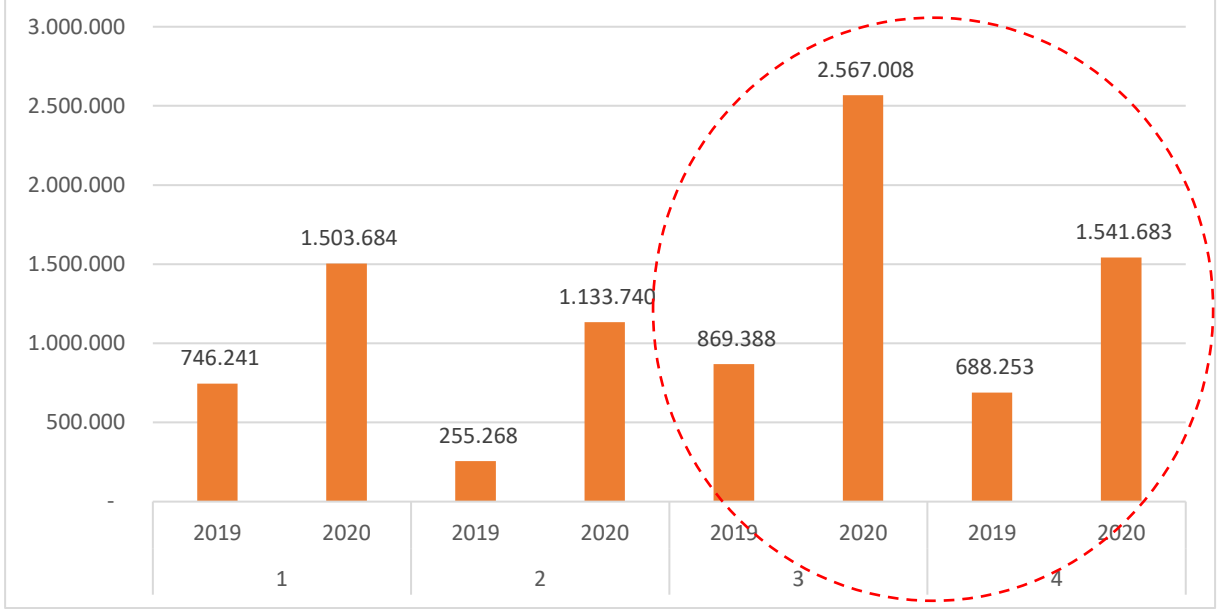
Şekil 23 Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb) ihracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Aynı şekilde Konya'nın geçen yılın Nisan ayına göre Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb. ihracatı 2,7 kat artmıştır.

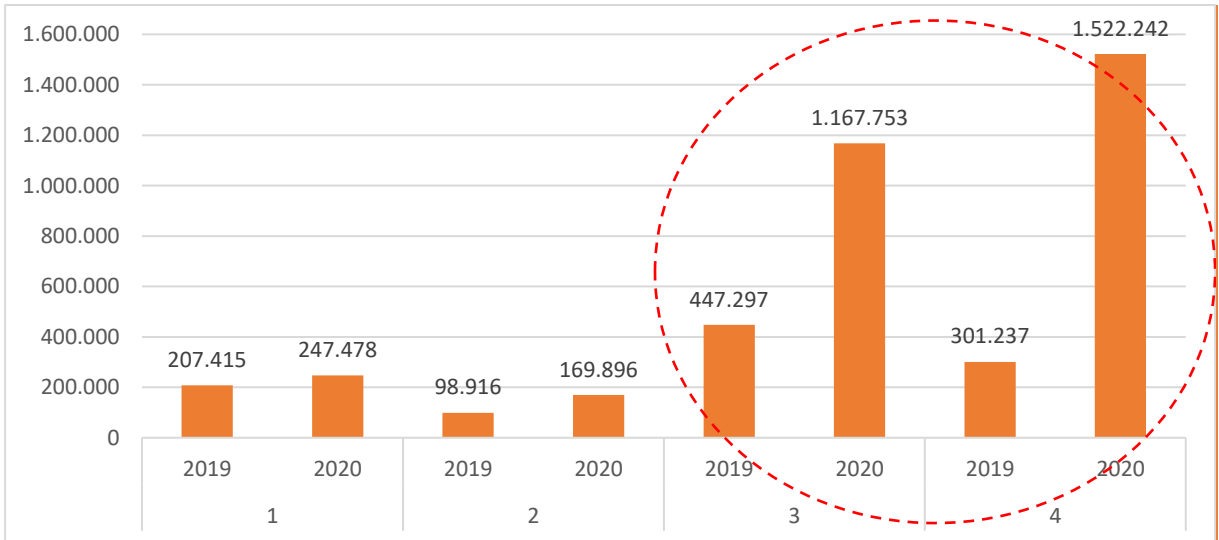
Şekil 24 Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb. İthalatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Ancak yine bu sektörde ithalat oranları da geçen yılın Mart ve Nisan ayına göre 2,2 kat artmıştır. Muhtemelen ithalattaki artış ara mamul niteliğinde nihai dezenfektan ürünlerinin imalatı için yapılan ithalattır.

Şekil 25 Tıbbi ve cerrahi teçhizat ile ortopedik araçlar ihracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Yine bu dönemde Konya'nın tıbbi ve cerrahi teçhizat ile ortopedik araçlar ithalatı 2019 yılının son ayından bu yana azalma eğiliminde iken Nisan ayı ile birlikte aniden 5 kat artış göstermiştir.

3.1.10 Konya’da Salgından Görece Daha Fazla Etkilenen Sektörler

Esnaf ve Sanatkârlar

"Konya’da salgından en olumsuz etkilenen kesim esnaf ve sanatkârlar olmuştur."

Bu bölüm ağırlıklı olarak Konya Esnaf ve Sanatkârlar Odası ile yapılan görüşmeleri yansıtmaktadır. Konya’daki Esnaf ve Sanatkâr sayısı 55.000 adet olup Esnaf ve Sanatkârlar Odasına bağlı 84 Meslek Odası bulunmaktadır. Covid-19 sürecinde Konya’daki Esnaf ve Sanatkârlar sosyo-ekonomik anlamda çok olumsuz etkilenmiştir.

Esnaf ve Sanatkârların Konya’daki sayısı 55.000 adet ama aileleri ile birlikte 250.000 kişi olup çalışanlarıyla birlikte 600.000 kişinin etkilendiği bir gruptan söz ediyoruz. Bu rakam Konya nüfusu ile kıyaslandığında şehrin yarısına yakın bir kesimi etkilediği kolaylıkla görülebilir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus şu; Esnaf ve Sanatkârlar kendi hallerinde çalışan, Bağ-Kurunu, Sigortasını, kirasını, çalışanının parasını gününbirlik çıkarmaya çalışan ve sıcak paranın döndüğü tamamen kendi imkânları ile ayakta durmaya çalışan ve birbiriyle bağlantılı bir eko-sisteme sahiptir.

Bu süreçte Esnaf ve Sanatkârlarımız ciddi sorunlar yaşamıştır ve yaşamaktadır. Önümüzdeki aylarda bu sorunların etkileri daha da hissedilir olacaktır. Çünkü yaklaşık 2 ayı aşan bir süredir esnafın çoğu kapalı. Gelir yok ama giderler var. Gider kalemleri arasında kira, çalışan, prim, vergi, sigorta vs. sayılabilir. Birçoğu ötelendi esnafın tekrar faaliyetlerine başlamasıyla birlikte biriken borçlarla da karşı karşıya kalacağı bir sürece giriliyor.

Yapılan görüşmelerde faaliyet kollarına göre salgın sürecinin olumsuz etkileri üzerine yaşanmış örnekler belirtilmiştir.

- Örneğin düğün salonlarının kapanması, çiçekçiyi, davetiye basacak matbaacıyı, ayakkabıcı, elbise(gelinlik) satan konfeksiyoncu, sarrafı, ev kiralanacaksa emlakçıyı, inşaat firmasını, beyaz eşyacıyı, sıhhi tesisatçıyı, mobilyacıyı ve kasapları etkilemiştir. Yani sadece düğün salonlarının kapanmasından etkilenen zincir birçok faaliyet alanına kadar uzanıp olumsuz etkiler yaratmıştır.
- Servislerin araç yaşı mevzuat gereği 12 yaş altında olması gerekmektedir. Arabalarını kredi çekerek yenilemek zorunda kalan servisçiler 2 aydır çalışmadığı gibi eylül-ekime kadar da çalışamayacak ve 7-8 ay gelir olmadan bankanın her ay kredi borcu istediği bir durumla karşı karşıyadır. Dolayısıyla pandemi ortamında servisçilerin durumu çok kötüdür.

- Minibüsçüler %50 az kapasite ile taşıma yapmak zorunda kaldı. Zaten sokağa çıkma yasağı ve piyasalardaki durgunluk çoğunun belini bük müştür. %50 kapasite ile çalışmaya başladıklarında ise maliyetlerini karşılayamaz duruma geldiler. Normalleşme süreci ile birlikte tam kapasiteye dönülmesi ile de; salgın sürecinde insanların alışkanlıkları ve beklentileri değiştiği için minibüs için yolcu bulamaz oldular.
- Salgında kafe, lokanta, kahvehane, restoran gibi sektörler kapalı kalmıştır. Ancak tekrar faaliyete geçmesiyle birlikte ilk gelen işyeri sahibi olup o da kira istemeye gelmiştir. Kazanç yok biriken ve ötelenen borçlar vardır. Bu dönemde insanlar evde yemek yapmaya ve yemeye alışmıştır. Bu Kültürel değişim esnafımız için zorlu günlerin devam edeceğini gösteriyor.
- Çay ocaklarında, bir işyerinin kapanmasının en az 3 çalışana etkisi vardır. Berberler yine öyle. Esnaf kendisi kazanamaz hale gelip borçları birikmiş durumdayken yanlarında çalıştırdıkları kişilerin de az da olsa katkı sağlamak adına esnaf ve sanatkarlar odasının büyükşehir belediyesi ile yaptığı görüşmeler sonrasında 35.000 aileye 2 ay boyunca aylık 500 TL yardım yapılmıştır. Kısa çalışma ödeneğinden faydalanabilenler ise kısa çalışma ödeneğine başvurmuşlardır.
- Esnaf ve sanatkarlar odasına kayıtlı tüm esnafı kapsayacak şekilde yine büyükşehir belediyesinin desteği 2 ay boyunca su faturası kesilmemiştir. Ancak elektrik borçları ötelenecek olmasına rağmen elektriği kesilen esnaflarımız oldu. bu esnaflarımızın kimi lokanta, kafe sahibi dolayısıyla kesintiden dolayı dondurucuları çalışmadığı için ellerindeki ürünler de bozuldu.
- Kasapların vatandaşla satışı hariç, lokantaların, restoranların kapalı olması, piknik yapılamaması gibi nedenlerle ve alımların genelde tek merkezden alınma eğilimi eti marketten diğer ürünlerle alma) kasapları da olumsuz etkilemiştir.
- Sadece perakende zincirinde bakkal, fırın, market gibi birkaç esnaf grubu bu süreçten daha az etkilenmiştir.

Salgın döneminde ciddi bir değişim ve dönüşüm yaşandı. Esnaflar için asıl risk bu değişimde görülmektedir. 55-65 yaş arası 20 kişi üzerinde yapılan araştırmada salgın sürecinden önce hiç internetten alışveriş yapmamış oldukları, salgın sürecinde bu 20 kişinin 16 sının internetten alışverişe başladığı ifade edilmiştir. Yani bu süreç alışveriş alışkanlıkları ve kültürünü değiştirmeye başlamış olup asıl olumsuz etkileri önümüzdeki aylarda çok daha hissedilir hale gelecektir.

Öte yandan esnaf odasına sicil başvuru sayılarında bu süreçte bir artış görülmüştür. Ancak vergi levhasından bu yeni başvuruların çoğunun zaten olan-çalışan ama kayıtsız esnaf olduğunu görülmektedir.

Kredi kefalet fonu ve halk bankasının esnaf kredilerinden faydalanabilmek için başvurular yapılmıştır. Bu durum kapanan firma sayısını gizler gibi gözükmemektedir.

Bu dönemde insanların alışveriş, sohbet, eğitim, yemek ve sosyal faaliyet kültürü değişmiştir. Devamında normalleşme durumunda bile bireylerin esnafa yönelik yönelmeyeceği belli değildir.

Esnaf ve Sanatkârların değişen alışkanlıklara adapte edilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır Aksi halde online alışveriş siteleri tüm talepleri toplarken esnafı zora sokmaktadır.

İlçeler ölçeğinde bakıldığında ise; ilçelerde salgın sürecinde en fazla etkilenen esnaflar olmuştur. İlçelerin birçoğunda tarımsal faaliyetlerin fazla olması sebebiyle halkın büyük bir kısmı salgından etkilenmemek adına kendini bahçesine, bağına, tarlasına attı ve hareketlilik yok denecek kadar az sevilere kaldı. Kapalı olmayan esnaf bile bu süreçte yeterli satışı yapamadı.

Otomotiv Yan Sanayi

"Konya'da otomotivde yan sanayiden ziyade ana sanayiye üretim yapan ihracatçı firmalarda üretim durma noktasına gelmiştir."

Otomotiv sektörü 2017 yılı itibarıyla dünyanın 6. en büyük sektörü konumundadır. Yine 2017 yılı itibarıyla sektördeki doğrudan istihdam 14 milyon civarındadır. Sektör üretim yapan fabrikaların kapatılması ve çalışanların evde kal kuralına uyması ile dünya genelinde salgından doğrudan etkilenen sektörler arasındadır. İstatistiklere göre Kuzey Amerika ve Avrupa genelinde fabrikaların kapanması yaklaşık olarak 2,5 milyon servis aracının trafikten çekilmesine neden oldu. Bu durumun otomotiv ana sanayi ve yan sanayiye maliyeti ise yaklaşık olarak 77,7 milyar doları buldu.⁶ Benzer şekilde Deloitte raporuna göre salgın ile ilgili alınan kontrol tedbirlerinin etkisiyle, yıldan yıla ortalama kat edilen sürüş mesafesi, satış sonrası bakım ve tamir talebini düşürecek olup, bu da satış sonrası çıktılarda gözle görülür bir daralmaya sebep olması öngörülmektedir.⁷

Avrupa Otomotiv Üreticileri Birliği'nin raporuna göre Avrupa Birliği'nde 2020 Ocak ve Şubat aylarında bir önceki yılın aynı dönemine göre toplam satışlar %7,4 oranında azaldı.⁸ Konya'da salgında otomotiv ana sanayiye yönelik üretim yapan ihracatçı firmaların yana sanayi olarak üretim yapan firmalara göre daha fazla etkilendiği; bu işletmelerde üretimin durma noktasına geldiği bilinmektedir. Bunun tersine daha

⁶ GlobalData, "Coronavirus (COVID-19)", Executive Briefing report, updated on 30 March 2020.

⁷ Otomotiv endüstrisi salgın sırasında riski azaltma yönünde nasıl hareket ediyor Deloitte, 2020

⁸ European Automobile Manufacturers' Association (ACEA)

küçük ölçekli yan sanayi işletmelerinde üretimin daha az aksadığı sahadan gelen bilgiler arasındadır.

Döküm Sanayi

Otomotivden makineye, inşaattan beyaz eşyaya ve aslında sanayinin birçok alanında bel kemiği fonksiyonu üstlenen döküm sektörü sahip olduğu beceri ve kapasitesini rekabetçi bir boyuta taşımak zorundadır. Bunun için özel pazarlara hizmet eden, katma değeri yüksek ürünlerde uzmanlığa sahip ve yetenekli, sürdürülebilir kar marjını arttırarak rekabetçiliğini yaşama geçirebilen bir yapıya ihtiyaç bulunmaktadır. Bu ihtiyacın giderilebilmesinde ise hem performans, hem de fırsat avantajı yakalayabilecek bölgelerin başında Konya gelmektedir. Bu nedenle salgından en çok etkilenen sektörlerden birisi olarak döküm sektörü gösterilmektedir. Nitekim sektörel yapısı gereği sabit giderleri ertelemeyen işletmeler fiyatları artırmak durumda kalmıştır.

Tarım Alet ve Makinaları Sektörü

“Salgın ile birlikte sektörde müthiş bir talep patlaması yaşandı. Stoklarımızda mal kalmadı, siparişlere yetişemiyoruz”

Konya ili Türkiye’de tarım makineleri açısından, ülkenin önemli merkezlerinden bir tanesidir. Özellikle ildeki tarım alanlarının genişliği, toprak işleme alet ve makinalarına olan ihtiyacı artırmıştır. Dolayısıyla tarım makinaları sektörü, Konya’da gelişmiş sanayi alanlarından bir tanesini oluşturmaktadır. Konya sektörde ihtiyaç duyulan hammadde, yarı mamul ve mamullerin tedarik edilmesi açısından elverişli bir il olup üretim için yeterli alt yapıya sahiptir.

Tarım makinaları imalatında Konya’da römork (Tarım arabası), yağmurlama makinası, kimyevi gübre dağıtma makinası, kombine hububat ekim makinası, traktör - iki akslı (51-70 Bg), kuyruk milinden hareketli pülverizatör, krema makinası, traktörle çekilen hububat ekim makinası, diskli traktör pulluğu, diskli anız pulluğu (vanvey), pancar sökme makinası, saman aktarma-boşaltma makinası, kulaklı anız pulluğu, set yapma makinası, sap toplamalı saman yapma makinası, kombine pancar hasat makinası, selektör (sabit veya seyyar), orak makinesi, sap parçalayıcı, çayır biçme makinesi, saman elevatörü, anız patlatma, tesviye küreği, mısır silaj makinesi, hassas çim biçme makinesi, kaba ot biçme makinesi, römork, vanvey, kepçe, saman yükleme filesi, kerdi makinesi, diskaro, merdane, saman aspiratörü, pulluk, çapa makinesi, çizel, dippatlatan ve traktör üretilmektedir. Konya Tarım Makineleri sektöründe Türkiye pazarının yaklaşık olarak %65’ine hâkim konumdadır. Konya Ticaret Odası ve Konya Sanayi Odasına kayıtlı her nevi tarım makinaları ve aksamaları

imal eden firma sayısı ise 400'ün üzerindedir. Sektörde istihdam edilen personel sayısının ise yaklaşık olarak 8.500 civarındadır. Konya, Türkiye'de en çok traktör bulunan ikinci ildir. **Tarım Makinaları Sektöründe, Konya, traktörlerde kullanılan parçaların %90'ını ve tarım makinalarında kullanılan parçaların %100'ünü üretmektedir. Konya bu sektörde Türkiye pazarının %65'ine sahiptir. Türkiye tarım makinaları ve aletleri ihracatının %45'ini Konya gerçekleştirmektedir.** COVID 19 etkileri ile ilgili Tarım Alet ve Makinaları Küme Başkanı ile yapılan görüşmelerde çıkan sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir;

Konya'da salgın öncesi tarım alet ve makinaları sektöründe 2018- 2019 döneminden bu yana %50 yakın talep daralması yaşanmaktaydı. Salgın ise sektörü oldukça iyi bir şekilde etkilemiş durumdadır. Önceki dönemlerde yaşanan talep daralması 2020 ilk çeyreğindeki satışlar ile neredeyse tamamen karşılanmış durumdadır. 2020 Mayıs ayı itibarıyla sektörde tüm ürün grupları açısından firmaların stoklarında mal kalmadığı tamamen sipariş üzerine çalıştıkları bildirilmektedir.

Tüfek Sanayi

"Hastalığın görülme ve yayılma dönemiyle birlikte ABD ile ilgili izinlerin Türk üreticilere verilmesi ve bu ülkeden gelen talep artışı ile birlikte üretim ve ihracatta artışlar yaşadık."

Hali hazırda Beyşehir'de, 3 kooperatif, 137 şirket ve 17 şahıs firması sektöre yönelik faaliyet göstermektedir. Beyşehir'deki firmalar aylık 30.000 adet tüfek üretimi ve 7.000 kişilik istihdam ile ilçe vergi dairesinin %47'lik vergi potansiyelini karşılamaktadır. Beyşehir'in Üzümlü ve Huğlu kasabaları Türkiye'deki av tüfeği üretiminin %70'ini gerçekleştirmiş, 70 milyon TL civarında yatırım ile 30 milyon TL ihracat gerçekleştirmişlerdir. Amerika, Kanada, Güney Afrika, Mısır, Ürdün, Kazakistan, Özbekistan, Azerbaycan, Rusya, Almanya, Fransa, İngiltere, Danimarka, Norveç gibi Avrupa ülkelerinin neredeyse tamamına tüfek ihraç edilmektedir. COVID 19 etkileri ile ilgili Beyşehir, Üzümlü ve Huğlu'da üretim yapan firmalarla yapılan görüşmelerde çıkan sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir;

- Hastalığın görülme ve yayılma dönemiyle birlikte ABD ile ilgili izinlerin Türk üreticilere verilmesi ve bu ülkeden gelen talep artışı ile birlikte üretim ve ihracatta artışlar görülmektedir. Bu anlamda hastalığın bu sektör ve ilçede olumsuz etkisi hissedilmemiştir. Ancak tek pazardan gelen bu aşırı talebin kesilmesinin üreticide oluşturacağı riskler konusundaki uyarılarımıza ulaşım ve hastalık ile ilgili tedbirler kalkmadan ve kargo(taşımacılık) maliyetleri azalmadan yeni pazarlar bulma imkânının sınırlı olduğu belirtilmiştir.

- Ancak yurtdışına üretim yapmayan küçük firmaların bu dönemde ciddi şekilde olumsuz etkilendiği ama üretim yeteneklerini diğer taraflara aktarabildikleri için bölgenin genel manada bu dönemden üretim ve ihracat artışıyla çıktığı belirtilmiştir.
- Olumsuz etki; uçak ile yurtdışına gönderilen tüfeklerin kargo maliyetlerinin 2,5-4 kat arasında arttığı bunun getirdiği maliyetin yük oluşturduğu ifade edilmiştir. THY ile genelde gönderilen tüfeklerdeki kargo maliyetinin niçin arttığı sorusuna tahminen yolcu taşımacılığının durması ile zararın kargodan çıkarılma çabası ile bu sektördeki talep artışı diye cevap verilmiştir.
- İstihdamda azalma olmadığı gibi az da olsa artış olduğu söylenebilir.
- Hammadde tedarikinde herhangi bir zorluk yaşanmadığı ifade edilmiştir.
- İhracat yapan firmaların sokağa çıkma yasağından ilk başlarda olumsuz etkilendiği ama daha sonra ihracat yapan firmalara üretim izni verilmesi ile birlikte bu sorunun ortadan kalktığı hafta sonları bile çalışabildikleri belirtilmiştir.
- Nakliye konusunda ve çalışma ortamları konusunda dikkatli davrandıkları için herhangi bir olumsuzluk yaşamadıkları ve hatta bulundukları bölgelerde hastalığa rastlanmadığı ifade edilmiştir.

“Devletten bu dönemde beklentileriniz nedir?” sorusuna “Devlet üreticiye yardımcı olmaya çalışıyor ancak nakliyenin aşırı artışının engellenmesi ve bazı borçlarda(vergi-SGK) yapılandırma bizler açısından faydalı olur” şeklinde cevap verilmiştir. Diğer taraftan üretici beyanlarının gecikmesi ile birlikte iade alamama gibi sorunlarla karşılaşıldığı bildirilmiştir.

Gıda Sektörü

- Finansmana erişimde sorunlar yaşanmış ancak bu durum Kredi Garanti Fonu ve TOBB’un sağladığı ve oda borsaların da destek verdiği nefes kredisi ve diğer kredi ve destek paketleri ile çözüme kavuşmuştur.
- Ülke ve bölge olarak gıdada yeterli üretim kapasitesine ve stokuna sahip olmakla birlikte Covid-19 salgınının şimdi ve gelecekte gıda üretimi, tarımsal tedarik zincirleri ve pazarlar üzerindeki etkileri ortadan kaldırılması, risklerin minimum seviyeye indirilmesinin önemi anlaşılmıştır.
- Tarım Bakanlığı’nın sağladığı destekleme ödemesi, kredi sübvansiyonları, icra ve iflas takiplerinin durdurulması, kredi ödemelerinin ertelenmesi gibi faaliyetler olumlu karşılanmıştır.

- Stokların ve üretim kapasitesinin yeterli seviyede olması sebebiyle nihai ürün gıda fiyatlarında nisan-mayıs aylarında kabul edilebilir artışlar yaşanmış ancak büyük dalgalanmalar yaşanmayarak dengede kalmaya devam etmiştir.
- Gıda Yem Hammadde fiyatlarına ise birçok değişken etki etmekte olup mart, nisan ve mayıs ayları arasında küçük artışlar görülmüş ancak bu kısa vadeli artışlar kalıcı olmamıştır. (%4-6)
- Bölgede kışlık ve yazlık ekimler problemsiz tamamlanmış ve önümüzdeki üretim döneminde tarımsal üretim faaliyetlerinde sıkıntı yaşanmayacağı öngörülmektedir.
- Sokağa çıkma veya kısmi yasaklamalarda gıda üretiminin ve ticaretinin yapıldığı yerlerin gerekli izinlerle açık kalması sektörün devamlılığı ve fiyat dalgalanmalarının önüne geçmiştir. Ancak devam eden süreçte salgının tamamen bitmemiş olması sebebiyle gıda fiyatlarında oluşabilecek dalgalanmalara karşı önlemler alınmalıdır.
- Tarımsal üretimde en önemli sorunu girdi maliyetleri oluşturmaktadır. Girdilerin periyodik olarak karşılaştırmalı fiyat takibi yapılarak, virüsün dünyadaki etkileri sonucu kurda yaşanan değişikliklerin girdi maliyetlerindeki olumsuz etkileri üreticilere yansıtılmamalıdır.
- Kapıların açılması ile birlikte ihracatın da içerideki üretimde fiyat artışına meydan vermeden dengelenmesi sağlanmalıdır.
- Bakliyat ürünlerine olan talep salgınla birlikte daha çok artmış ve fiyat yükselişleri yaşanmıştır. Bakliyat üretiminin artırılması iç piyasa talebini karşılamamız ve bu ürünlerdeki ithalatı azaltmamız açısından önem arz etmektedir. Devletin sağladığı destekler artırılarak üretim teşvik edilmelidir.
- Salgın tüketicinin tüketim ve satın alma alışkanlıklarını da etkilemiştir. Bu dönemde ortaya çıkan paketli, konserve ve donmuş ürün tercihi, e-ticaret kullanımının artması, güvenli ve sağlıklı gıdalara olan talebi artırmaya devam edecek olup işletmelerimizin bu konularda uyum sağlaması konusunda bilinçlendirilmesi ve desteklenmesi sektörde hem iç tüketim hem de ihracat açısından gelişmelere yön verecektir.

3.1.11 Konya Tarımı Pandemiden Ne Şekilde Etkilendi?

"Genel olarak salgın Konya'da hayvancılık alanında girdi maliyetlerini artırırken zirai faaliyetler üzerinde ilk etapta olumsuz bir etki yaratmamıştır."

Türkiye'nin toplam tarımsal üretiminin %10'u Konya tarafından karşılanmaktadır. Konya, 2,6 milyon hektarlık tarım alanı ile ülkenin toplam tarım alanının %11.2'si gibi çok önemli bir oranını oluşturmaktadır. İlin toplam yüz ölçümünün 2.659.890 hektar alanı tarıma elverişli durumdadır. Türkiye üretiminde; ekmeklik buğday üretiminin %11'ini, makarnalık buğday üretiminin %25'ini, arpa üretiminin %14'ünü, şeker pancarı üretiminin %35'ini, mısır üretiminin %8'ini, kuru baklagiller üretiminin %10'unu, ayçiçeği üretiminin %9'unu tek başına Konya karşılamaktadır.

Covid -19 salgınının Konya'nın tarım sektörü üzerindeki etkileri izlemeye yönelik olan bu bölüm ildeki 31 ilçe Tarım Müdürü ile yapılan telefon görüşlerine dayanmaktadır. Salgın dönemi boyunca doğrudan sahadan elde edilen bilgiler sayesinde ilçe bazında salgının etkilerine ulaşılmıştır.

- Yapılan görüşmeler neticesinde salgın döneminde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin Konya ili genelinde önemli bir aksamının yaşanmadığı belirtilmektedir. Çiftçilerin ve diğer tarımsal işletmelerin salgın döneminde üretime devam edebilmiştir. Birçok ilçede hasat dönemi olmadığı için satışlarda ve girdi maliyetlerinde salgın kaynaklı kayda değer bir değişim yaşanmamıştır.
- Sokağa çıkma kısıtlamalarında kaynaklı olarak sulama, bakım vb. faaliyetlerde bir iki günlük gecikmeler illaki yaşanmıştır. Benzer şekilde tohum satışları salgının etkisiyle 1-2 hafta geç açıldı. Bu durumlar hasat döneminde verimi bir nebze etkileyecektir ancak şu ana kadar ciddi bir etkiye rastlanmamıştır.
- Görüşmelerde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde salgın kaynaklı bir maliyet artışının ya da satış fiyatında artışın olup olmadığı sorulmuştur. Verilen cevaplarda genel olarak artış olduğu ancak bu artışın salgın kaynaklı olmadığı normal piyasa koşullarından kaynaklandığı ilaç, gübre, vb. maliyetlerin artmasından dolayı fiyatlarda da az bir artış olduğu bildirilmiştir.
- Hayvancılık faaliyetlerinin yoğun olduğu ilçelerde semt pazarlıklarının kapanmasına bağlı olarak canlı hayvan ticaretinin azaldığı bildirilmiştir. Bazı ilçelerde kesimlik küçükbaş ve büyükbaşların kesimi geciktiği bildirilmiştir. Lokanta vb. yerlerin kapalı olması sebebiyle tüketimde azalma oldu ve hayvan kesimleri de bu doğrultuda azaldı. Kesimin azalması sebebiyle kesim fiyatlarında artışlar yaşandı. Ayrıca kısa bir süreliğine de olsa veterinerlerin sokağa çıkma kısıtı hayvan sağlığı açısından aksamalara neden oldu. Yem

fiyatlarında artışlar yaşanması sebebiyle imkanı olan çiftçiler kendi yem bitkilerini yetiştirme yoluna gittiler.

- Halkapınar ilçesinde kiraz ihracatında düşüş yaşandığı ve yaşanacağı düşünülmektedir. Haziran ortasına kadar henüz bir ihracat bağlantısı kurulamamış olup önceki senelerle kıyaslanırsa ihracatçıların çoktan bağlantılarını yapmaları gerekirdi. Bu sebeple çiftçiler bu sene kiraz ihracatı yapamayacakları düşüncesindedir.
- Mantar fiyatlarında düşüş yaşandı. Mantar yetiştiricileri üreticileri mantarı uygun fiyatlara marketlere verdiler, marketler ise iki katı fiyata bile satış yaptılar.

"Mevsimlik işçilerin hastalığa yakalanma ve yama olasılıklar yüksek. Duş, WC, İlaçlama kabinleri(giriş-çıkış), barınma alanları ciddiye ele alınması gereken konular. Bu işçilerin barınma, ulaşım ve çalışma koşulları düzenlenmelidir."

- İlçelerde mevsimlik işçilerin geliş gidişlerinde izne tabi olması başlarda bazı sıkıntılar doğurmuştur. Resmi işlemlerin halledilmesi için en az bir kişinin bu iş ile uğraşması gerekti. Ancak uğraştırıcı bir süreç olsa da bir problem oluşmamıştır. Salgın döneminde mevsimlik işçilerin kalacak yer ve hijyen konularında ciddi problemler yaşanmıştır.
- Mevsimlik işçilerin barınma, ulaşım ve çalışma durumları düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Mevsimlik işçilerin gelmesiyle birlikte hırsızlık ve hastalık artışı gibi durumlar söz konusudur. Bunlara alt yapısı halledilmiş, kontrollü yerler yapılması hem güvenlik hem sağlık açısından önemli olduğu bildirilmiştir. Mevsimlik işçilerin farklı farklı ortamlarda farklı çiftçilere hizmet vermesi ve farklı kişiler ile bir arada çalışması salgının yayılımına sebep olabilecektir. Bu nedenle önceki dönemlere göre mevsimlik işçiler ile ilgili tedbirlerin daha da artırılması gerekmektedir.
- Bölgede Bozkır, Sarıveliler, Başyayla gibi dışarıya mevsimlik işçi gönderen ilçelerden açısından bazı olumsuzluklar yaşandığı gözlenmiştir. Örneğin Aydın ilinin mevsimlik işçilerin giriş çıkışlarının yasaklanması Bozkır ilçesini olumsuz etkilemiştir. İlçede gelirlerde ciddi azalmalar yaşandığı bildirilmiştir.
- Çumra'ya gelen mevsimlik tarım işçi sayısında yaşanan azalmaya paralel olarak çapa maliyetleri artmıştır. Daha öncesinde bir dönüm tarla 220 TL ye çapalatılırken bugün salgın ile birlikte bu rakam dönüm başına 300-350 TL civarına çıkmıştır.

"Genç nüfus salgın döneminde kentten kıra yönelmiştir"

- Salgın sürecinde özellikle genç nüfusun kentten ilçelere doğru bir dönüş yaptığı ve kısıtlamaların olduğu dönemde bu nüfusun ağırlıklı olarak tarım ile uğraştığı ve gençlerin tarıma olan ilgilerinin arttığı belirtildi.
- Salgın tedbirleri kapsamında 65 yaş üstü kesim dışarıya çıkamadığı için tarım yapamadı. Bu durum bazı aileleri olumsuz yönde etkiledi.

"Konya'da çiftçi, salgın nedeniyle yaş sebze ve meyvesini satamama korkusu yaşıyor."

- Bu salgın döneminde ilçelerde ortak problemlerden bir tanesi de çiftçinin ürününü pazara ulaştırma konusunda yaşadıkları zorluklar olmuştur. Birçok ilçe müdürü üreticinin ürünlerini tüketiciye direk ulaştırmasını sağlayacak kooperatif türü yapılar kurulması gerektiğini ve çiftçilerin de tüketicilerinde kazançlı çıkacağı bu tür yapılar hayata geçirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

"Bu salgın gösterdi ki üreticinin malını pazara ulaştırma konusunda devlet daha fazla destek sağlamalı. Çiftçiler bu konuda çok mağdur oldu."

- Çiftçiler açısından bu dönemde olumsuz etki yaşanan ürün gruplarının başına yaş sebze ve meyve gelmektedir. Nitekim Konya'da çiftçiler ürünlerinin satamama korkusuyla ve hasat sürecinde yaşanabilecek sıkıntılar göz önüne alınarak daha çok makine ve ekipman ile hasadı yapılabilecek ürünlerin yetiştirilmesi tercih edildi ve yaş sebze ve meyve üretimine sıcak bakmamışlardır. Bu durum ise arzın azalmasına ve kent merkezlerinde yaş sebze ve meyve fiyatlarının oldukça artmasına neden olmuştur.
- Derbent, Hüyük, Akşehir, Beyşehir başta olmak üzere Çilek üreticisi ilçeler çilek talebini karşılamakta zorlandılar. Tam mevsimi olması sebebiyle de çilek fiyatlarının ve satışlarının oldukça iyi durumda olduğu belirtildi.
- Girdi maliyetlerinde hijyen ve ithalata bağlı tarımsal ilaçlarda fiyat artışlar yaşandığı ancak Akaryakıt fiyatlarının düşüşü tarımsal üretimi olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.
- Tedarik zincirinde bir değişim olmamakla birlikte aksamalar bağlamında söz konusudur. "Çiftçi alışkanlıkları nedeniyle sadece belirli bir bayiden alışveriş yapar, dolayısıyla hafta sonu sokağa çıkma kısıtlamalarındaki nöbetçi bayiler

eğer çiftçinin normalde alışveriş yapmadığı bayi olunca alım yapmadılar dolayısıyla üretim yavaşlamış ve bekletilmiş oldu.

- Lokanta, kafe vb. yerlerin kapalı olması sebebiyle Sebze üretiminin fazla olan ilçelerde marul, ıspanak, maydanoz gibi sebzelerin satışında sıkıntılar yaşandı. Pazar alanlarının kapalı olması sebebiyle de satışları yapılamadı ancak kısıtlamaların sona ermesi ile bu problem de ortadan kalkmış oldu.

Beklentiler

Tarım ve Hayvancılık ile ilgili görüşmelerde (bazı hususlar Covid-19 süreci ile alakalı olmamakla birlikte) belirtilen beklentiler şu şekilde sıralanabilir:

- Bürokrasinin azaltılması gerektiği, hızlı hareket edilemediği belirtildi.
- Hem ulusal hem de uluslararası düzeyde Pazar bağlantılarının kuvvetlendirilmesi gerekiyor. Bu pandemi döneminde açıkça hissedilen bir problem oldu.
- Tarım Desteklerinin önceden planlanması ve duyurularının yapılması lazım
- Girdi maliyetleri düşürülmeli
- Bölge ekolojik yapısına uygun ürünlerin yetiştirilmesi sağlanmalı. Konya kapalı havzasında çok sayıda alt havza bulunmakta olup her bir alt havza hatta her bir ilçe farklı özellikler göstermektedir. Üretim modellerinde daha alt ölçeklere inilmesi gerekmektedir.
- Gıda denetimlerinin artırılması gerekmektedir.
- Tarımda dijitalleşmeye odaklanılmalı
- Sözleşmeli tarım modellerinin geliştirilmesi
- Tarım sigortalarından hasar karşılanamamaktadır. Zarar tespiti işlemleri devlet gözetiminde yapılmalı.
- Üreticilerin ürünlerini doğrudan tüketiciye ulaştırabilecekleri, aracılardan olmadığı modellerin geliştirilmesi gerekmektedir. Böylece hem çiftçiler daha fazla gelir elde edecekler hem de tüketiciler daha uygun fiyatlara alacaklar.

"Konya'da yumurta üretimi ciddi şekilde azaldı."

Öte yandan Yumurta Üreticileri Birliği ile yapılan görüşmelerde ilde yumurta üretiminin pandemiden ciddi zarar gördüğünü ortaya koymaktadır. Nitekim Konya ciddi olarak yumurta üretiminde küçülmüştür. Sektörde tekelleşme beklenmektedir. Bazı firmalar, marketler giderek diğer üreticileri satın almaktadır. Tüketici alışkanlıkları yumurta vb. ürünlerin satılmasını olumsuz etkilemiştir.

Birliğe göre yanlış uygulanan politikalar girdi maliyetlerinin (yumurta kapları vb.) artırmaktadır. Bu da fiyatlara yansımaktadır. Denetimin az olması “gezen tavuk yumurtası” adı altında sıradan tavuk yumurtalarının pahalıya satılmasına neden olduğu tarafımıza bildirilmiştir. Bu durum da diğer bazı sektörlerde olduğu gibi tavuk ve yumurta sektöründe de fırsatçılık yapanların ortaya çıktığını göstermektedir.

Yumurta sektöründe ihracat çok önemli olduğu için geçen 12-13 yıllık dönemde ihracata dayalı büyüme gerçekleşmiştir. Ancak, ihracat durunca yumurta üreticileri zora girmiştir. Yemler, soya başta olmak üzere, ithal edildiğinden, fiyatlar artmış, yumurta üreticileri sıkıntıya girmiştir.

3.1.12 Konya Turizmi Pandemiden Ne Şekilde Etkilendi?

"Konya'da turizmin lokomotifi olan Mevlana Müzesi'ne olan ziyaretlerin önemli derecede azalması turizm ve turizme bağlı tüm sektörleri olumsuz etkilemiştir."

Bu bölümdeki bilgiler TURSAB ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerden derlenmiştir. Buna göre;

- Konya'da turizmin durma noktasına geldiği öğrenilmiştir. Müzeler henüz yeni yeni açılmaktadır. Kültürel etkinlikler durdurulmuştur. Oteller çok az müşteri bulabilmektedirler.
- Konya'daki turizm işletmelerinin birçoğu kısa dönem çalışma ödeneği almıştır. Turistik eşya satıcıları, turist gelmediğinden olumsuz etkilenmiştir.
- Haziran'ın başında yeniden açılan Mevlana Müzesi'ne günde ortalama 1000-1200 turist gelmektedir ve gelen turistlerin çoğu yerlidir.
- Seyahat acenteleri neredeyse iş yapamaz hale gelmiştir. Geriye dönük kayıplar yaşanmıştır. Uçuşların durdurulması, müzelerin kapatılması nedeniyle yabancı turist sayısı sıfırlanmıştır.
- Konya'ya gelen yabancı turistlerin çoğunun Çin, Güney Kore ve Tayvan'dan gelmektedir. Hem ülkemizde hem de Uzak Doğu Asya'da salgının henüz dinmemesi şehrimize yabancı turist gelmesini ötelemektedir.
- Yurtdışı bağlantılı uçuşların açılması önümüzdeki süreci doğrudan etkileyecektir. Örneğin, edinilen bilgiye göre Almanya, ağustos ayı sonuna kadar Türkiye'yi riskli turizm destinasyonu olarak göstermiştir.
- Konya için Güney Kore pazarının eylül ayından önce açılacak gibi gözükmemesi ciddi turist kaybına sebep olacaktır.

- Salgından sonra kültür turlarının ülke genelinde artacağı öngörülmektedir. Konya da bundan olumlu etkilenecek yerlerin başında gelmektedir.
- Konya’da salgın döneminde en olumsuz etkilenen turizm kolları seyahat acenteleri, oteller ve taşımacılık firmalarıdır.
- Konya’daki turizm sektörü temsilcilerine göre sektörde hibe ihtiyacı vardır. Kredinin, piyasada toparlanma eğilimleri olmazsa geri ödemesinin zor gözüktüğü düşünülmektedir. 2. dalga ihtimali de sektörü ciddi olarak sarsabilir.
- Oluşan yeni bir algı söz konusudur: Turizm sektöründe yer alanlar başka sektörlerle de yatırım yapmaya yönelmektedir. Yeni yatırım konusunda dijital pazarlama ön plandadır. Bu pazarda yer alan firmaların nispeten daha olumlu bir süreç yaşadıkları aktarılmıştır.
- Salgının etkisi seneye Nisan ayına kadar sürecektir düşüncesi turizm sektöründe hakimdir. İŞKUR’un yılbaşına kadar desteklerinin sürmesi ve işletmelere kira yardımı yapılması beklenmektedir. Kira yardımının sağlanması bireylerin gayrimenkullerinde düşük kira gösterme gibi yollara başvurulmasının ve ileride oluşacak vergi kaybının önüne geçilmesini sağlayacaktır.
- Konya’da uçak ve otel konsepti içeren tur paketlerinin geri ödemesi acentelerce yapılmıştır. Bu da acenteleri zora sokmaktadır. Havayolu firmaları ve oteller geri ödeme yapmazken acenteler geri ödeme yapmak durumunda kalmışlardır. Bu da turizm acentelerini olumsuz etkilemiştir.
- Konaklama tesisleri ile yapılan görüşmelerde ise; otellerin açılması ve gerekli hijyen tedbirlerinin alınmasına karşın doluluk oranlarının (en iyi otellerde bile) %50 seviyelerinde kaldığı konaklamak amaçlı gelenlerin ise turizm amaçlı değil iş amaçlı geldikleri öğrenilmiştir. Salgın öncesi dönemlerde otellerde bazı kültürel ve sosyal etkinlikler, havuz, spor salonundan faydalanma gibi gelir getiren aktivitelerin kısıtlanması bunun yanı sıra düğünlerin yapılamaması sebebiyle konaklama dışındaki gelir kapılarının da kapandığı belirtilmiştir. Düğün sezonunun yeniden açılması ile açık havada düğün alanı bulunan otellerin daha çabuk hareketleneceği beklenmektedir.

3.1.13 Konya’da Eğitim Pandemiden Ne Şekilde Etkilendi?

UNICEF verileri, dünya çapında 71 ülkede, nüfusun yarısından daha azının internet erişimine sahip olduğunu göstermektedir. Bilgi veren 127 ülkenin dörtte üçü salgın esnasında eğitim vermek için internet ortamını kullanmaktadır.⁹ Ülkemizde de salgınla birlikte internet ortamından ve televizyondan eğitime geçilmiştir. TR52 Düzey

⁹<https://www.turkishjournal.com/2020/06/08/unicef-koronavirus-salgini-egitimde-ciddi-esitsizliklere-yol-aciyor/> , Erişim Tarihi: 12.06.2020.

2 Bölgesi'nde, Konya ve Karaman illerinde, muhtarlarla ve il ve ilçe milli eğitim müdürlükleriyle yapılan görüşmeler çerçevesinde, Bölgenin bazı yerleşim yerlerinde, özellikle şehir ve ilçe merkezlerinden uzak ve kırsal yerleşim merkezlerinde, internet ve telefon şebeke yetersizliği söz konusu olmaktadır. MEB ve YÖK'ün öğrencilerin kullanımına sunduğu internet paketleri ise uzaktan eğitim süresince önemli bir katkı olmuştur ve sürdürülmelidir denilebilir.

- Eğitim veren kurumlar kapatılınca yatılı okuyan öğrenciler ve şehir dışında okuyan üniversite öğrencileri başta olmak üzere kırsal yerleşim yerlerine dönenler de olmuştur. Bu öğrencilerin birçoğu tarım ve hayvancılıkla uğraşan ailelerine yardım etme amacı gütmüşlerdir.
- Kırsal yerleşim yerlerinde televizyonu olmayan, telefonu ve interneti olmayan veya olup da çekmeyen yerlere yönelik, eğitimde fırsat eşitliği kapsamında, önlemler alınması gerekmektedir.
- İl Milli Eğitim Müdürlüğü personellerince, köylerde ya da ilçelerde EBA TV ye bağlanamayan ailelerin evlerine gidilerek bizzat kurulum ve ayarlamalar gerçekleştirilmiştir.
- Uzaktan eğitim kapsamında oluşan sistemsel sıkıntılar ele alındığında, Konya genelinde 20-25 civarında sistem arızası olduğu, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden öğrenilmiş olup, bu arızaların da hemen giderilip ciddi bir soruna sebebiyet verilmediği öğrenilmiştir.
- Konya'daki dershaneler ve okullar uzaktan eğitim sistemine geçiş yapmışlardır. Bu konuda altyapısı olmayan kurumlar hızla altyapı kurmuşlardır.
- Dershane ve özel okulların bu süreçte daha hızlı, verimli ve hassas oldukları gözlenmiştir. Ancak kamuda aynı hassasiyete ulaşamadığı görülmüştür.
- Uzaktan eğitim noktasında tedbir süresince yüz yüze eğitime göre daha düşük verim alındığı gözlenmiştir.
- Okulların kapalı olması nedeni ile servis hizmeti veren firmaların olumsuz etkilendiği edinilen bilgiler arasındadır.
- Tedbir süresince kapatılan özel eğitim kurumlarından öğrenci velilerinin para iadesi talebi veya para ödememe gibi durumlarla karşılaşıldığı ve bu durumun da kurumları sıkıntıya soktuğu gözlenmiştir.
- Bazı okullarda öğretmen maaşlarının ödenmesi noktasında devlet yardımlarından faydalanıldığı ancak buna rağmen sıkıntılar yaşandığı belirtilmiştir.
- Salgının halen devam etmesi nedeniyle önümüzdeki süreçte de gerek özel okullar gerekse veliler tarafında belirsizlik devam etmektedir. Bu ise yeni

eğitim–öğretim dönemi için kayıt oranlarını özellikle anaokulu bölümlerinde ciddi miktarda düşürmektedir.

- İlde geçici koruma statüsünde bulunan Suriyeli ailelerin çocuklarının eğitimlerinde dijital ortamdaki materyallere erişim imkânı sağlayamadıklarından ciddi aksamalar olmuştur.

3.2 Karaman

Karaman Saha Araştırması

Konya’da Sanayi Odası tarafından yapılan anket çalışmasına eşdeğer nitelikteki anket uygulaması Karaman ilinde de Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından yapılmıştır. Böylece salgın dönemine ilişkin Konya ve Karaman illerinde benzer ve kıyaslanabilir veriler temin edilmiştir.

Karaman’da toplam 417 firma sayısı bulunmakta olup, Basit Rastgele Örneklemme metoduyla örneklem seçilmiş olup farklı sektörde 51 firmaya anket yapılmıştır. Firmalar rastgele sayı üretme metoduyla seçilerek gıda sektörü ağırlıklı olmak üzere birçok sektörden firma seçilmiştir. Anket uygulaması tamamıyla Ajans personeli tarafından yapılmış olup Covid-19 nedeniyle sahaya çıkılamamış olup, telefon yöntemiyle anket yapılmıştır. Anket verileri Ajans personeli tarafından online platform yöntemi kullanılarak veri tabanına kaydedilmiştir.

3.2.1 Karaman’da Covid -19 Salgını Sonrası İşletmelerin Genel Durumu Nedir?

Karaman’da 51 anket uygulanan firmaya 2020 yılına ait beklentilerinin ne yönde olduğu sorulduğunda; firmaların %39,21’i geçen yıldan daha kötü bir yıl olacağını düşünmekteyken, firmaların %35,29’u geçen yıl ile aynı kalacak, %25,49’u bu yıl daha iyi olacak şeklinde cevap vermiştir.

Şekil 26 2020 yılı beklentileriniz ne yöndedir?

Kaynak: MEVKA Saha Araştırması, 2020

Firmalara 2021 yılında firmanızın genel durumu ile ilgili beklentileri ne yöndedir sorusu yöneltildiğinde firmaların %64,7 gibi çoğunluğu büyüme öngörürken, %27,45’i durağanlık, %7,84’ü küçülme öngörmektedir. Bu dönemde firmaların büyük bir çoğunluğunun büyüme öngörmesi ekonominin düzelmesine yönelik önemli sinyaller vermektedir.

Şekil 27 2021 yılı beklentileriniz ne yöndedir?

Kaynak: MEVKA Saha Araştırması, 2020

Karaman'da ankete katılan firmaların %39,62'si Corona Virüs sonrasında piyasalarda büyüme öngörürken %30,18'i durağanlık, %15,09'u küçülme ve %15,09'u belirsizlik öngörmektedir. Konya'nın aksine Karaman'daki firmalar piyasaların daha hızlı bir toparlanma sürecine gireceğini söylerken, piyasalar hakkında daha olumlu fikirdedirler.

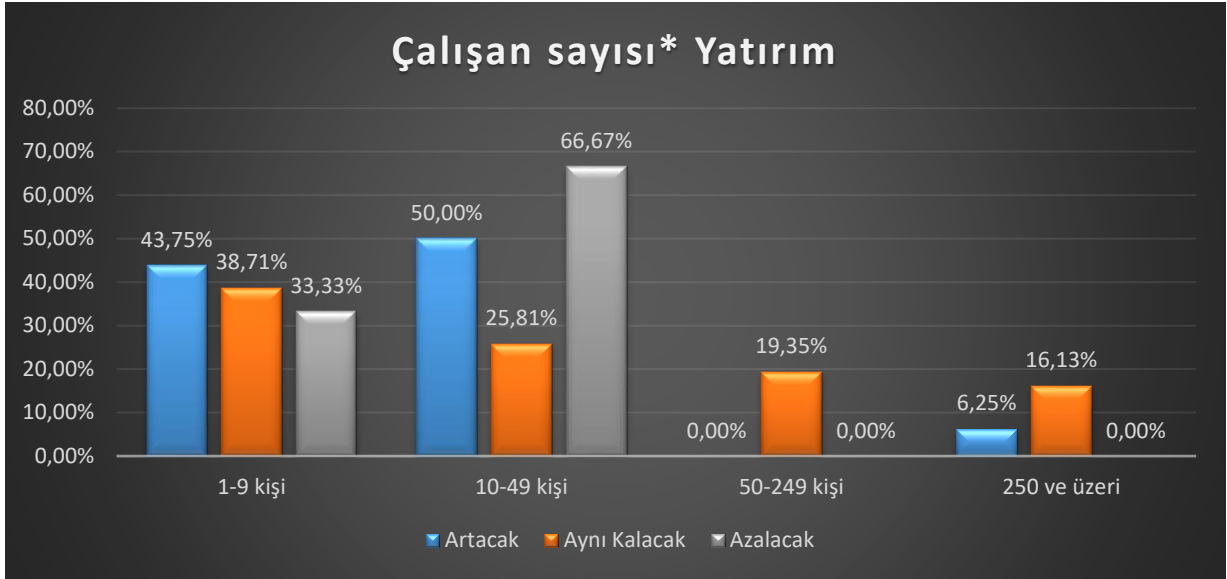
Şekil 28 Corona virüs krizi sonrası firmaların genel durumu ile ilgili öngörü durumu

Kaynak: MEVKA Saha Araştırması, 2020

Ankette seçilen örnekleme göre 1-9 personel çalıştıran firma sayısı sayıca çoktur. Yatırımların artacağını belirten firmaların yarısı firmalarında 10-49 kişi çalıştırmaktadır. Yatırımlar aynı kalır diyen firmaların %38,71'i 1-9 kişi çalıştırırken, yatırımlar bu süreçte azalır diyen firmaların %66,67'si 10-49 kişi çalıştırmaktadır.

Şekil 29 Firmanızın çalışan sayısı * yatırımlar Ne Yönde Değişecek

Kaynak: MEVKA Saha Araştırması, 2020

3.2.2 Salgın Sonrası Karaman'da İstihdam ve İşsizlikteki Nasıl Bir Değişim Oldu?

Covid-19 Salgını istihdam ve işsizlik üzerinde önemli etkiler yaratmış ve yaratacaktır. Salgın sürecinde işten çıkarmaların önüne geçilmesi, kısmi süreli çalışma ödeneklerinden faydalanılabilmesi vb. tedbirler sayesinde resmi istihdam sayılarında önemli bir değişim yaşanmadığı görülmektedir. Yapılan görüşmeler neticesinde de elde edilen bilgilere göre; bu süreçte işten çıkarma yoluna gidilmediği kısmi çalışma ödeneğinden faydalandığı, ücretsiz izne çıkarıldığı bildirilmiştir.

Ancak kayıt dışı çalışan kesimde işten çıkarma ve işsizlik gibi sorunların yaşandığı düşünülmektedir.

Özellikle esnafın yanında çalışan kesimde sıkıntılar yaşandığı gelir elde edemeyen çalışanların işleri kendilerinin bıraktığı ve kayıt dışı çalışmaya yöneldikleri yönünde bilgiler elde edilmiştir.

Karaman ilinde uygulanan KOBİ anketinde ilerleyen dönemlerde firmanızın çalışan sayısının ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz sorusuna firmaların yaklaşık %67'si azalacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu durum ilerleyen süreçlerde salgının istihdam üzerindeki etkilerinin daha da fazla artacağı yönünde izlenimler vermektedir.

3.2.3 Karaman ve İlçelerinin SGK İstihdam Verileri

Karaman ve ilçeleri bazında SGK istihdam verileri incelenmiş olup ilçelerde çalışan sayılarının fazlaca olduğu sektörler ele alınmıştır. Sektörlerde SGK kayıtlarına göre çalışan kişi sayılarının aylara göre COVID-19 öncesi ve sonrası istihdam sayıları incelenmiştir. Buna göre ilçeler tek tek ele alınmıştır. Genel olarak değerlendirecek olursak ilçelerin birçoğunda inşaat sektöründe tarım ormancılık ve balıkçılık

sektöründe artış yaşanırken; konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde istihdamda azalma görülmektedir.

Ayrancı

İlçede toplam istihdamda ocak nisan ayları arasında %3 oranında bir azalma görülmesine karşın mart nisan ayları arasında artış eğiliminin başladığı görülmektedir.

İstihdam değişimlerine sektörel detaylarda bakıldığında; ocak nisan ayları arasında Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetlerinde %43, inşaat %31, diğer hizmetlerde %14 azalma yaşanmıştır.

İnşaat sektöründe Ocak ayında 108 kişi çalıştırılırken bir sonraki ay bu sayı yarısından daha fazla azalmıştır. Mart ve nisan ayında ise sektörde istihdam artışa geçmiştir.

Diğer taraftan ocak nisan ayları arasında istihdamda artış yaşanan sektörlere batığımızda; diğer ilçelerin tam aksine eğitimde %20 istihdam artışı olmuştur. Madencilik ve taş ocakçılığında %17 ve imalat %12 oranında artış görülmektedir.

Başyayla

İlçede inşaat sektöründe şubat ayı itibariyle düzenli bir istihdam artışı gerçekleşmiştir. Bu artış ilçe toplam istihdamında da artışa sebep olmuştur. Bunun dışında istihdamda önemli bir değişiklik yoktur.

Ermenek

İlçede ocak nisan ayları arasında toplam istihdamda bir değişim yaşanmamıştır.

İstihdam değişimlerine sektörel detaylarda bakıldığında; ocak nisan ayları arasında konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde %21, tarım, ormancılık ve balıkçılıkta %30, ulaştırma ve depolamada %10, diğer hizmet faaliyetlerinde %8 azalma yaşanmıştır.

Diğer taraftan ocak nisan ayları arasında istihdamda artış yaşanan sektörlere batığımızda; insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde %12 ve inşaat %30 istihdam artışı yaşanmıştır.

Kazımkarabekir

Karaman'ın nüfusu az olan ilçelerinden biri olan yerleşim yerinde ağırlıklı sektörler olan eğitim, imalat, inşaat ve toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörlerinde çalışan sayılarında belirgin bir değişim gözlemlenmemiştir.

Karaman Merkez

Karaman il merkezinde ocak nisan aylarındaki istihdam sayılarına bakıldığında önemli bir değişim yaşanmadığı görülmektedir.

İstihdam değişimlerine sektörel detaylarda bakıldığında; ocak nisan ayları arasında konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde %20, eğitimde %10, ulaştırma ve depolamada %4 istihdam düşüşü yaşanırken; İnşaatta %43, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımında su temininde %43, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetlerinde %14, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde %12, madencilikte %10 artış yaşanmıştır.

Sarıveliler

Sarıveliler’de ocak nisan ayları arasındaki toplam istihdamda önemli bir değişim olmamış ancak mart nisan ayları arasında istihdamda %18 oranında artış olduğu görülmektedir.

Ocak nisan ayları arasında sektörel detaylarda istihdam sayılarına bakıldığında; toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımında %30, kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik %29, inşaatta %50 ve imalat %11 artış yaşanmıştır.

En fazla düşüş ise elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımında %16 oranında gerçekleşmiş olup bunun dışındaki sektörlerde istihdam kaybı yaşanmamıştır.

3.2.4 Salgında Karaman’da Tedarik Zinciri Açısından Kırılmalar ve Fırsatlar Nelerdir?

Tedarik zincirindeki aksamaları görebilmek adına ankette girdi fiyatlarına yönelik soru sorulmuştur.

Şekil 30 Corona virüs ile girdi fiyatlarınızda değişme durumu var mı?

Kaynak: MEVKA Saha Araştırması, 2020

Karaman’da ankete katılan firmaların %85,71’i girdi fiyatlarında Covid-19 süresince değişim olduğunu belirtmiştir. Bu değişimin fiyatların artması yönünde olduğunu vurgulamışlardır. Dolayısıyla bu fiyat artışları firmaların maliyetlerini arttıran en büyük etmenlerden biridir. Söz konusu maliyet artışları firmaları tedarik zincirinde değişime zorlayabilecek bir durum olarak görülmektedir.

Firmalara tedarikçiler ile ilgili yeni düzenleme durumları sorulduğunda %90'ı bu soruya hayır cevabını verirken, buna ihtiyaç duymadıklarını söylemişlerdir.

Şekil 31 Firmaların tedarikçiler ile ilgili yeni düzenleme durumu var mı?

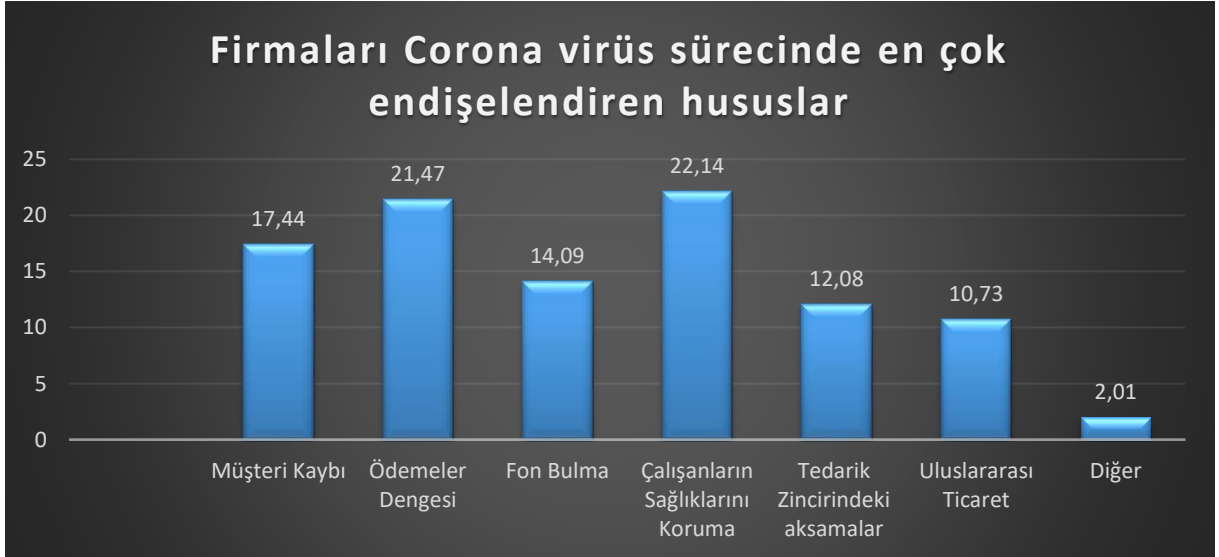

Kaynak: MEVKA Saha Araştırması, 2020

3.2.5 Salgın Karaman'daki işletmeler için ne tür fırsat ve tehditler yarattı?

Ankete katılan firmaların bu virüs sürecinde kendilerini en çok endişelendiren hususun çalışanların sağlıklarını korumak olduğunu, ardından ödemeler dengesindeki aksaklıklar, müşteri kayıpları, fon bulma gibi hususlar firmaların bu süreçte başlıca problemleri arasında yer aldığı gibi firmalar için de önemli bir tehdit oluşturmaktadır.

Şekil 32 Firmaların Corona Sürecinde en çok endişelendiren hususlar nelerdir?

Kaynak: MEVKA Saha Araştırması, 2020

Emek yoğun bir sektör olan gıda sektörünün hâkim olduğu ilde çalışanların sağlıklarının korunamaması ciddi bir tehdit yaratmıştır.

Örneğin Bir bisküvi fabrikasında 1 vardiya da ortalama 700 kişi çalışmakta olup günde 3 vardiya çalışılmaktadır. Yani fabrikada 2100 kişi, beyaz yakalılarla birlikte yaklaşık 2500 kişi çalışmaktadır. 8 saatlik mesai süresince bir arada olan en az 700 kişinin virüsü birbirine bulaştırma olasılığı çok yüksektir. Bir de fabrikada çalışan toplam 2500 kişinin aileleriyle birlikte yaklaşık 10.000 kişinin enfekte olması anlamına gelecektir. Bu ciddi bir sağlık tehdidi olarak görülmektedir.

Fabrikalar bu riski ortadan kaldırmak için hijyen tedbirlerini çok daha fazla artırmak durumunda kalmışlar ve tüm dünyada hijyen malzemelerine olan aşırı talep karşısında yükselen fiyatlarla maliyetleri iyice artmıştır. Maliyetler bir yandan artarken diğer taraftan ihracatın ve satışların azalması ödemeler dengesini bozmuştur.

"Esnek yapıya sahip olan firmalar krizi doğru yönetmeyi başarmışlar ve aniden değişen ihtiyaçlara göre yeni ürün üretmişlerdir"

Karaman OSB'de faaliyet gösteren bisküvi, çikolata, kek gibi ürünlerin imalatında kullanılan gıda makineleri üreten ve 50'ye yakın ülkeye ihracat yapan bir firma siparişlerinin iptal edilmesi üzerine zor durumda kalan firma, yaptıkları araştırmada ülkede dezenfeksiyon kabini üretimi yönünde bir eksiklik olduğunu görerek üretmeye karar verdiler. Üretim için yeterli altyapısı olan firma hemen üretime başlayarak tamamen yerli olan bu kabini üreterek hem ayakta kalmışlar hem de salgın sürecine katkı sağlamışlardır.

"Ar-Ge faaliyetlerine önem verenler krizi fırsata çevirebildiler"

Karaman OSB'de otomasyon sistemleri üzerine faaliyet gösteren bir başka firma da havada bulunan ozon gazının yoğunluğunu artırarak virüs ve bakterileri öldüren steril dolabı üretti. Dolabın içindeki elektronik, metal ve plastik ürünler ile gıdaları, kıyafetleri 5 dakika içerisinde ısıya ve suya maruz bırakmadan steril edebildiği, sadece bir tuşla elbiseler, laptoplar, cep telefonları, ayakkabılar, gıdalar, tabaklar, kaşık, çatal ve bıçaklar dakikalar içerisinde yüzde 99,9 steril edilebildiği belirtilmiştir. Ürün satışa sunulmadan önce birçok aşamadan geçtiği, birçok üniversitede testlerin yapıldığı, gerekli sertifikaların alındığı ve onay verildiği belirtilmiştir.

3.2.6 COVID-19 Sürecinde Karaman OSB

Karaman'da sanayi, daha çok tarıma dayalı olarak gelişmiştir. İmalat-gıda sanayisinin alt grubu olan bisküvi ve çikolata sanayisinde Karaman, ülke üretiminde önemli bir yer kaplar. Türkiye bisküvi üretiminin %35'i, bulgur üretiminin ise %20'si Karaman'dan karşılanmaktadır.

Bisküvi ve gıda sanayisi Karaman'da gıda makineleri imalat sektörünü, ambalaj sektörü gibi sektörleri tetiklemiştir.¹⁰ Karaman kişi başına ihracat sıralamasında Türkiye'de 13.sıradadır. Karaman'da UHT süt, yoğurt, peynir, ayran ve süt tozu gibi ürünlere yönelik 3'ü büyük ölçekli olmak üzere 15 tesis mevcuttur.

Karayolu gümrük kapılarının tek taraflı kapalı olmasından kaynaklı 1200 dolar ile yapılan nakliye, 2800 dolarlar seviyesine ulaşmış, bundan dolayı katma değeri düşük gıda ihracatında % 40 ı aşan kayıplar artarak devam etmekte ve yakın zamanda ise durma noktasına geleceği tahmin edilmektedir. Çözüm olarak firmalara ciddi bir navlun desteği gerekmektedir.

Karaman OSB yönetimi ve üretici firmalar ile yapılan görüşmelerde il sanayinde ihracat ve istihdamın lokomotifleri olan bisküvi sektöründe;

- Dünya genelinde Covid-19 Salgınına bağlı uygulanan tedbirler kapsamında gümrük kısıtlamaları ihracatı olumsuz etkilemiştir.
- Çalışanların sağlıklarını koruma adına eldiven, maske, dezenfektan, tek kullanımlık yemek kapları, çalışan servis sayılarını artırılması vb. unsurlar özellikle ortalama 1000 kişi üzeri istihdam yaratan bisküvi fabrikalarında maliyetleri ciddi oranda yükseltmiştir.
- Öte yandan gıda ürünleri imalatında kullanılan hammadde ve ambalaj fiyatlarındaki artış üreticiyi olumsuz etkilemiştir.
- Elektrik ve doğalgaz fiyatlarının da üreticiyi bu dönemde olumsuz etkilediği gözlenmiştir.

3.2.7 Salgın Döneminde Karaman'ın Elektrik Tüketimi

"Karaman'da Covid-19'un olumsuz etkisi ticarethaneler ve sanayi işletmelerindeki elektrik tüketimindeki düşüşten açık bir şekilde izlenmektedir."

Tablo 3 Karaman İli Tüketim (MWh)

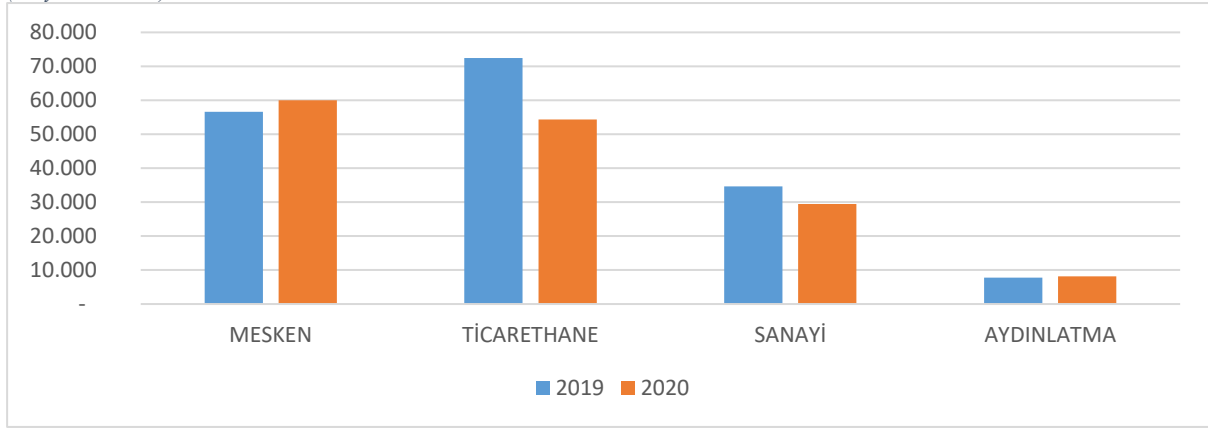
	2017	2018	2019	2020 (İlk 5 ay)
MESKEN	129.985	132.295	135.940	60.050
TİCARETHANE	164.822	174.422	173.962	54.386
SANAYİ	73.599	80.850	83.211	29.494
TARIMSAL SULAMA	201.696	226.390	215.908	33.956
AYDINLATMA	15.189	17.351	18.713	8.193
TOPLAM	585.292	631.308	627.735	186.079

¹⁰ <http://www.karamandayatirim.gov.tr/>

Kaynak: MEDAŞ; 2020

Karaman ilinin toplam elektrik tüketimleri incelendiğinde; 2018 yılında 2017 yılına göre %7 bir artış varken bu durum 2019 yılında 2018 yılına göre %0,6'lık bir azalış göstermiştir. Basit oransal yaklaşımla 2020 yılının ilk beş ayındaki tüketim değerleri ise 2019 yılının beş aylık ortalama tüketimine göre %29 civarında bir azalma gösterdiği yönündedir.

Şekil 33 Karaman Elektrik tüketiminin kullanım türlerine göre dağılımı (5 aylık tüketim)*

Kaynak: MEDAŞ, 2020

*Elektrik kullanım türüne göre 2019 yılı verileri ay bazında olmadığı için 2019 yılı toplam tüketimlerden 5 aya düşen ortalama tüketim esas alınarak kıyaslanmıştır.

Karaman ilinin elektrik tüketiminin kullanım türlerine göre dağılımı incelendiğinde; Konya iline benzer şekilde 2017-2019 yıllarını kapsayan 3 yıllık süreçte mesken, sanayi ve aydınlatma tüketimlerinde artış varken, ticarethane ve tarımsal sulamada 2019 yılı tüketimleri 2018 yılına göre azalmış görünüyor. Basit oransal yaklaşımla 2020 yılının ilk beş ayındaki tüketim değerleri ise 2019 yılının beş aylık ortalama tüketimine göre kullanım türlerine göre tüketimde meskenlerde %6 artış, ticarethanelerde %25 azalış, sanayide %15 azalış, aydınlatmada ise %5 artış şeklindedir. Bu durumda Karaman'da ticarethane ve sanayi kesini COVID 19'un ortaya çıktığı ve ilerlediği ilk 5 aylık dönemde ciddi şekilde etkilendiği ve rakamların Konya'dan da ciddi oranda ayrıştığı görülmektedir.

5 aylık dönem ilde tarımsal sulamanın henüz yoğunlaşmadığı bir dönem olduğu için tarımsal sulamaya yönelik elektrik tüketimleri ile ilgili değerlendirme yapılmamış olup yapılması hatalı olacaktır.

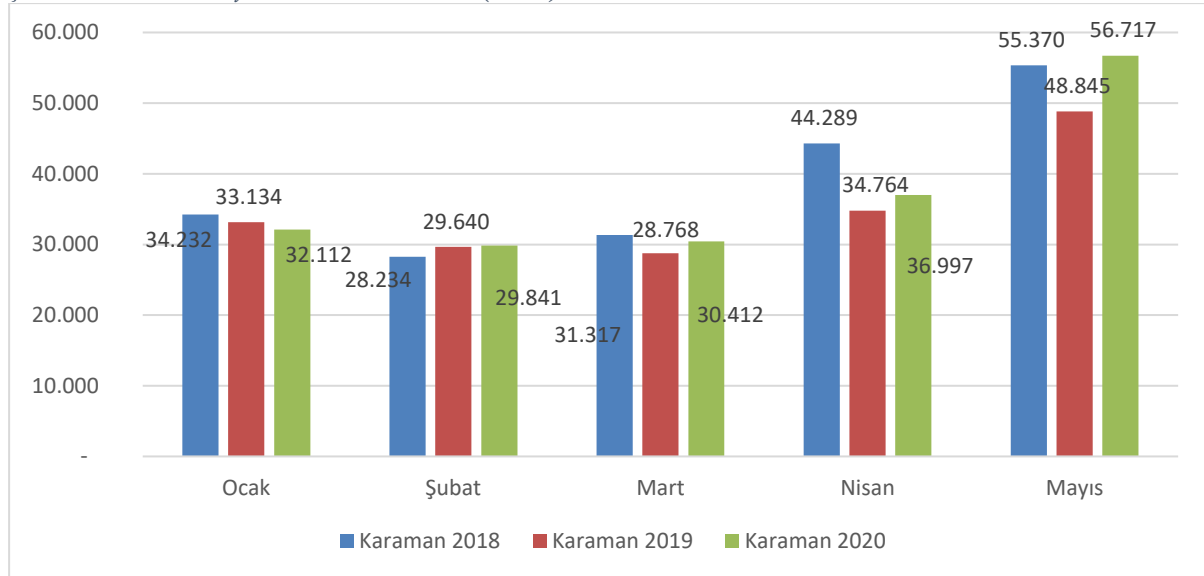
Tablo 4 Karaman İli Elektrik Abone Sayıları

	2017 ABONE SAYISI	2018 ABONE SAYISI	2019 ABONE SAYISI	2020 (İlk 5 ay)
MESKEN	119.372	125.397	129.444	130.275
TİCARETHANE	23.358	23.770	24.458	24.823
SANAYİ	141	145	158	163
TARIMSAL SULAMA	3.661	3.727	3.849	3.886
AYDINLATMA	1.256	1.293	1.320	1.335
TOPLAM	147.788	154.332	159.229	160.482

Kaynak: MEDAŞ; 2020

Mevsimsel etkilerden arındırmak adına aylık elektrik tüketimlerinin kıyaslanması COVID 19'un etkilerinin anlaşılması noktasında ülkemizde görülmeye başladığı ve bu kapsamda tedbirlerin uygulanmaya başladığı süreçlere bakmanın daha faydalı olacağı aşîkârdır.

Şekil 34 Karaman İli Aylık Elektrik Tüketimleri (MWh)

Kaynak: MEDAŞ; 2020

2018-2020 yıllarının ilk 5 aylık elektrik tüketimlerini gösteren tablo incelediğinde 2020 yılının tüketimlerinin bir önceki yıl olan 2019'a göre ocak ayı hariç artış gösterdiği görülmektedir. Bu durum aslında elektrik tüketimleri açısından Konya ve Karaman'da 2019 yılında 2018 göre bir azalış olması bakımında değerlendirildiğinde 2019 yılında bölgemizdeki bu illerde yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu göstermektedir. 2019 yılında ülke genelinde ve Dünya ekonomilerinde yaşanan ekonomik dalgalanmalar göz önünde bulundurulduğunda bu sonuçlara anlam verilebilmekte olup COVID 19'un etkisini anlama noktasında ise Karaman ilinde biraz daha farklı bir durum ortaya çıkmaktadır. Çünkü Konya büyükşehir olduğu için Türkiye genelinde büyükşehirlerde uygulanan sokağa çıkma ve birçok işyerinin kapatılması gibi tedbirlerin Karaman'da uygulanmaması ve/veya daha kontrollü

uygulanması gibi etkenler özellikle 2020 yılının Nisan ve Mayıs aylarındaki tüketimlerin 2019 yılına göre artmış olmasıyla desteklenmektedir. Diğer önemli hususlardan birisi de tarıma dayalı gıda sanayinin her ne kadar ihracat noktasında 2020 yılının ilk yarısında COVID 19 nedeniyle olumsuz etkilenmiş olduğunu araştırmalarımızdan çıkarabiliyor olsak da yurtiçi tüketim noktasında perakende zincirinde bu aylarda gözlemlenebilen talep artışlarının üretim noktasında bir nefes olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

Karaman ilinin 2019 yılı elektrik tüketiminin %77,7'lik kısmı merkezde iken geri kalan tüketim ise Karaman ilinin 5 ilçesinde gerçekleşmiştir. İlçeler arasında da üretim yapan tesislere sahip olan ilçelerin elektrik tüketimlerinin daha fazla olduğu göze çarpmaktadır. Aylık bazda incelendiğinde; tarıma dayalı gıda endüstrisi sahibi ilçelerde özellikle makarna, un, bisküvi gibi ürünlere COVID 19 tedbirleri uygulanan süreçte talebin artmasıyla orantılı olarak elektrik tüketimlerinde Nisan ve Mayıs aylarında 2020 verileri 2019 verilerine göre daha yüksek çıkmaktadır.

Sonuç olarak Konya-Karaman illerini kapsayan TR52 bölgesinde COVID 19'un sosyo-ekonomik etkisinin araştırıldığı bu çalışmada elektrik tüketimlerine bakarak ulaşılan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir;

- 2020 yılı elektrik tüketimlerinin 2019 yılının aynı dönemlerine göre Konya'da %19 civarında Karaman'da ise %29 oranında azaldığı görülmüştür.
- Konya ve Karaman bölgelerindeki azalışlarda kullanım türüne göre verilerde en büyük düşüşün ticarethanelerde olduğu görülmektedir. Karaman ilinde ise sanayinin elektrik tüketiminde de ciddi azalış görülmektedir.
- Konya ve Karaman illerindeki abone sayıları artmasına rağmen elektrik tüketimlerinin azalmasında COVID 19 salgın döneminde uygulanan tedbirlerle birlikte Dünya genelinde alınan tedbirlerin ve durağanlığın da etkili olduğu anlaşılmaktadır.
- Konya'daki elektrik tüketiminin %51,30'luk kısmı merkez ilçelerde, Karamandaki elektrik tüketiminin ise % 77,7'lik kısmı merkezde gerçekleşmekte olup nüfus yoğunluğu göz ardı edilmeksizin sanayi, ticarethane ve esnafın bu COVID 19 sürecinden olumsuz etkilendiği sonucuna araştırma sonunda ulaşılmaktadır.

3.2.8 Karaman'da Esnaf Salgından Nasıl Etkilendi?

" Karaman'da Covid-19 sürecinde en fazla etkilenen kesim esnaf ve sanatkârlar ile sanayiciler olmuştur." Bu da emek yoğun sektörün baskın olduğu ilde çalışanların olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır."

Karaman'da kafeler, Lokantalar, Kahvehaneler, İnternet kafeler, düğün salonları, berberler, kuaförler, güzellik salonları, konfeksiyoncular, tuhafiyeler, pazarcılar ilde salgından en fazla etkilenen meslek grupları konumundadır.

Karaman il genelinde salgın ile birlikte %25-%30 civarında işyeri açmada azalma mevcuttur. Boş dükkân sayısında önemli ölçüde artış gözlemlenmiştir. Vergisi açık olup da sicile ve odaya kaydı olmayan esnaflar kredi almak için kayıt yaptırdıkları öğrenilmiştir. Kapanan işletme hususunda ise kapanma sayılarında büyük değişiklik gözlemlenmemiştir. Yaklaşık olarak aylık kapanan işyeri sayısı 20-25 civarındadır. Açılan işletmelerde günlük gıda tüketimi ile iştigal eden işletmeler göze çarpmaktadır.

"Karaman'da salgın döneminde sağlanan destekler kayıtlı oranı azaltırken işi bırakan kesimin ise kayıt dışı gelir elde etmeye başladığı müşahade edilmiştir"

Covid-19 süreci içerisinde kafe, lokanta, düğün salonu vb. işletmelerinde ayrılan çalışanların oranı %50'lilere ulaşmıştır. Kısıtlamaların gevşetilmesine müteakip eski sürece dönülemediği ve Covid-19 öncesi dönemdeki taleplerden uzak bir seyir izlendiği için çalışanların geri dönüşü pek mümkün olmamıştır.

Karaman il genelinde internet üzerinden satışlar artmış durumdadır. Paket servis, kurye teslimatı şeklinde yöntemlerin yüksek oranda arttığı gözlemlenmiştir. İçişleri Bakanlığı kararları doğrultusunda belirlenmiş mesai saatlerine göre çalışma saatlerine uyulmuştur.

İlde Nisan ve Mayıs aylarında esnaf siciline kayıta %30-35 oranlarında artış gözlemlenmiştir. Bunun da nedeni Halk Bankası ve Esnaf Kredi Kefalet Kooperatifinin uygun şartlarda esnafa kredi vermesinden kaynaklanmıştır. Sicil terkinlerinde önemli ölçüde bir değişiklik yaşanmamıştır.

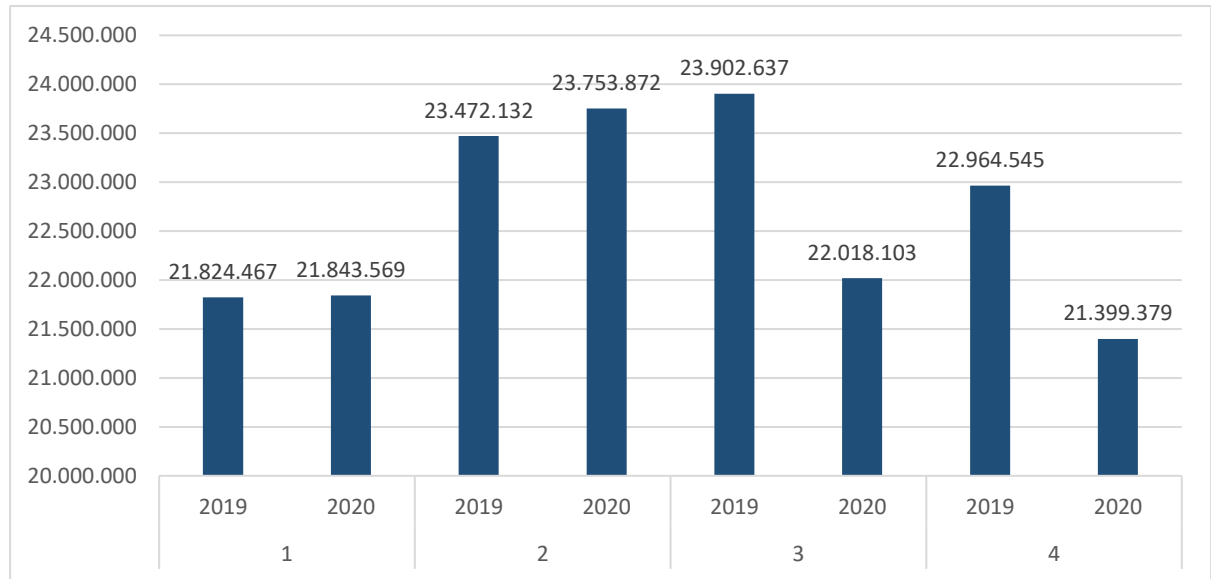
Covid -19 nedeniyle işsiz kalan kesimin önemli düzeydeki bölümü kayıt dışı çalışmaya yönlendiği düşünülmektedir. Kayıt dışı faaliyetlerde artış olmuştur. Sayısal bir veri verilememektedir.

Bilgilendirme konusunda Karaman Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği broşür ve afiş bastırarak tüm üyelerine dağıtmıştır. Belediye, Halk Eğitim ve diğer kurum kuruluşlardan maske temin ederek esnaflara dağıtılmıştır. Karaman Belediyesi ile yapılan görüşmeler sonucunda işyerleri yaklaşık 3 ay süreyle kapalı kalmış olan berberler, kuaförler, lokantalar, kafeler, kahvehaneler vb. işletmelerde dezenfeksiyon işlemi uygulanmıştır. Söz konusu işletme sahiplerine belediye tarafından el hijyen malzemesi, maske, kolonya dağıtımının yapılması sağlanmıştır. Valilik Sosyal Destek projesine Karaman Esnaf ve Sanatkarlar Odası tarafından katkı sağlanmıştır.

3.2.9 Karaman’da Sektörlerin Dış Ticareti Salgından Nasıl Etkilendi?

Bölgede başat sektörler; Gıda, Makine ve Ekipman İmalatı, Otomotiv Yan Sanayi, Ana Metal, Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı, Kauçuk Plastik sektörleridir. Karaman ilinde ise özellikle gıda ve içecek sektörünün rekabetçi olduğu bilinmektedir. Gıda sektörünün yanı sıra, makine ve ekipman imalatı sektörünün de görece rekabetçi sektörler arasında olduğu bilinmektedir. Bu kapsamda ildeki Başat sektörlerle ve salgın dönemi talebin fazla olduğu sektörlerle ilişkin dış ticaret verileri incelenmiş ve salgından ne şekilde etkilendikleri ortaya konulmuştur.

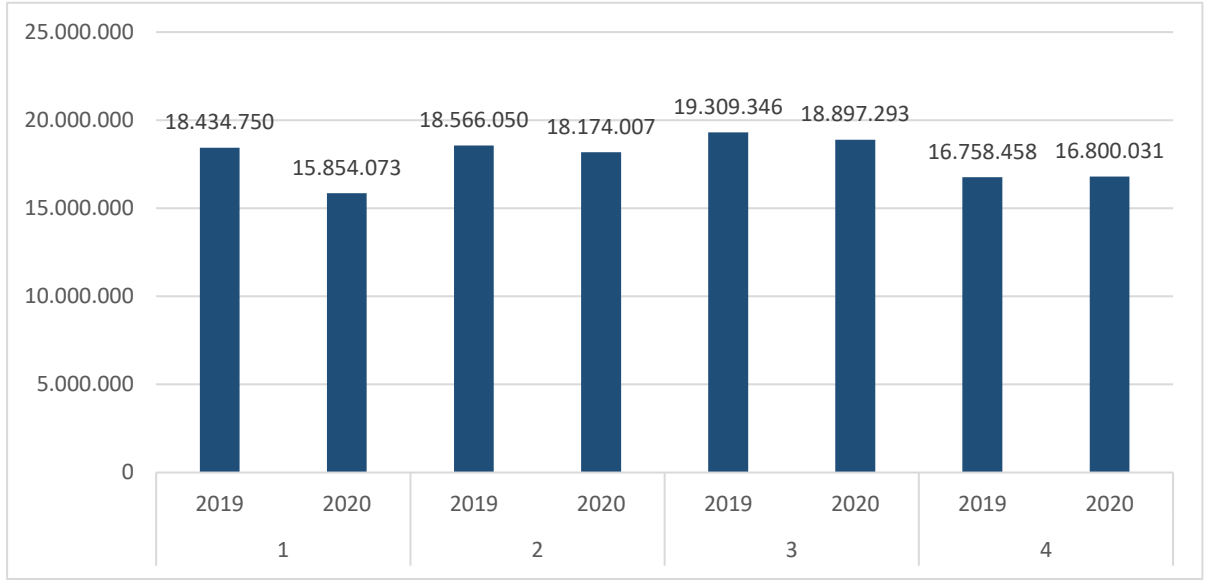
Şekil 35 Karaman İli Toplam İhracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Karaman ilinin 2019 ve 2020 yıllarının ilk dört ayında gerçekleştirilen ihracat rakamlarına bakıldığında toplamda %3 oranında bir düşüş görülmektedir. Ancak aylık ihracat rakamları incelendiğinde; 2019 yılının aynı aylarına kıyasla 2020 ocak ve şubat aylarında az da olsa bir artış eğilimi varken mart ve nisan aylarında sırasıyla %8 ile %7 oranında ihracat rakamlarının düştüğü görülmektedir.

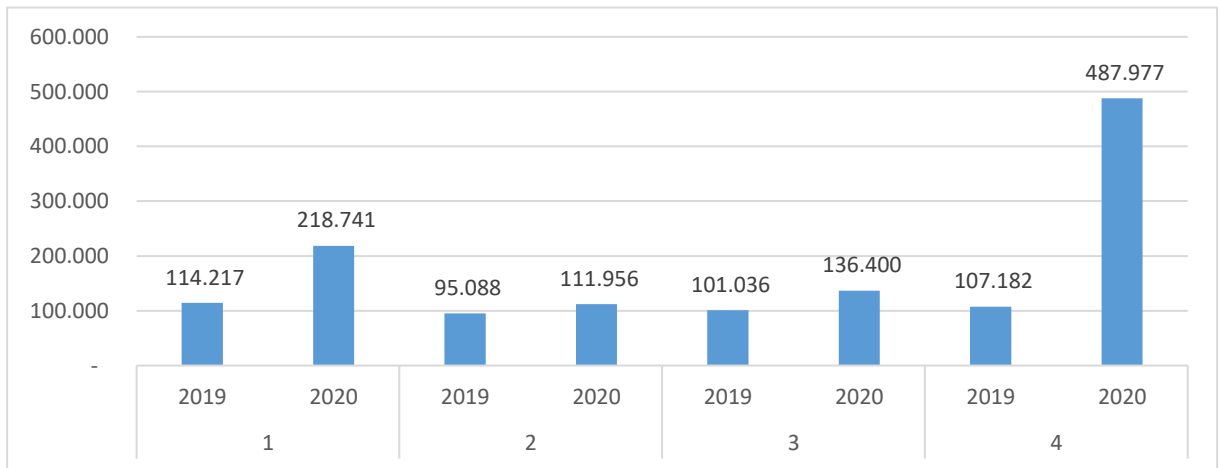
Şekil 36 Gıda Ürünleri ve İçecek İhracatı(\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Gıda Ürünleri ve İçecek İhracatında 2020 yılının ilk ayından itibaren bir düşüş görülmektedir. Nisan ayında ise ihracat rakamları 2019 yılı nisan ayı seviyelerini yakalamıştır. İlk üç aylık dönemde ihracatın düşük olmasını yine salgın sürecine dayandırmak mümkün olabilir çünkü Dünya’da salgın ülkemize göre daha erken başladı dolayısıyla salgının yoğun sürecinde olan ülkeler Karaman’dan gıda ve içecek ithalatı yapmamış olabilirler.

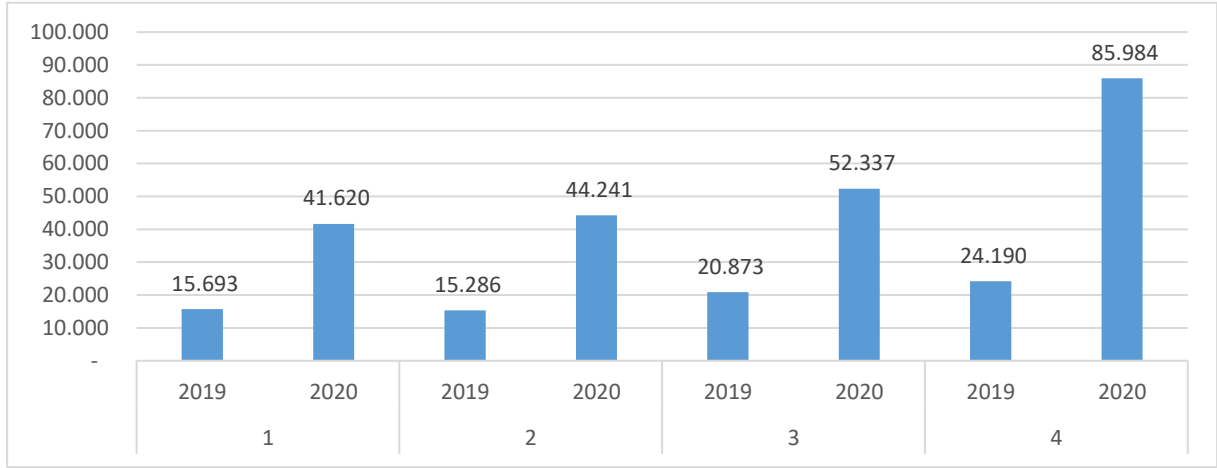
Şekil 37 Hububat İhracatı(\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Geçen yılın Nisan ayına göre hububat ihracatı Karaman’da 4 kata yakın artış göstermiştir. Salgının yoğun olarak etkilediği diğer ülkelere yapıldığı tahmin edilen hububat ihracatı il için önemi bir yer tutmaktadır. 2019 yılı Nisan ayında 107 bin dolar civarında olan hububat ihracatı 2020 yılında dünya genelinde sokağa çıkma yasaklarının artmasıyla birlikte 488 bin dolar seviyesine yükselmiştir.

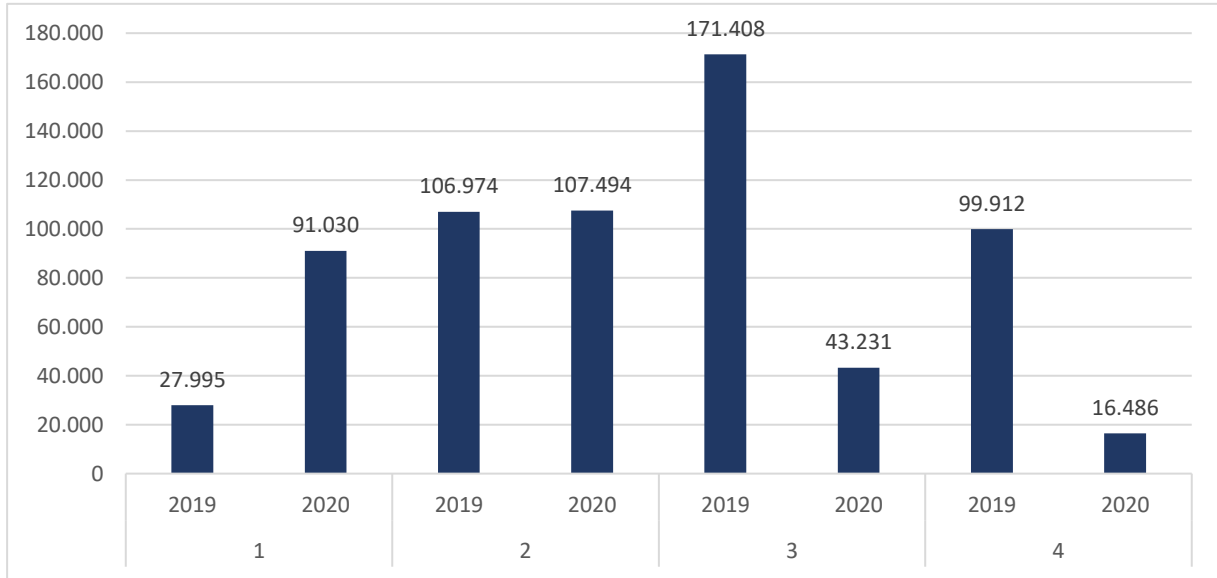
Şekil 38 Değirmencilik Ürünleri, Malt, Nişasta, İnülin, Buğday Gluteni İhracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Hububat ihracatına paralel olarak Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni ihracatında da geçen yılın ilk 4 ayına göre ortalama 3 katlık bir artış yaşanmıştır. Geçen yıl nisan ayında 24 bin dolar civarında olan sektör ihracatı 2020 yılının Nisan ayında 86 bin dolar seviyesine yükselmiştir.

Şekil 39 Şeker Ve Şeker Mamulleri İhracatı(\$)

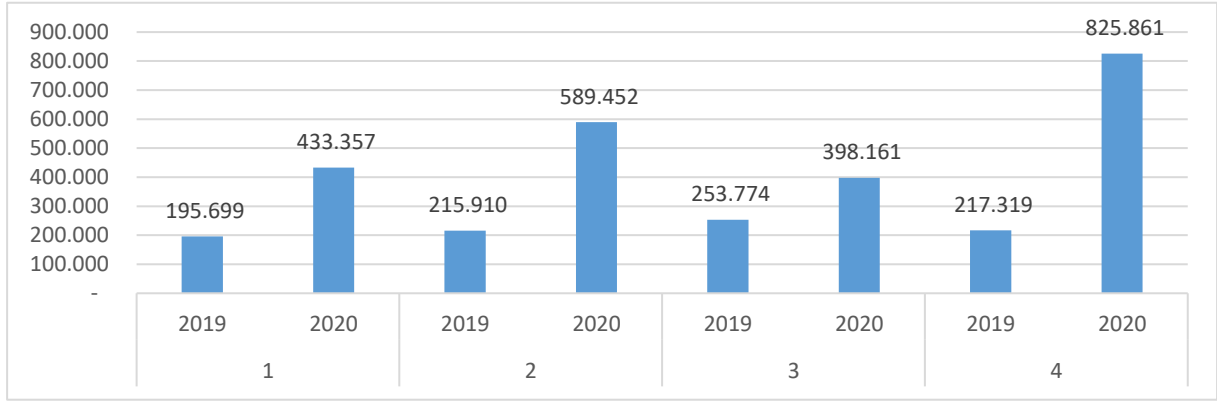

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

İlde geçen yılın Ocak ayına göre şeker mamulleri ihracatında önemli artışlar yaşanırken, Covid-19 sürecinde tedbirlerin artırıldığı ve uygulanmaya başlandığı Mart-Nisan döneminde ise büyük oranda azalma yaşanmıştır.

2019 yılının ilk 4 ayına göre ilde yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular İhracatında 4 kata varan bir artış yaşanmıştır. 2019 Nisan ayında 217 bin dolar civarında olan ihracat 2020 yılının aynı döneminde salgın ile birlikte 825 bin dolar seviyesine yükselmiştir. Sektörün salgında pozitif yönde etkilendiği görülmektedir.

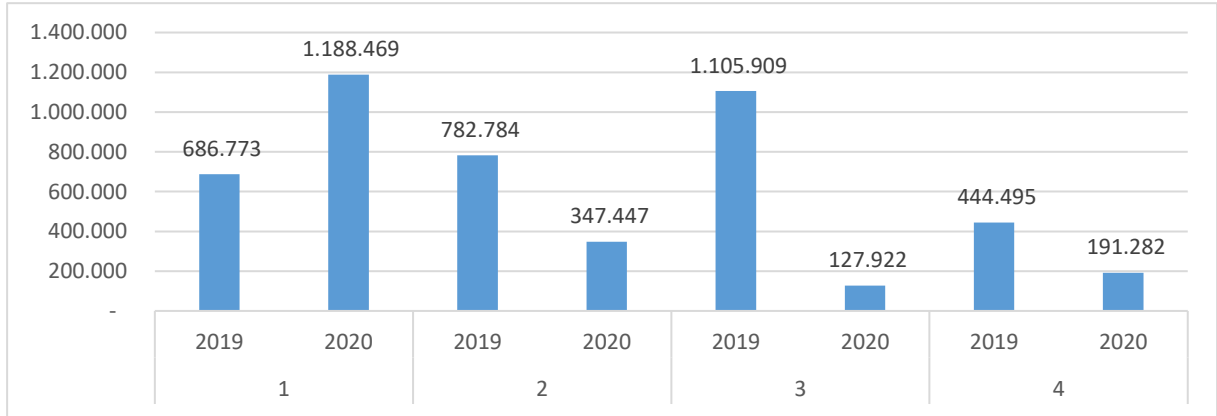
Şekil 40 Yenilen Sebzeler Ve Bazı Kök Ve Yumrular İhracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Öte yandan Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler ihracatında ise tersine azalma yaşanmıştır. Özellikle 2019 Mart ayına göre 2020 yılının mart ayında sert bir düşüş mevcuttur.

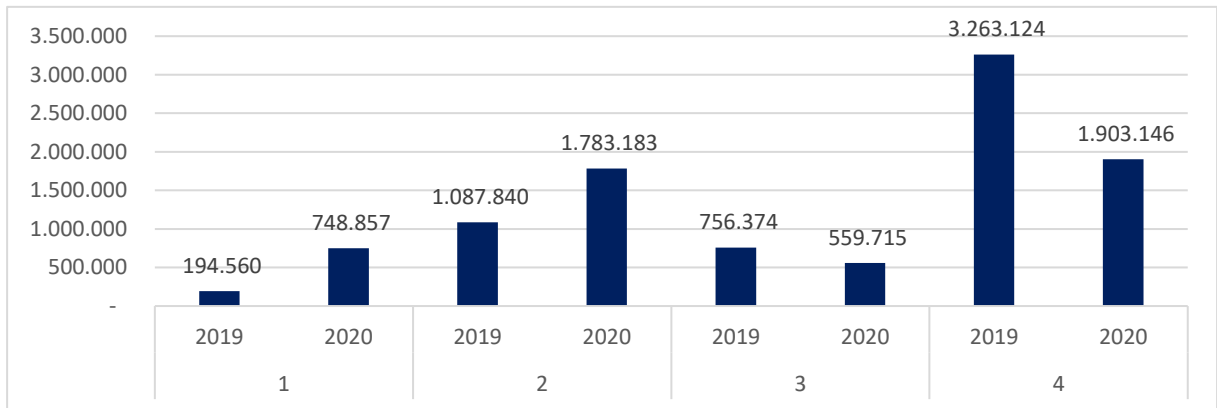
Şekil 41 Yenilen Meyveler Ve Sert Kabuklu Meyveler İhracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Karaman ilinin ihracatında yine önemli bir yere sahip olan makine ve teçhizat sektöründe de 2019 yılının aynı aylarına göre mart ve nisanda düşüşler olduğu görülmektedir. 2019 yılının aynı ayına göre 2020 Nisan ayında ihracatta %42 oranında düşüş yaşanmıştır.

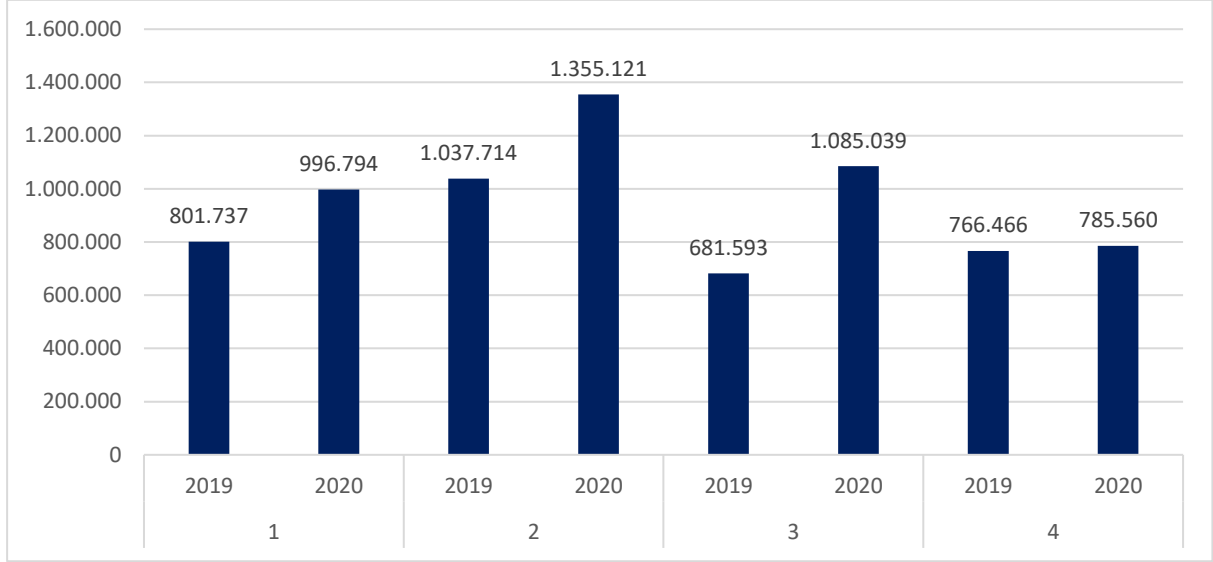
Şekil 42 Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler, Nükleer Reaktörler, Bunların Aksam Ve Parçaları İhracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Hububat ve buğday gibi gıda sektörüne yönelik ürünlerin aksine imalat sanayide Karaman ilinin olumsuz etkilendiği görülmektedir. 2019 yılı Nisan ayında 3,2 milyon dolar seviyesinde olan Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları İhracatı 2020 yılının aynı dönemine göre yaklaşık yarısı oranında azalarak 1 milyon 900 bin dolar seviyelerine gerilediği görülmektedir.

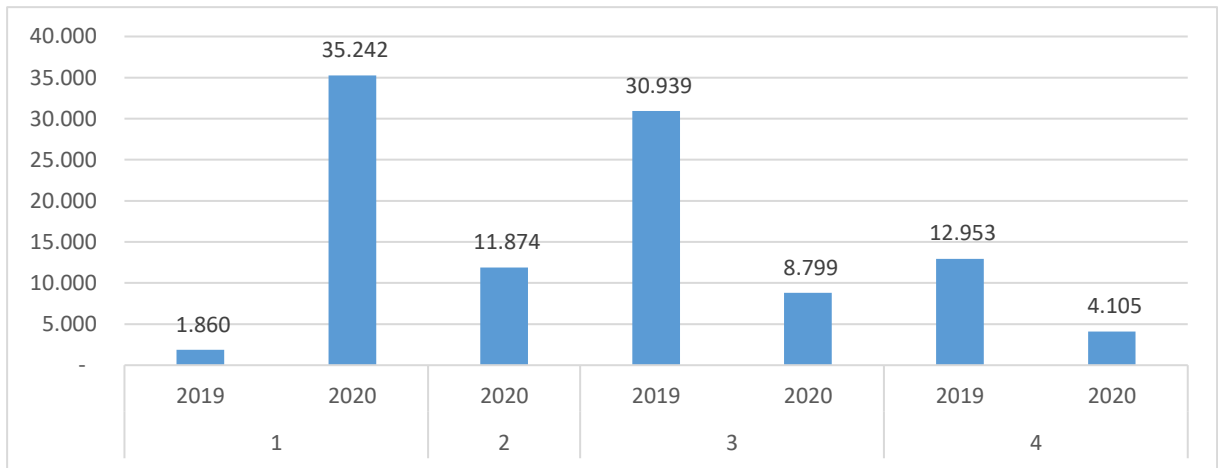
Şekil 43 Plastikler Ve Mamulleri İhracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

Yine benzer şekilde Plastikler ve mamulleri İhracatında da salgın döneminde fırsatların oluşmuştur. Nitekim Geçen yılın Ocak Mart ve Nisana aylarına göre sektörel ihracatta önemli artışlar kaydedildiği görülmektedir.

Şekil 44 Motorlu Kara Taşıtları, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler Ve Diğer Kara Taşıtları, Bunların Aksam, Parça, Aksesuarı İhracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

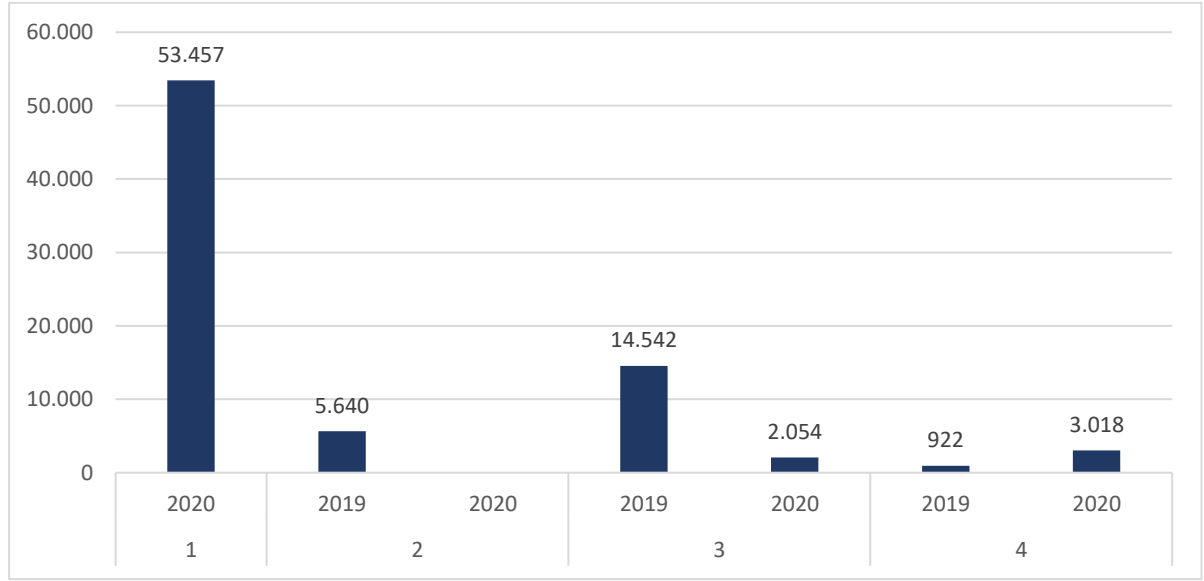
Makine sektöründe olduğu gibi ilde otomotiv sektöründe de salgının etkisi ile daralma yaşandığı görülmektedir. Bunun nedeni ise geçen yılın Ocak ayına göre 2020 Ocak

ayında 20 kat artış gösteren sektör Salgının küresel düzeyde yayılmaya başladığı Mart ayı ile birlikte düşüşe geçerek 4 bin dolara kadar düşmüştür.

Başat sektörlerde durum bu şekilde iken salgın dönemi talebin fazla olduğu sektörlerle ilişkin dış ticaret verileri de incelenmiştir.

Salgın ile birlikte; temizlik malzemelerinin ihracatında geçen yılın ocak ve nisan aylarına göre 2020 yılı ocak ve nisan aylarında belirgin bir artış görülmektedir. Örneğin 2019 yılının Nisan ayında 922 dolar civarında olan ihracat miktarı 2020 yılının Nisan ayında 3,3 kat artarak 3. bin doları geçmiştir.

Şekil 45 Sabun, Deterjan, Temizlik, Cilalama Maddeleri; Parfüm; Kozmetik Ve Tuvalet Malzemeleri İhracatı (\$)

Kaynak. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020

3.2.10 Karaman Tarımı Salgından Nasıl Etkilendi?

Tarımsal üretim açısından salgın kaynaklı olarak herhangi bir duraksama ve azalma öngörülmemektedir. Tarım ve Orman Bakanlığınca ülke genelinde pandemi nedeniyle tarımsal üretimin aksamaması amacıyla alınan tedbirler ve Karaman Valiliği'nin almış olduğu önlemler neticesinde Karaman ilinde Covid-19 kaynaklı olarak tarımsal üretimde ciddi bir sıkıntı yaşanmamıştır. Üretimde bir düşüş beklenmemektedir. İl İçinde Tarım ve Orman Bakanlığı Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı olup tarımsal üretim yapan 65 yaş üstü ve 18-20 yaş aralığındaki gruplara yönelik kolluk kuvvetlerince kolaylık sağlanmıştır. Açıklanan nedenlerle ilimizde tarımsal üretimde pandemi kaynaklı bir azalma beklenmemektedir.

Bu süreçte bazı ürünlerin hal çıkış fiyatlarında yükselme olduğu görülmüş, dolayısıyla bu durumun son tüketiciye de yansıdığı tespit edilmiştir. Örnek olarak büyük şehirlerde elmanın çıkış fiyatı 6,5 - 7 TL seviyelerini bulmuştur. Normalde üretimde geçmiş yıllara göre bir düşüş olmamasına rağmen beklenmedik bir şekilde, (muhtemelen

pandemi sürecinden dolayı) araçların fiyatları yükseltmesi nedeniyle fiyat artışları olmuştur.

Tarımsal üretim ile ilgili girdilerde (gübre, ilaç, tohum vb) normal piyasa koşulları dışında anormal bir artış gözlenmemiştir.

Karaman'da özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesinden sulama, çapa vs. için gelen mevsimlik tarım işçileri bu süreçte İçişleri Bakanlığının yayınladığı genelge kapsamında gerekli izinleri almak koşulu ile şehirlerarası seyahat yapabilmişlerdir. Karaman'da bazı çiftçiler pandemi sürecinde mevsimlik tarım işçilerini çalıştırma konusunda çekingen kalmışlardır. Tarım işçilerinin iller arası seyahatleri izne tabi olduğu için ilimize diğer illerden gelen mevsimlik tarım işçi sayısında düşüş olmuştur. Engelli bireyler, zaten fiziksel güce dayalı olduğu için genelde tarımda sektöründe çalışmamaktadır. Dolayısı ile pandemi bu anlamda engelli bireyleri fazla etkilememiştir. İşçi statüsünde çalışan çapa yapan kadınlar pandemiden kaynaklı kısıtlamalar ve endişeler nedeniyle önceki yıllarda olduğu kadar tarımsal üretimde faaliyette bulunamamışlardır. Buna ek olarak merkez ve ilçelerden komşu illere tarım işçisi olarak çalışmak için gidenler önceki yıllarda olduğu kadar rahat çıkış yapamamışlardır. Bu statüde olanlardan kimisi izinlerle uğraşmak istememiş, kimisi sağlığını düşünmüştür.

Genel itibari ile Karaman'da Covid-19 salgını nedeni ile tarımsal üretimde çok etkilenme olmamıştır. Merkezde ikamet edip de köylerde tarımsal faaliyetlerde bulunan çiftçiler de ÇKS belgesi ibraz etmek suretiyle arazilerine gidiş geliş yapmışlardır.

3.2.11 Karaman Turizm Salgından Nasıl Etkilendi?

Bu bölümde Karaman'da Turizm ile ilgili paydaşlar ile ve Karaman İl Kültür Turizm Müdürlüğü ile görüşme yapılmıştır. Buna göre;

Covid-19 sürecinde son 3 aylık dönemde Karaman geneli otellerde doluluk oranı %5-%10 arasına düşmüştür. Salgın öncesi dönemde bu oran %85 düzeyindedir. Karaman da tarihi ve turistik alanlar 3 aylık dönemde Bakanlık kararı kapatılmıştır. Yeni düzenlemeyle açılan müze, tarihi ve kültürel alanlarda düşük düzeyde hareketlilik başlamıştır. Otel doluluk oranları %10-15 arasına düşük düzeyde bir artışla devam etmektedir. Salgına yönelik temkinli düşük düzeyde bir artış gözlemlenmektedir. Salgının gidişatına göre şekillenecek dinamik bir süreç olduğu görülmektedir. Karaman'daki hareketlenmede sürece göre şekilleneceği düşünülmektedir. İl bazında artan vaka sayıları tedirgin etmektedir. Oteller, seyahat acentaları, lokantalar, restoranlar, kafeteryalar, sauna, hamam spor kompleksleri yetkili mercilerce salgın kapsamında alınan önlemler kapsamında etkilenmişlerdir. Karaman Müzesi aktif ziyaretçi bakımından yoğun talep gören, yüklü meblağlarda ülke ekonomisine girdi sağlayan bir müze olmadığı düşünülmektedir. Karaman kültür, tarih ve doğa turizmi

yönleri ile potansiyele sahiptir. Müze ziyaretlerinin sektöre etkisinin sınırlı olduğu öngörülmektedir.

Karaman Müzesi lokasyonuna yapılacak olan yeni müze binası inşaatı salgın öncesinde ekonomik nedenlerle ertelenmiş idi. Salgınla beraber sürecin daha da ötelendiği düşünülmektedir. Covid-19 un yayılmasının önüne geçilmesi noktasında alınan önlemlere riayet edilmesi için insanların mesafe, hijyen, maske vb. önlemlere hat safhada önem göstermesi göz önüne alındığında otel, motel, lokanta vb. işletmelerin hijyen kurallarına eksiksiz uygulaması gerekmektedir. Söz konusu işletmelerin personellerine bu konuda üst düzey yetkin eğitimler vermesi ve bu sürecin de yetkili makamlarca periyodik denetleme yapılması gerekmektedir. Kırsal Turizm, Doğa Turizmi ve Butik otellerin bu süreçte önemi arttığı, doğa turizminin ön plana çıktığı görülmektedir. Doğa Turizmi, Kırsal Turizm ve Butik Otel yatırımları yeni yatırım alanları olarak cazip olacağı düşünülmektedir.

Kültürel anlamda alınan tedbirlere uyma noktasında yeterli bilinç oluşturulamadığı görülmüştür. Başlangıçta iyi yönetilen süreç sonradan tedbirlerin gevşemesi ile birlikte insanımızın dikkat etmemesi sonrasında kötüye giden sonuçları beraberinde getirmiş olup bununda kültür ve bilinç noktasındaki eksiklerimizi gösterdiği söylenebilir.

Bu sürecin, gerek milli eğitimde gerekse diğer alanlarda, dijitalleşme ve dijital platformların önemini ortaya koymayası açısından farklı bir kazanım sağladığı söylenebilir. Okullar uzaktan eğitim konusunda başarılı oldular. Kültür ve sanat anlamında da dijital platformda yapılabilecekler konusunda eksiklerin görülmesi ve yeni fikirlerin ortaya çıkması söz konusu olmuştur.

Özellikle hantallaşmış ve yeni nesilleri anlamada zorlananlarla ilgili (kuşak çatışması denen olayın anlaşılmasında-gençlere ulaşma noktasında) bu dönem yeni fırsatlar sunmuş olup bundan sonraki süreçlerde bu hususun göz önünde bulundurulmasının ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

COVID-19 süreci ailelerin birleşmesi, bir arada vakit geçirmesi, farklı yaş grupları arasında dayanışma geliştirme gibi konularda farklı ortamlar ortaya çıkarmıştır.

3.2.12 Karaman'da Salgının Eğitime Etkisi Ne oldu?

"Karaman'ın, ülke genelinde 11. ve 12. sınıfları üniversite sınavlarına hazırlayan EBA Akademik destek platformunu en aktif kullanan 2. İli; 3. sınıflardan 10. sınıflara kadar olan ilk ve ortaöğretim öğrencilerimizin EBA aktif kullanım oranlarında da en aktif 3. ili olduğu tespit edilmiştir."

UNICEF verileri, dünya çapında 71 ülkede, nüfusun yarısından daha azının internet erişimine sahip olduğunu göstermektedir. Bilgi veren 127 ülkenin dörtte üçü salgın

esnasında eğitim vermek için internet ortamını kullanmaktadır¹¹. Ülkemizde de salgınla birlikte internet ortamından ve televizyondan eğitime geçildi. TR52 Düzey 2 Bölgesi'nde, Konya ve Karaman illerinde, muhtarlarla ve il ve ilçe milli eğitim müdürlükleriyle yaptığımız görüşmeler çerçevesinde, Bölgemizin bazı yerleşim yerlerinde, özellikle şehir ve ilçe merkezlerinden uzak ve kırsal yerleşim merkezlerinde, internet ve telefon şebeke yetersizliği söz konusu olmaktadır. MEB ve YÖK'ün öğrencilerin kullanımına sunduğu internet paketleri ise uzaktan eğitim süresince önemli bir katkı olmuştur ve sürdürülmelidir denilebilir.

- MEB tarafından 16 Mart 2020 tarihi itibarıyla yüz yüze ara verilmesi kararı ile İl Milli Eğitim Müdürlüğü ARGE Birimi ve Bilgi İşlem Birimi koordinasyonu ile ilde EBA ve uzaktan eğitim alt yapısının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. 18 Mart itibarı ile ilde aktif olarak bütün okullarda uzaktan eğitim çalışmaları başlatılmıştır. Okullardan haftalık olarak EBA katılım raporları istenerek her okulun kaç öğretmenin kaç öğrenci ile çalışma gerçekleştirdiği ve süreleri takip edilmiştir.
- 11. ve 12. sınıfları üniversite sınavlarına hazırlayan EBA Akademik destek platformunu en aktif kullanan 2. İli; 3. sınıflardan 10. sınıflara kadar olan ilk ve ortaöğretim öğrencilerimizin EBA aktif kullanım oranlarında da Türkiye'nin en aktif 3. ili olduğumuz tespit edilmiştir.
- 8. sınıflar, lise hazırlık sınıfları ve 12. sınıflar için "EBA Canlı Sınıf" uygulamasına geçilmektedir.
- Sarıveliler Göktepe ve Başyayla'daki taşınmalı öğrenciler için uzaktan eğitime erişimde sıkıntı yaşadıklarından dolayı her sınıf seviyesinden 140 kaynak kitap ve hikâye kitapları gönderilmesi sağlanmıştır.
- Rehberlik ve Araştırma Merkezi aracılığıyla LGS ve YKS' ye girecek öğrencilere ve velilerine yönelik sosyal medyadan bir dizi eğitim ve rehabilite programları başlatılmıştır ve devam etmektedir.
- İl Merkezinden 32 bilişim öğretmenin katılımı ile telekonferans yöntemiyle uzaktan eğitim sürecinde fikir alış verişinde bulunuldu. Süreçte aktif olmaları sağlanarak erişimi olan her öğrencinin faydalanması sağlanmıştır. Okullarda gerekli alt yapı çalışmalarına destek vermeleri ve ihtiyaç duyan öğretmenlere teknik destek vermeleri sağlanmıştır.
- Webinar eğitimleri kapsamında 270 eğitimci uzaktan eğitime katılmıştır.

¹¹ <https://www.turkishjournal.com/2020/06/08/unicef-koronavirus-salgini-egitimde-ciddi-esitsizliklere-yol-aciyor/>, Erişim Tarihi: 12.06.2020.

- İl Milli Eğitim Müdürlüğü Müdür, Müdür Yardımcıları, Şube Müdürleri ve Müfettişleri eğitim öğretim değerlendirmesi, ihtiyaç ve taleplerinin alınması amacıyla toplamda 200 veli ile irtibata geçilmiştir.
- 8 okulumuz ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan kısa videolar öğrenci ve velilere "evde kal" uyarısı içerecek bir kapsamda gönderilmiştir.
- Okullarımızda 1300 Adet Siper Maske üreterek İl Sağlık Müdürlüğüne teslim edilmiştir.
- Halk Eğitim Merkezi, Sarıveliler Halk Eğitim Merkezi ve Nefise Sultan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi tarafından 7500 maske dikilerek kurumlara dağıtımı sağlanmıştır.
- Uzaktan Eğitim Sürecinde farkındalık oluşturmak amacıyla ilk hafta "Evde Kal Karaman" başlığı altında, ikinci hafta Evimiz konulu, sonra “Biz Bize Yeteriz Türkiye'm” konusunun ardından 23 Nisan nedeniyle “Meclisin 100. yılı ve 23 Nisan” konulu tüm öğrencilere yönelik ödüllü yarışma düzenlenmiştir. Her bir yarışmada ayrı ayrı ilk üçe ödülleri okul müdürleri tarafından öğrencilere evlerinde teslim edilmiştir. (Bisiklet, tablet, altın, zeka oyunları, kitap...)
- Evlerinde eğitim almakta güçlük çeken, televizyonları iyi çekmeyen ya da olmayan aileler tespit edilerek 7 aileye televizyon, 3 aileye bilgisayar, 2 aileye tablet desteği sağlanmıştır. Kurulumları İl Milli Eğitim Müdürlüğü personellerince sağlanmıştır.
- İl Milli Eğitim Müdürlüğü personellerince, köylerde ya da ilçelerde EBA TV ye bağlanamayan ailelerin evlerine gidilerek bizzat kurulum ve ayarlamalar gerçekleştirilmiştir.
- Kamu okulları, dersane ve özel okulların bu süreçte hızlı, verimli ve hassas oldukları gözlenmiştir.
- Okulların kapalı olması nedeni ile servis hizmeti veren firmaların olumsuz etkilendiği edinilen bilgiler arasındadır.
- Tedbir süresince kapatılan özel eğitim kurumlarından öğrenci velilerinin para iadesi talebi veya para ödememe gibi durumlarla karşılaşıldığı ve bu durumun da kurumları sıkıntıya soktuğu gözlenmiştir.

4 TEKNOLOJİ VE ALTYAPI

4.1 Bölgede Ar-Ge ve Yenilik Odaklı Kurumlarda Salgının Etkisi

4.1.1 Innorpark

COVID 19 sürecinden INNOPARK olumsuz etkilenmemiştir. Süreçte hızlı hareket edilmiştir. Gerekli önlemleri alınmıştır. Evden çalışma sistemi için gerekli altyapı ve programlar satın alınmıştır. INNOPARK bünyesinde üretim yapan firmalar çalışmaya devam etmiştir. Hatta üretim yapan firmalar bu dönemde yeni ürünler geliştirebilmiştir. Örneğin maske üreten makine yapıp piyasaya sürülmüştür.

Bu dönemde UNDP ile kuluçka programı yürütülmüştür. 200 kişi ile başlayan süreç elemeler sonunda 65 kişiye kadar ön kuluçka sürecine getirilmiştir. Bunlardan 35 kişi Suriyeli. KOSGEB'ten destek alanlar olmuştur. TÜBİTAK-TGM proje başvurusunda bulunanlar olmuştur.

Çalışmalar tüm hızıyla devam etti. Uzaktan çalışılan dönemlerde de teknolojik bir sorun yaşanmadı, ihtiyaç olan yazılımlar satın alınarak sorunsuz bir şekilde çalışıldı. Bu süreçte atölyelere çok fazla talep oldu neredeyse dolma noktasına geldi.

4.1.2 Konya Teknokent

- Salgından en çok beş yaşını doldurmuş, ölçek olarak büyük ve üretim yapan fabrikalar etkilenmiştir.
- Görece emek-yoğun sektörlerin daha fazla etkilendiği belirtilmiştir.
- Üretim, satış ve pazarlama açısından endüstri 4.0'ın öneminin daha da iyi anlaşıldığı ve bir an önce adapte olunması gerektiği belirtilmiştir.
- Elektronik ticaretin önemi vurgulanmıştır. E-ticaret yapabilen firmaların salgından daha az etkilendiği belirtilmiş. Ayrıca salgın sürecinde uzaktan çalışma, toplantılar yapabilme vb. açısından dijitalleşmenin ne kadar önemli olduğu görülmüş oldu.
- Salgın sürecinde yapılması planlanan Yeni başlanacak projelerde ertelemeler oldu.
- Teknokent olarak salgına karşı önlemler sıkı tutulmuştur. Var olan firmaların birçoğu yazılım ve ar-ge firması olduğundan evden çalışmaya rahatlıkla adapte olabilmişlerdir.
- Üniversite-sanayi iş birliği alanında sanayi kısmında üretim azalmaları ve ar-ge yatırımlarında aksama söz konusu olmuştur. Bu yavaşlamanın olumsuz etkileri hissedilmiştir.

Beklentiler ve Öneriler

- Ulusal düzeyde uygulanan tedbirlerin yeterli olduğu düşünülmektedir. Dijital ortama geçişte ciddi bir sorun olmadığı düşünülmektedir. İnternetin bir anda daha yoğun kullanılmasının bazı sorunları da beraberinde getirmesi normal görülmelidir.
- Salgın kapsamında devlet desteklerinin daha da artırılmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Özellikle küçük esnafa yönelik önlemler alınması gerektiği belirtilmiştir.
- Laboratuvar, test cihazları, test kitleri, biyoteknoloji, temizlik malzemeleri alanlarında yeni yatırımlar beklenmektedir.
- Odaklanması gereken sektörün biyoteknoloji ve dijitalleşme olduğu düşünülmektedir.

4.1.3 Karaman İŞGEM

"Karaman İŞGEM' de Covid-19 salgını nedeniyle kapanan bir teknoloji firması vardır. Diğerleri ise oldukça zor şartlarda kendi öz sermayeleri ile ayakta kalmaya çalışmaktadır."

MEVKA GÜDÜMLÜ Proje Desteği kapsamında kurulan Karaman İŞGEM'de farklı sektörlerde 24 civarında işletme vardır. Karaman İŞGEM'DE bugüne kadar 6 girişim şirketleşmiş; 6 girişim mezun edilmiş ve bu mezunlardan 2'si OSB'de fabrika kurmuştur. 4 tanesi ise farklı alanlarda daha büyük işletme kurmuşlardır.

Ancak salgında İŞGEM bünyesindeki tüm girişimlerde üretim ya durma noktasına gelmiş ya da tamamen durmuştur. Dolayısı ile ekonomik olarak daralma yaşanmıştır. Ulusal ve uluslararası pazarlarda daralma gözlenmiştir. Bu 24 firma içerisinde Covid-19 salgını nedeniyle kapanan bir firma vardır. Diğerleri ise oldukça zor şartlarda kendi öz sermayeleri ile faaliyet göstermektedir. İşletmelerin sermayeye ulaşma noktasına ciddi sıkıntıları vardır.

Bu süreci fırsata çeviren bir firma olmuştur. Öyle ki ambalaj sektöründe faaliyet gösteren bir firma anti-bakteriyel tek kullanımlık mendil geliştirerek üretim yapmaya başlamıştır.

Salgın döneminde İŞGEM yönetimi tarafından destek amacıyla girişimcilerden bir aylık kira bedeli alınmamıştır. Bu kısa süreli de olsa girişimcilere nefes aldırılmıştır. Kredilerin ertelenmesi firmalar için ileride daha büyük sorunlara neden olabilir.

Diğer taraftan salgında yeni kurulmuş olan Karaman Teknoparkın inşaat işlerinde bazı gecikmeler yaşanmıştır.

5 POLİTİKA ÖNERİLERİ VE YERELİN BEKLENTİLERİ

5.1 Konya'dan Politika Beklentileri

Konya'da Firmaların Covid-19 İçin Hükümetin Aldığı Ekonomik Önlemler ile İlgili beklentileri şu şekilde özetlenebilir:

1. Kalkınma ajansları Esnaf ve Sanatkârlarımıza destek vermeli. Hatta sadece Esnaf ve Sanatkârlarımıza özgü destek vermeleri piyasaların canlılığı için ve esnafımızın ayakta tutulabilmesi için önemlidir.
2. Esnaf ve Sanatkârlarımızın çalışamadığı, kazanamadığı ama borçlandığı bu dönemle ilgili borç ötelemekten daha kalıcı çözümler üretilmesi gerekiyor.
3. Sektör kısıtlaması olmaksızın vergi ve SGK ertelenmesi, yapılandırılması vb. desteklere ihtiyaç duyulmaktadır.
4. Covid-19 sonrası pazarı canlandıracak önlemlerin alınması,
5. KGF kredilerinde kullanım sürecinin daha kolay ve esnek olması,
6. KOSGEB aracılığı ile imalata yönelik KOBİ'lere yönelik faizsiz kredilerin çıkarılması,
7. Hijyen ekipmanı bulma ile ilgili güçlüklerin ortadan kaldırılması,
8. KOBİ'lere yönelik limitlerin arttırılması,
9. Ulusal bir ticaret portalının kurulması,
10. Fon dağıtım konusunda bankaların daha adil davranması,
11. Firmalara yönelik güven ortamının yaratılması,
12. SGK ve Vergi borçlarından dolayı bankalara konulan haciz sürecinin uzatılması ve keyfi uygulamaların ortadan kaldırılması,
13. İşe devam kredilerinin 1 yıl ödemesiz 5 yıl vadeli olarak planlanması,
14. Faizsiz bir destek modelinin geliştirilmesi,
15. Kur artışlarına yönelik ekonomik tedbirlerin alınması ve üreticilerin döviz girdi maliyetlerine yönelik tedbirler alınması,
16. Firmaların sadece kredileri değil diğer borçlarının da ertelenmesi (Çek, senet vs.)
17. Fon kullanımı noktasında özel bankaların daha esnek olması,
18. Covid-19'nın meslek hastalığı sayılmadığı ile ilgili kanuni düzenleme yapılması,
19. Covid-19 sonrası oluşabilecek işçi ve işveren sorunlarına yönelik tedbirlerin alınması,

20. Covid-19 virüsü döneminde elektrik ve doğalgaz borçlarına yönelik kolaylık sağlanması,
21. Kısa çalışma ödeneği ile ilgili limitlerin arttırılması,
22. Covid-19 sonrası için üretim ve istihdam ile ilgili geniş bir eylem planının hazırlanması,
23. Covid-19 sürecinde İşsiz kalanlarla ilgili olarak (işsizlik ödeneği başvurusu gibi işlemlerde) bürokratik süreçlerin hızlandırılması ve limitlerin yükseltilmesi,
24. Biyoteknoloji ve dijitalleşme gibi alanlara odaklanması
25. Dijital altyapısı güçlü olan firmaların süreç yönetimlerinin daha rahat olduğu anlaşılmıştır. Sektörel olarak farklılıklar içermekle birlikte Endüstri 4.0 ve dijitalleşme altyapısının öneminin anlatılması
26. Göçmenlerin girişimciliğe yatkın kesimlerinin desteklenmesinin sosyal ve ekonomik açıdan faydalar içerdiği bu süreçte daha net görülmektedir.
27. Eğitimde dijitalleşme alt yapısının varlığı ve/veya adapte olabilirlik yeteneğinin yüksekliği anlaşılmıştır. Özel eğitim kurumlarının bu süreçte para, çalışan, servis, yemek gibi birçok alanda olumsuzluklarla karşılaştığı görülmüştür. Eğitimde, önümüzdeki dönem ile ilgili süreçteki belirsizlik, güven eksikliği ve yüksek riskler barındırdığı için tedbir alınması gerekmektedir.

5.2 Karaman'dan Politika Beklentileri

Bölgemiz için Bisküvi üretiminde önemli bir yere sahip olan Karaman ilinde bu sektörde üretilen ürünlerin büyük bir kısmı ihraç edilmektedir. Dolayısıyla salgından en fazla etkilenen sektördür. Çünkü bisküvi sektöründe yaşanacak bir olumsuzluk hem Karaman'ın ekonomisini hem de bölgemizin ekonomisini olumsuz şekilde etkileyecek olup dolayısıyla ülke ekonomisini de olumsuz şekilde etkileyecektir. Bu bağlamda sektöre yönelik çeşitli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Karaman'da Firmaların Hükümetin Aldığı Ekonomik Önlemler ile İlgili beklentileri genel olarak şu şekilde sıralanmaktadır.¹²

1. SGK İşveren payının bu süre zarfında alınmaması,
2. Vergi ödemelerinin ileri bir tarihe ertelenmesi,
3. Personel maaş desteği sağlanması veya işletme tarafından ödenecek maaş tutarlarının toplamının tamamen vergiden mahsup edilmesi,
4. Kredi borçlarının ileri bir tarihe ertelenerek yeniden yapılandırılması
5. Bu süre zarfından kiraların durdurulması
6. Bu süre zarfında kredi kartı, çek, senet, vadesi gelmiş evrakların bankaya verilmesi ile bu tutar karşılığında, borcun banka tarafından ödenerek, işletmelere kredi verilmesi.
7. İl genelinde artan vaka sayısı karşısında Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Valilik tarafından alınan kararların sıkı denetiminin yapılması sağlanmalıdır.
8. Vergi Dairesi, Karaman Belediyesi Zabıta Müdürlüğü kayıt dışı denetimlerine ağırlık vererek kayıt dışı çalışanların kayıt altına alması sağlamalıdır. Haksız rekabetin önüne geçilmesi gerekmektedir.
9. Önümüzdeki süreçte ilimizde Covid-19 vakalarının artış göstermesi durumunda, muhtemel alınacak tedbirlerin Karaman'da üretimi fazla olan elma hasadı ve diğer ürünlerin hasadı için il dışından ilimize gelecek olan mevsimlik tarım işçilerinin seyahat ve çalışmalarını engellemeyecek şekilde planlanması(İlgili kurumlar tarafından seyahatleri kolaylaştıracak tedbirlerin alınması)
10. İlde Covid-19 vakalarının artış göstermesi durumunda alınacak olan tedbirlerin tarımsal ürünlerin satış ve pazarlanmasını engellemeyecek şekilde planlanması.
11. Önümüzdeki sürecin ilimizde tarımsal faaliyetlerin yoğunlaştığı bir dönem olması nedeniyle Covid-19 salgını sebebiyle il düzeyinde alınacak tedbirlerin

¹² Karaman Ticaret ve Sanayi Odası

zor koşullarda üretim yapan çiftçilerimizin faaliyetlerini kısıtlayıcı, zorlaştırıcı ve dolayısıyla üretimden uzaklaştıran karar ve tedbirlerin alınmaması tarımsal üretim ve gıda arzı açısından önem arz etmektedir.

12. Covid-19 sonrasında otellerin, seyahat acentalarının sektörde faaliyet gösteren firmaların ayakta kalması için gerekli devlet desteklerinin sağlanması gerektiği düşünölmektedir. Kırsal turizm, kültür turizmi, doğa turizmi alanlarına yönelik destekler verilebilir.
13. Uzun vadeli kültürel planlamanın gerekliliği ortaya çıkmıştır
14. Sosyal ve kültürel bilinçlenmeyi artıracak projelere destek verilmeli
15. Gençlerin dikkatleri uzun olmayan kısa, öz ve teknolojik imkânların kullanıldığı projelerle çekilebileceği göröldü.
16. Müze eğitimin bir parçası olarak değeriendirilmeli. Müzelerde sınıflar, oyun alanları, sinema ve konferans salonu gibi eğitim verilebilecek yerler olmalı.
17. Dijital kütüphane, Karaman kent portalı, sözlü tarih gibi konulardaki eksikler tamamlanmalı.
18. Karaman'da bilindiği üzere bisküvi sektörü ön plana çıkmaktadır. Emek yoğun bir sektör olarak bisküvi fabrikalarında 1 vardiya da ortalama 700 kişiye kadar çalışan sayısına ulaşılabilmektedir. Servisler 16 kişi ile 45 kişi arasında işçi taşımakta olup taşıma süreleri 30 dk ile 1,5 saat arasında değıştiği için bu sektörde sağlık yönünden ciddi tedbirlerin alınması önem arz etmektedir.

6 KAYNAKÇA

Saha Anketleri

- MEVKA Karaman Saha Anketi Verileri
- Konya Sanayi Odası Saha Çalışması 2020
- Konya Ticaret Odası Saha Anket Verileri,2020

Kurum Telefon Görüşmeleri

- Konya ve Karaman OSB Müdürlükleri
- Konya ve Karaman İl-İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri
- Konya Esnaf ve Sanatkarlar Odası
- Karaman Esnaf ve Sanatkarlar Odası
- Konya ve Karaman İl—İlçe Tarım Müdürlükleri
- Konya İNNOPARK
- Konya Teknokent
- Konya Ticaret Borsası
- Konya Ticaret Odası
- Konya Sanayi Odası
- Karaman Ticaret Borsası
- Konya ve Karaman İl Turizm ve Kültür Müdürlükleri
- Karaman İŞGEM
- Konya TURSAB Temsilciliği
- Konya Yumurta Üreticileri Birliği

İdari Kayıtlardan elde edilen veriler

- TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2020
- SGK İşyeri İstatistikleri, 2020
- MEDAŞ Verileri, 2020
- OSB Elektrik, -Doğalgaz verileri

Diğer Kaynaklar

- GlobalData, “Coronavirus (COVID-19)”, Executive Briefing report, updated on 30 March 2020.
- Otomotiv endüstrisi salgın sırasında riski azaltma yönünde nasıl hareket ediyor Deloitte,2020
- European Automobile Manufacturers’ Association (ACEA)

- <https://www.turkishjournal.com/2020/06/08/unicef-koronavirus-salgini-egitimde-ciddi-esitsizliklere-yol-aciyor/>,
Erişim Tarihi: 12.06.2020.
- <http://www.karamandayatirim.gov.tr/>
- <http://www.konyadayatirim.gov.tr/>

